

YENİ ÇAĞ

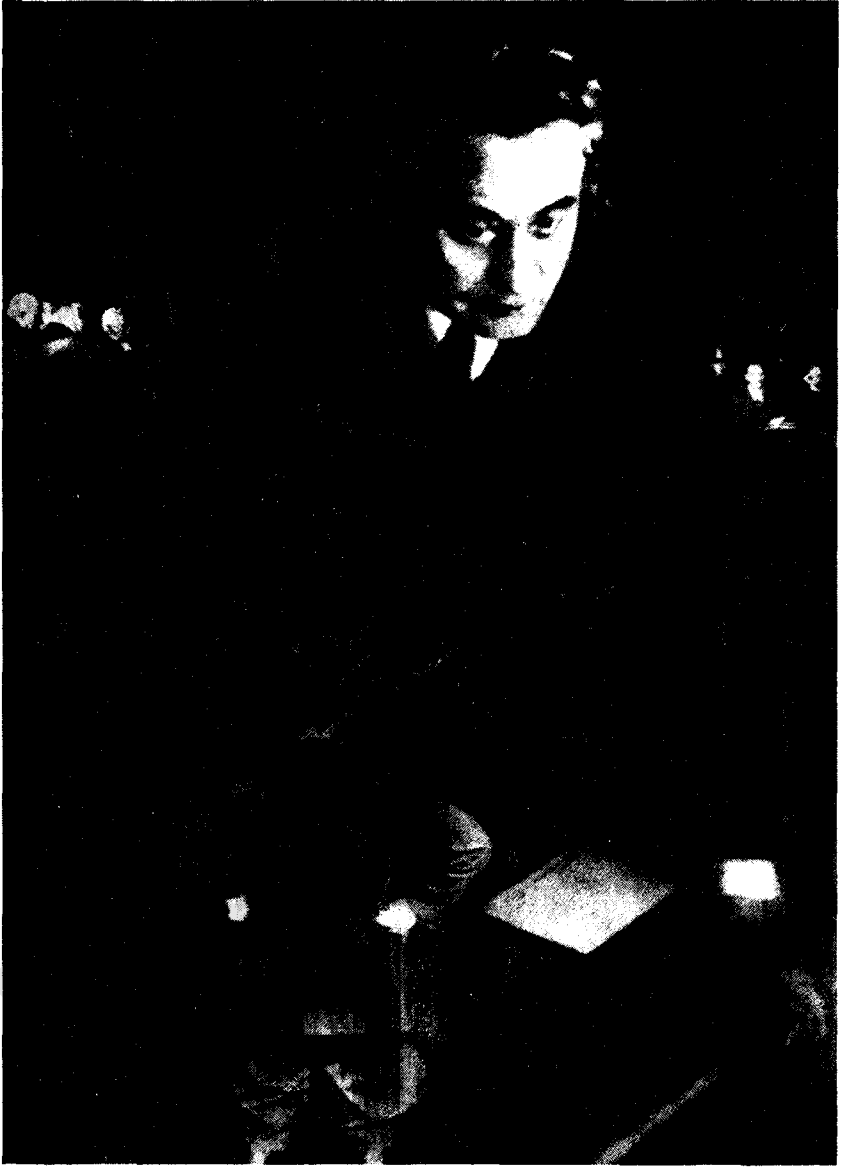
- **T. Jivkov:** Devrimci, kitle adamı, teorisyen
Georgi Dimitrof konuşuyor
Kahramanlıklarla dolu bir hayattan sayfalar
- **A. Braun:** Halkların barış ve güvenlik mücadelesine
önemli bir katkı
- **H. Fuçs, E. Yorgan:** Kahire Konferansı
- **S. Şariddin:** Ulusal devrimden sosyal devrime doğru

Özel sayfalar

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesinin
İtalyan Komünist Partisinin XIII. Kongresine mesajı
A. Saydan: Bu ayın olayları
Ayın yorumu

3 (93)
Mart
1972

BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

Georgi Dimitroff suçluyor

Georgi Dimitrof'un 90. doğum yıldönümü münasebetiyle

18 Haziran 1972 günü, Bulgaristan işçi sınıfının önderi ve uluslararası komünist hareketinin ünlü eylem adamı Georgi Dimitrof'un 90. doğum yıldönümüne raslıyor. Bütün dünya komünistleri ve ilerici güçleri bu günü geniş ölçüde kutlamaya hazırlanıyorlar.

Biz bu konuda, BKP MK Birinci Sekreteri ve BHC Devlet Konseyi Başkanı Todor Jivkof yoldaşın dergimiz için yazdığı yazıyı yayımlıyoruz. Yazı kurulumuz, Georgi Dimitrof'un hayatı ve Lâypsig dâvası ile ilgili diğer yazılarımızı da okuyucularımızın, hele gençlerin büyük bir ilgiyle karşılayacaklarını ümit eder.

DEVİRİMCİ, KİTLE ADAMI, TEORİSYEN

Bulgaristanın büyük evlâdı Georgi Dimitrof'un hayatı ve dâvası, Bulgar proletaryasının ve uluslararası işçi hareketinin sınıf savaşlarıyla, dünyada komünizmin üstün gelmesi savaşıyla sıkı sıkıya bağlıdır.

Lenin diyor ki: «Tarihte hiçbir sınıf, hareketi örgütleme ve yönetme yeteneğine sahip kendi politik önderlerini, kendi öncü temsilcilerini yetiştirmedikçe, egemenliği elde edebilmiş değildir.» ⁽¹⁾ Dünya işçi sınıfı, komünist hareketi, kendi safları içinden büyük düşünürler ve ideologlar, yöneticiler ve örgütçüler, politika ve devlet adamları yetiştirmişlerdir ve durmadan da yetiştirmektedirler. Tarihsel gelişmenin ihtiyaçları en yüksek derecesiyle bu büyüklerin kişiliğinde yoğunlaşmaktadır.

Basımevi işçisi, Bulgaristan Komünist Partisinin sıra eri ve yönetmeni olan, dünya proletaryasının yürüttüğü devrimci mücadelede bu proletarya tarafından büyük bir politik eylem adamı, teorisyen ve örgütçü düzeyine çıkarılan Georgi Dimitrof bunun kayda değer örneğidir.

(1) V. İ. Lenin. Bütün eserleri c. 4, s. 375.

Georgi Dimitrof devrimci mücadelesine XIX ve XX. yüzyılların sınırında başladı. Bulgaristanda o zamanlar Bulgaristan Sosyaldemokrat İşçi Partisi eylem gösteriyordu. İkinci Enternasyonal partilerinden biri olarak Dimitir Blagoef tarafından kurulan ve yönetilmekte olan BSDIP devrimci Marksist görüşleri benimsemişti. Georgi Dimitrof 1902 yılında işte bu partiye üye oldu, 1909 yılında onun Merkez Komitesi kadrosuna seçildi ve ömrünün son gününe kadar kesintisiz olarak bu kadro içinde görev yaptı.

Georgi Dimitrof, emperyalizm çağında, halkların hayatında derin devrimci mayalanmaların geliştiği dönemde bir proletarya eylem adamı olarak yetişti ve oluştu. Devrimci mücadelenin kanunlarını daha pek gençken kavramaya ve bir yandan da bunları işçi yığınlarına anlatma hünelerini geliştirmeye başladı. Ateşli bir hatip ve ajitator olarak dur-dinek bilmeden memleketi dolaştı, açık toplantılar düzenledi, Marksizmin devrimci özlüğünü savundu, yersel parti ve sendika örgütlerinin sağlamlaşmasına yardım etti, proletaryaya kendi güçlerine inanç aşılamaya çalıştı.

Georgi Dimitrof, uzun yıllar Sendikalar Birliği yöneticisi ve yığınsal sendika basınının yaratıcısı olarak, oportünistlerin sendikal harekette tarafsızlığı öğütliyen ve sendikal örgütleri işçi sınıfının sosyalizm uğrunda ortak savaşımdan koparıp ayırmayı hedef tutan teorilerine karşı amansız bir mücadele yürüttü. Proletaryanın birlikten yoksunluğunun ensonunda yenilgiye sürüklediğini sınıf savaşı tecrübesiyle anlayan Georgi Dimitrof, burjuvazinin sınıfsal ezgisine karşı işçi direnişini örgütleme yeteneğine sahip güçlü ve birleşik sendikalar meydana getirilmesi için büyük çabalar harcadı.

Birinci Dünya Harbinde Bulgar Marksistleri şovinizmin bulanık seline sürüklenmekten sakınabildiler. Bulgar Marksistleri ardıcıl bir enternasyonalist tutum aldılar, harbin emperyalist niteliğini açıkladılar, burjuvazinin ve krallığın kanlı cinayetleriyle işçi sınıfının hiçbir ilişkisi olmadığını ortaya koydular. D. Blagoef'in sadık öğrencisi ve çalışma arkadaşı G. Dimitrof, Halk Meclisi'nde ve Başkent Belediye Meclisi'nde aktif bir harp aleyhtarı eylem gösterdi. Mizacı ve karakteriyle ateşli bir devrimci olan G. Dimitrof, bu kürsülerde de güçlü hitabet kabiliyetiyle, partinin savunduğu gerçeği ve doğruyu dile getiren sözleriyle gözleri kamaştırdı. Coşkun ve öfkeli konuşmaları emekçiler arasında derin yankılar uyandırdı, onları da ateşledi, onlara cesaret ve fedakârlık duyguları aşıladı. Ve G. Dimitrof bu emperyalist harp aleyhtarı devrimci eylemlerinden ötürü tutuklanarak hapse atıldı.

G. Dimitrof, bütün partiyle birlikte, memleketimizin emekçileriyle birlikte, Oktobr Sosyalist Devriminin zaferini büyük bir heyecanla karşıladı ve onun evrensel-tarihi önemini lâikiyle değerlendirdi. Ve bu konuda şunları yazdı: «Bu, uluslararası devrimci proletaryanın kapitalizm ve em-

peryalizm üzerinde *ilk* zaferi, dünya devriminin *başlangıcı* oldu.» ⁽¹⁾ G. Dimitrof, Bolşevik Partisinin önderini büyük bir saygı ve takdirle anıyor ve V. İ. Lenin'in adı «uluslararası işçi devriminin sembolü haline geldi» ⁽²⁾ diyordu.

Bilindiği gibi, Bulgaristan Sosyal Demokrat İşçi Partisi (dar sosyalistler), tümüyle, tekvücut halinde ve kuruculardan biri olarak Üçüncü Komünist Enternasyonalî'ne girdi; artık Bulgaristan Komünist Partisi adını aldı ve Leninizm bayrağı altında yer aldığını ilân eden yeni bir Program Deklârasyonu kabul etti. O andan itibaren, bütün parti ve saflarındaki militanlar, Leninci fikir hazinesini daha büyük bir ciddiyetle öğrenip benimsemeyi ödev edindiler. G. Dimitrof ısrarla V. İ. Lenin'in eserlerini öğreniyordu.

Bulgaristan işçi sınıfının iman ve gücüyle beslenerek yetişen G. Dimitrof, kısa zamanda uluslararası devrimci işçi hareketinin de güçlü militanlarından biri oldu. Uluslararası Sendika Birlikleri Konseyi'nin kurulmasına aktif olarak katıldı; bundan bir süre sonra Kızıl Sendikalar Enternasyonalî'nin kurulmasında da görev aldı ve onun ilk Merkez Yürütme Kurulu'na üye seçildi; Komünist Enternasyonalî'nin Yürütme Komitesi örgütü içinde sorumlu bir görevi vardı; uzun yıllar Balkan Komünist Federasyonu Bürosu'nun sekreteri olarak çalıştı.

1921 yılında G. Dimitrof Moskovada ilk defa olarak V. İ. Lenin'le görüştü. Bu görüşme onun üzerinde derin bir etki yaptı ve daha sonraki yetişmesinde de büyük bir rol oynadı. Uluslararası komünist hareketinin seçkin temsilcileriyle temasları, Komintern ve Profintern (Sendikalar Enternasyonalî) kongreleri gibi çok ciddi forumların çalışmalarına katılması, onun politik ve düşünsel görüş ufkunu daha da genişletti, teorik bilgilerini ve pratik tecrübelerini arttırdı.

23 Eylül 1923'te, Georgi Dimitrof, Vasil Kolarof'la beraber, dünyanın ilk anti-faşist silâhlı ayaklanmasının yönetimini üzerine aldı. Her ikisi, ayaklanan halkın güçlerini büyük bir enerji ve kabiliyetle seferber edip örgütlediler. Ayaklanmanın politik hazırlığında G. Dimitrof'un tekpehe konulu yazıları da önemli bir rol oynadı.

Ayaklanmanın yenilgiye uğramasından sonra yurt dışına çıkmak zorunda kalan G. Dimitrof, artık kendisini bütün varlığıyla ve sonunadek Komünist Enternasyonalî'ne adadı. O yıllarda, 25 komünist partisinin çalışmalarına doğrudan doğruya yardım eden Komintern Batı Avrupa Bürosu'nun sekreterliği görevi; Viyana, Paris ve Berlin'de illegal çalışmalar; 1929–33 yılları dünya ekonomik bunalımı koşulları içinde sermayenin saldırısına karşı milletlerarası proletaryanın direnişini örgütleme; anti-sovyet harp hazırlığına karşı çeşitli çıkışlar, barış ve uluslararası

⁽¹⁾ G. Dimitrof. Eserler, c. 5, s. 495.

⁽²⁾ Aynı cilt, s. 228.

dayanışma uğrunda politik gösteriler; sosyalizm mücadelesiyle demokrasi mücadelesini birleştirmenin, illegal eylemle legal eylemi bağdaştırmanın, ayrı ayrı memleketlerde komünist partilerinin en geniş halk yığınlarıyla bağlar kurmalarını sağlamanın yeni biçimlerini araştırmalar G. Dimitrof'un hayatının içeriği ve anlamı oldu.

Tekelci sermayenin yardım ve desteğiyle Nazizmin Almanya üzerinde karanlık iktidarını kurmakta olduğu bir zamanda prangaya vurularak Lâypsig Mahkemesi karşısına çıkarılan G. Dimitrof, Leninci tipten bir komünist liderin, yılmazlığı, komünizme yürekten inanmışlık ve sadakati, keskin bir zekâ ve geniş bir kültürü, parlak bir sözcülük ve hitabet gücünü kişileştiren olanca heybetiyle bütün dünyanın bakışlarını üzerinde topladı. «Yüzyılın dâvası» adı verilen bu yargılamada sanık olmaktan çıkarak suçlayıcı duruma geçebilen G. Dimitrof, cinayetler batağına saplanmış faşist rejimi yerden yere vuran bir konuşma yaptı. Sanık sandalyesine oturtulmuş hiçbir kimse henüz böylesine güçlü bir suçlama konuşması yapabilmiş değildi. G. Dimitrof, Nazi Mahkemesi karşısındaki kahramanca tutumuyla, yiğit bir komünist, ardıcıl bir enternasyonalist olduğunu göstermek ve faşizmi ilk moral-politik yenilgiye uğratan darbeyi indirmekle kalmadı, aynı zamanda geniş enternasyonal anti-emperyalist hareketi de esinledi. O zaman kasıtlı bir tertip eseri olan bu yargılamaya karşı kabaaran hoşnutsuzluk dalgası, mitingler ve protesto gösterileri, toplu dilekçeler ve beyannameler, dünya kamuoyunun en seçkin temsilcilerinin demeçleri ve yazıları vb. gerçek bir dayanışma okulu oldu ve dünyada, saldırıya geçen faşizme karşıkoymaya hazır ve buna muktedir bir muazzam kuvvetin var olduğunu gösterdi.

Bulgaristan Komünist Partisinin başına geçen G. Dimitrof, bu partinin strateji ve taktiğinin ana sorunlarını işledi, Leninizasyon sürecini geliştirmek için ardıcıl bir mücadele yürüttü. Parti, yönetici organlarında uzun zamandır hüküm sürmekte olan «sol» sekterliği ve dogmatizmi G. Dimitrof'un yönettiği çalışmalarla bertaraf ederek Leninci tipten bir parti haline geldi. BKP, Bolşevik Partisinin tecrübesinden daima yararlanıyor, Marksizm-Leninizm prensiplerini Bulgaristanın somut koşullarına uygulama hünerini yetkinleştiriyor, kendi devrimci tecrübesini de zenginleştiriyordu. Yine G. Dimitrof'un yönetimiyle, BKP, işçi sınıfının biricik önderi olarak kendini kesinlikle kabul ettirdi, emekçi köylüler arasında derinlemesine kök saldı, Bulgaristan Halk Çiftçi Birliği'nin sağlam güçleriyle bir tek cephe meydana getirdi, işçi-köylü birliğini genişletip sağlamlaştırdı, halk aydınlarının geniş çevrelerini komünizm dâvasından yana kazandı.

BKP, G. Dimitrof'un yönetimi altında, bir Vatan Cephesi kurma çalışmalarının da inisiyâtörü oldu, ilerici yurtsever güçleri biraraya topladı, Hitlerci istilâcılara ve onların yerli ajanlarına karşı girilen şanlı partizan hareketine, emekçi halkın yığinsal savaşına önderlik etti. Vatan Cephesi'nin halkçı güçleri çevresinde birleştiren programı Bulgaristan için kur-

tuluş bayrağı oldu. G. Dimitrof'un yönetmenlik ettiği parti, halkın faşizme ve harbe karşı savaşını işçi sınıfının sosyalizm uğrunda savaşıyla, devrimci hareketin ulusal ödevlerini enternasyonal ödevleriyle doğru biçimde bağdaştırdı ve Bulgaristanda sosyalist devrimin zaferini güvence altına alabildi.

Bulgaristan tarihinin bu en önemli anında da, bir devrim ustası sıfatıyla G. Dimitrof'un kabiliyet ve gücü, somut durumları somut olarak çözümleme, işçi sınıfını ve emekçi halkı ayağa kaldırma ve zaferlere götürme yeteneği bütün parlaklığıyla kendini gösterdi.

II

Bulgaristanda işçi sınıfı, emekçi köylülerle birlik halinde, kurtarıcı Sovyet Ordusu'nun zaferlerine dayanarak, 9 Eylül 1944'te burjuva düzenini devirdi ve politik egemenliği elde etti. Büyük Oktobr dâvasının devamı ve esasta onun tekrarı olarak, 9 Eylül Devrimi memleketin tarihinde yeni bir devrin, sosyalizm devrinin başlangıcı oldu.

Georgi Dimitrof uzun yıllar süren bir politik göçmenlik hayatından sonra yurda döndü. İşçi sınıfının, emekçi halkın önder ve öğretmeni olmak sıfatıyla onun sahip olduğu büyük otorite, Bulgaristanda sosyalist devrimin gelişmesinde önemli bir etken oldu. BKP'nin Genel Sekreteri ve BHC Bakanlar Kururulu Başkanı olarak, memleketin politik, ekonomik ve kültürel hayatının bütün alanlarında köklü dönüşümleri gerçekleştirmek gibi karmaşık ve çokyanlı bir sürecin doğrudan doğruya yönetimini G. Dimitrof yükümlendi. Kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde hayatın her gün öne sürdüğü problemler hiç de basit ve kolay değildi. Bulgar komünistleri, sorunun yalnız iktidarı ele almakla bitmediğini, onu korumak ve sağlamlaştırmak da gerektiğini eylemler içinde iyice kavradılar.

G. Dimitrof, kendisi için alabildiğine gergin ve yeni olan bu durum ve koşullar içinde, bir proletarya savaşçısı ve halk önderi sıfatıyla yüksek niteliklerini en parlak biçimde tekrar gösterebildi. Uluslararası gericiliğin Bulgaristanda kapitalizmi diriltme plânları onun yönetimi altındaki çalışmalarla suya düşürülmüş, halk aleyhtarı düşman mukavemeti ezilmiş, kapitalist işletmeler ve bankalar millileştirilmiş, memlekette esas yönetici politik kuvvet olarak Bulgaristan Komünist Partisinin yeri ve rolü kesinleşmişti.

Yeni toplumun teorisyen, örgütçü ve kurucusu sıfatıyla G. Dimitrof'un devrimci olgunluk ve kabiliyeti, kapitalizmden sosyalizme geçiş devresinde komünist partisinin program ödevlerinin belirlenmesinde de kendini gösterdi.

Sovyetler Birliğinde sosyalizmin kuruluşunda uygulanmasına girilen Leninci tutum tarzı, yani ağır sanayinin ve bu sanayie dayanılarak geliştirilen köy ekonomisinin sosyalizm için biricik maddi temel olduğu görüşü,

Dimitroff'a, sosyalist sanayileşmeyi, geri kalmış Bulgaristanda halk ekonomisini yeniden kurmanın canalcı problemi olarak belirleme olanağını verdi.

Köy ekonomisinin sosyalist temeller üzerinde yeniden kurulması problemlerinin çözümünde G. Dimitroff'un bilhassa büyük hizmeti vardır. Lenin'in dâhiyane Kooperatif Plânı'na dayanan, her memleket için değerli klâsik Sovyet kolhoz kuruculuğu tecrübesini gözönünde tutan ve yaratıcı biçimde kullanan G. Dimitroff, Bulgaristan köy ekonomisinin-önce toprağı millileştirmeye gitmeksizin sosyalistçe yeniden kurulması ve gelişmesi görüşünü Emek Kooperatif Ziraat İşletmeleri (TKZS) yoluyla formüle etti. Dimitroff, küçük özel mülkiyetin kooperatif mülkiyetine ve daha sonra da genel halk mülkiyetine dönüştürülmesini, «... yoksul ve orta köylülerin tedricen Emek Kooperatif Ziraat İşletmelerine çekilmesi, makine traktör istasyonlarının geliştirilmesi, toprak kiralamanın yasaklanması, toprak alım-satımının sınırlandırılması ve daha sonra da yasak edilmesi, toprak icarının azaltılması ve koşullar elverdikçe kooperatifçi köylülerin kararıyla tamamen kaldırılması, *toprağın millileştirilmesi sorununun pratik olarak bütün işlenir topraklar ebediyen emekçi köylülerin istifadesine bırakılmak suretiyle çözülmesi*» (1) esasları dahilinde mümkün görüyordu. Hayat onun bu öngörüsünü doğruladı.

Memlekette G. Dimitroff'un yönetimi altında, halk ekonomisinin bütün kollarında plânlı yönetimin temelleri atıldı. Dimitroff, ulusal ekonomik potansiyeli geliştirmeyi, Sovyetler Birliği'yle ve halk demokrasili memleketlerle ekonomik işbirliğini azami ölçüde genişletmeyi, Bulgaristanın ekonomik bakımdan hızla kalkınmasının çözümleyici koşulu sayıyordu.

G. Dimitroff, yeni sosyalist toplum kuruculuğunun yığınların bilinçli eyleminin sonucu olduğu hakkındaki Marksist-Leninist hükmü kılavuz ediniyordu. O her bakımdan gelişmiş bir kişinin sezgi ve anlayışıyla, emekçilerin kültürel ve mânevi yükselişlerine değgin problemlerin çözümüne birinci derecede bir önem veriyordu. Öğrenimi demokratikleştirme, bilimde gerici okul ve doğrultuları yoketme, sanatı halkın ihtiyaçlarıyla bağlama, kültürel değerleri geniş halk yığınlarına maletme gibi büyük kapsamlı eylemler hep onun doğrudan doğruya katılışıyla gerçekleştirildi.

Bulgaristanın ilk sosyalist anayasası G. Dimitroff'un yönetimi altında hazırlandı. Bu anayasa, Dokuz Eylül Halk Ayaklanması'nın tarihsel sonuçlarını yasama yönünden perçinledi ve memleketin halk demokrasisi biçiminde yönetimle daha sonraki gelişmesi olanaklarını açtı.

Georgi Dimitroff'un yönetiminde, işçi sınıfı diğer sosyal tabaka ve zümrelerle yeni tipten karşılıklı ilişkiler, Komünist Partisi de öteki siyasal partilerle yeni tipten karşılıklı ilişkiler kurdular. Sosyaldemokrat Partisi Marksizm-Leninizm temeli üzerinde Komünist Partisine katıldı. Bulgaristan Halk

(1) G. Dimitroff. Eserler, c. 14, s. 340.

Çiftçi Birliği sınıfsız toplum kuruluşunu kendi program hedefi olarak benimsedi. Diğer politik partiler, kendi programlarını sona erdirerek Vatan Cephesi'ne girdiler. Vatan Cephesi halkın politik hareketi olmaktan çıkarak, birleşik toplumsal-politik halk örgütü haline geldi. Memlekette sosyalizmin topyekûn sosyal sistem olarak kurulması süreci boyunca girilen karmaşık çalışmalar içinde Komünist Partisi herkesin kabul ettiği yönetici kuvvet oldu.

Yeni Bulgaristanın kurucusu sıfatıyla G. Dimitrof'un geniş kapsamlı eylemleri arasında, yeni tarihsel koşullar içinde Komünist Partisinin oluşması ve sağlamlaşması için harcadığı çabalar ve gösterdiği ilgi baş yeri tutar. Dimitrof, Komünist Partisinin gücünü, onun halk yığınlarıyla bağlarının genişlemesinde ve güçlenmesinde, sosyalist demokrasinin, sosyalist toplum ve devlet düzeninin daha fazla sağlamlaşması ve gelişmesi için mücadele etmesinde, kendi programlı, stratejik ve taktik ödevlerini isabetle belirlemeyi başarmasında ve bunların gerçekleştirilmesi için kesinlikle savaşmasında görüyordu.

Özgürlük içinde gelişmenin ilk yıllarında elde edilen başarılar, BKP'nin 1948 yılında yapılan V. Kongresinde tahlil edilmiş ve genelleştirilmişti. G. Dimitrof, yorulmak ve yıpranmak nedir bilmeden, bütün gücünü verdiği sürekli ve alabildiğine gergin çalışmalarla bu kongreyi hazırladı. Kongreye sunduğu, geçilen yolun ibret derslerinin bir sentezini ortaya koyduğu ve gelecek gelişmenin başlıca aşamalarını belirlediği raporu, onun kendi öz dâvasının son bölümü olarak, partiye ve halka vasiyeti olarak silinmez yankılar bıraktı.

III.

Proletarya enternasyonalizmi, işçi sınıfının, komünist ve işçi partilerinin birlik olmaları ve eylembirliği yapmaları uğrunda mücadele, G. Dimitrof'un o zengin ve çokyanlı eyleminin, bütün yaşamsal coşkusunun esas çizgisiydi.

Proletarya enternasyonalizmi devrimci işçi hareketinin daha doğuşundan itibaren sarsılmaz temeli olmuştur. «Komünist Partisi Manifesti»nin ilhamlandırıcı çağırısı olan «Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!» şiarını, işçi sınıfı dâvasına sadık bütün partiler bayrak edinmişlerdir. V. İ. Lenin şunları yazıyordu: «Sermaye milletlerarası bir kuvvettir. Onun yenilebilmesi için, işçilerin milletlerarası ittifakı, milletlerarası kardeşliği gereklidir.» (!)

Proletarya enternasyonalizmine sadakatleriyle tanınan, V. İ. Lenin tarafından «eylemde enternasyonalistler» olarak nitelenen ve onun yüksek takdirlerini kazanan Bulgar dar sosyalistlerinin saflarında yetişmiş bulunan G. Dimitrof, gerek enternasyonalizm sorunlarının teorik bakımdan işlenmesinde, gerek yönetim görevinde, gerekse günlük pratik çalışmalarda çağımızın en seçkin enternasyonalistlerinden biri olarak yükseldi. Bütün

(!) V. İ. Lenin. Bütün eserleri, c. 40, s. 43.

hayatı boyunca, sınıf savaşının uluslararası ve ulusal çapta bölünmezliğine ilişkin Leninci görüşe bağlı kaldı ve bu görüşü savundu. Bu hususta şunları yazıyordu: «Proletarya enternasyonalizmi, şu veya bu memlekette emekçilerin ulusal, sosyal ve kültürel özgürlük uğrundaki mücadelesiyle çelişmedikten başka, üstelik uluslararası proletarya dayanışması ve savaş birliği sayesinde, bu mücadelenin zaferi için gerekli desteği de sağlar.»⁽¹⁾

G. Dimitrof'un hayatında ve eyleminde, proletarya enternasyonalizmi ile gerçek halkçı yurtseverlik birbirine örülerek bir itici güçte kaynaşır. Devrimci mücadelenin genel yasallıklarına Leninci bir yaklaşım la nüfuz eden ve bunların her memlekette özgöl koşullarla bağdaştırılması gereğini gözönünde bulunduran Dimitrof, «proletarya enternasyonalizmi her memlekette derin kökler salmak üzere âdeta 'iklime alıştırılarak' yerleşmelidir» diyordu. Milli nihilizme karşı amansız bir savaşçı olarak da şunları belirtiyordu: «Eylemde halkçı yurtseverlik olmadan gerçek uluslararası dayanışma olamayacağı gibi, uluslararası dayanışma olmadan gerçek halkçı yurtseverlik de olamaz.»⁽²⁾

Georgi Dimitrof, proletaryanın mücadelesinin Oktobr Devrimi zaferinden sonra girdiği yeni aşamayı doğru biçimde değerlendirdi. Devrim ilk ve biricik sosyalist ülkeyi yarattı ve bu «bütün emekçi insanlığın yol gösteren yıldızı»nı⁽³⁾ koruma ve destekleme mücadelesi proletarya enternasyonalizmine yeni bir içerik kazandırdı. G. Dimitrof, kapitalist memleketler proletaryasının Sovyetler Birliği muzaffer işçi sınıfıyla birliğinde, dünya devrimci hareketinin gelecekteki zaferlerinin güvencesini görüyordu. Onun çıkardığı sonuç, yani Sovyetler Birliğine karşı tutumun, her işçi hareketi militanının, her işçi partisinin ve emekçiler örgütünün —, her demokratın içtenlik ve dürüstlüğünü yoklamanın esas ölçüsü, mihenk taşı olduğu hakkında çıkardığı sonuç da bundan ileri geliyordu.

Ardıcıl bir Leninci olan, gerek dogmatizme ve klişeciliğe, gerekse sağcı oportünizme kesinlikle karşı koyan G. Dimitrof, faşizmin saldırıya geçmesi ve yeni bir dünya harbi tehlikesinin doğması koşullarında komünistlerin izliyecekleri tek enternasyonal hareket hattının işlenmesine büyük bir katkıda bulundu.

Lenin'in, demokrasi mücadelesi ile sosyalizm mücadelesi arasındaki diyalektik bağlantı hakkındaki fikirleri, başlıca amacı faşizmin saldırısını durdurmak ve harbi önlemek olan bu yeni stratejik hattın izlenmesi boyunca daha fazla gelişme olanağı buldu. Faşizmin ve harbin yoluna set çekmenin başlıca koşulu, sarsılmaz bir azimle barışı koruyan proletarya devleti Sovyetler Birliğinin desteğiyle dünya işçi sınıfının tekcephesini kurmaktır. İşçi sınıfının bu birliği kurmasını engelliyen dogmatik görüşleri kesinlikle silkip atan G. Dimitrof, bunun sağlanması için, faşizme karşı,

(1) G. Dimitrof. Eserler, c. 10, s. 115.

(2) G. Dimitrof. Eserler, c. 11, s. 183.

(3) G. Dimitrof. Eserler, c. 7, s. 63.

sermayenin saldırısına ve harp tehlikesine karşı mücadelede güçbirliği yapılmasından başka hiçbir şartın gerekli olmadığını belirtiyordu. Dimitrof'un Lâypsig dâvasında ifade ettiği fikir, yani komünist politikanın alfa ve omegasının «hiçbir serüvene yol vermiyen çalışma, yığinsal mücadele, yığinsal direniş» (!) olduğu fikri, tekcephe düşüncesine temel oldu.

Emekçileri, bütün anti-faşist ve anti-emperyalist güçleri halk cepheleğinde birleştirme politikası birçok memlekette zengin sonuçlar verdi. Avrupa, Asya ve Lâtin Amerikanın bugün sosyalist toplumu kurmakta olan ülkelerinde demokratik halk devriminin başarısı bu politikanın büyük zaferi oldu.

Halkçı ve anti-emperyalist tekcephe hakkında Dimitrof'un görüşünün ve önerdiği uygulama tarzının bugün de olağanüstü bir önemi vardır.

Tarih, işçilerin ve köylülerin ilk devletini koruma ve destekleme mücadelesinde uluslararası proletarya dayanışmasının büyük bir rol oynadığını gösterdi. Tarih, birçok yeni sosyalist devletin doğması ve dünya sosyalist sisteminin oluşması sürecine, faşist harp makinesini tuzla buz eden, halk güçlerinin üstün gelmesi için elverişli koşullar yaratan ve kapitalizmin boyunduruğundan kurtulan memleketlere tam bir politik, askerî ve ekonomik destek gösteren Sovyetler Birliğinin her alandaki gücüyle aktif olarak yardım ettiğini, hattâ sadece yardımla kalmıyarak, bu süreci büyük ölçüde peşinen belirlediğini de gösterdi. Bugün, hayat, komünist ve işçi partilerinin, ulusal kurtuluş hareketinin ve bütün dünya ilerici güçlerinin eylembirliğinin, emperyalizme karşı koymakta, savaşmakta olan halklara ulusal bağımsızlık ve özgürlük getirme ve dünyanın politik, ekonomik ve sosyal ilerleme yolunda gelişmesini güvence altına alma yeteneğine sahip biricik kuvvet olduğunu durmadan doğrulamaktadır.

Biz, 1969 Yılı Moskova Danışma Toplantısı'nda kabul edilen «Bugünkü aşamada emperyalizme karşı savaşın ödevleri, komünist ve işçi partilerinin, bütün anti-emperyalist güçlerin eylembirliği» başlıklı dokümanda, G. Dimitrof'un, emperyalist harp kundakçılarını ve hürriyet düşmanlarını bütün içyüzleriyle açığa vurmaya, onlara karşı ve bütün dünyada barış için mücadelede eylembirliği yapmayı öneren ateşli çağrısının yankısını açıkça hissetmekteyiz.

Bugün anti-emperyalist güçlerin eylembirliğinde ana halka, bütün dünya halklarını yokolmakla tehdit eden nükleer harp tehlikesine karşı mücadeledir. Ve vaktiyle, faşizmin saldırısına ve İkinci Dünya Harbi hazırlıklarına karşı mücadelede olduğu gibi, bugün emperyalizme ve Üçüncü Dünya Harbi hazırlığına karşı yürütülen mücadelede de, barışın ve özgürlüğün ana dayanağı Sovyetler Birliğidir. Bundan ötürü, G. Dimitrof'un bütün memleketler komünistlerine, dünya işçi sınıfına, bütün ilerici güçlere, SBKP'nin ve Sovyet devletinin barışçı dış politika eylemini her bakım-

(!) G. Dimitrof. Eserler, c. 8, s. 269.

dan desteklemeleri için yönelttiği çağrı bütün gücüyle yürürlüktedir. Leonid Brejnev yoldaşın SBKP XXIV. Kongresindeki raporunda geliştirilen ve sosyalist topluluk ülkeleri tarafından geniş ölçüde desteklenen barış programının aktif ve sistemli olarak gerçekleştirilmesi yolundaki çabalar, artık uluslararası gerginliğin azalması yararına belirli değişimler sağlamış bulunuyor. Şüphesiz ki, Sovyet barış programının komünistler tarafından, bütün dünya barışsever güçleri tarafından desteklenmesini yaygınlaştırmak ve güçlendirmek, yeryüzünde gerginliğin daha fazla hafifletilmesi ve harbin önlenmesi sonucuna götüren biricik doğru yoldur.

Emperyalist saldırının, sömürgeciliğin ve yeni-sömürgeciliğin, faşizmin ve ırkçı ezginin köklerinin kesinlikle kazınabilmesi için, tekeli sermayeye karşı azimli bir mücadele yürütülmesi gereklidir. Komünist ve işçi partilerinin, bütün işçi sınıfı birliklerinin, emekçilerin, anti-monopolist ve demokratik güçlerin eylembirliği, ayrı ayrı memleketlerde tekeli sermayenin gücünü sınırlayacak, mevzilerini zayıflatacak ve işçi hareketinin son hedefine ulaşılmasına, yani sosyalist, komünist toplumun kurulmasına elverişli koşullar yaratacak nitelikte demokratik dönüşümlerin hayata geçirilmesi gibi sonuçlara varırabilir.

G. Dimitrof'un uğrunda mücadele ettiği birçok fikir, uluslararası danışma toplantılarının belgelerinde ifadesini bulmakta ve daha fazla geliştirilmekte, bugün kardeş partilerin pratik eylemlerinde bunlardan yaratıcı bir biçimde yararlanılmaktadır. Kurt Bahman yoldaş, BKP X. Kongresindeki konuşmasında şunları belirtti: «Alman Federal Cumhuriyetinde sağcı kuvvetlerin yeni bir tehlike haline geldiklerini gözönünde bulunduran Alman Komünist Partisi, G. Dimitrof'un tavsiyelerine göre hareket ederek demokratik güçleri birleştirmeye çalışmaktadır.» (1) Bu fikirler kardeş partilerin programlarında da yaratıcı olarak kullanılmaktadır. Örneğin, Fransız Komünist Partisinin «halk birliği demokratik hükümeti programı» adlı dokümanında Fransız toplumunun her alanında köklü anti-monopolist, demokratik reformları gerçekleştirebilecek ve sosyalizme doğru geçiş aşaması olarak gelişmiş demokrasiyi sağlayacak bir hükümet meydana getirilmesi ödevi ileri sürülmektedir.

G. Dimitrof'un işleyip oluşturduğu halkçı ve anti-emperyalist tekcephe fikirleri, ulusal kurtuluş savaşı vermekte olan halklar için de büyük bir önem taşır. Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Korvalan yoldaş, BKP X. Kongresindeki konuşmasında şunları söyledi: «İkinci Dünya Harbinin tehlikelerle dolu günlerinde sizin bir Vatan Cephesi meydana getirmeyi amaçlayan çetin mücadelenizin ve Bulgar halkının seçkin evladı G. Dimitrof'un vasiyetlerinin bu bakımdan bütün dünya için geçerli bir değeri vardır. Hayat, emekçilerin parçalanmasının yenilgiyle eş anlamlı olduğunu, kapitalist sömürünün devamını kolaylaştırdığını ve buna kar-

(1) Bulgaristan Komünist Partisi Onuncu Kongresi (stenografi tutanağı). BKP Yayınevi, s. 304.

şılık, emekçilerin birlik olmasının ve savaşkanlığının kendilerini zafere, sınıfsal kurtuluşa götürdüğünü ispat ediyor. Bugün Marksizm-Leninizmin yaratıcı biçimde uygulanması, komünistlerin işçi sınıfı birliğini, kapitalizmin ortadan kaldırılması için savaştan bütün devrimci güçlerin birliğini sağlamak uğrundaki mücadelesiyle bağlıdır.» ⁽²⁾

Bugün dünyanın gelişmesini, dünya sosyalist sistemi, uluslararası işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketi belirlemektedir. Emperyalizme karşı, barış ve sosyal ilerleme için verilen mücadelenin nasıl sonuçlanacağı, zamanımızın dünya çapındaki bu üç devrimci gücünün dayanışmasına ve birliğine, sırf bu dayanışma ve birliğe bağlıdır. Bu birliğin omurgası, en bilinçli, en ardıcıl, en örgütlü devrimci kol olan uluslararası komünist ve işçi hareketinin birliğidir. 1969 Yılı Danışma Toplantısı, komünist ve işçi partilerinin sınıksız saf tutmalarının bütün anti-emperyalist güçleri birleştirmenin en önemli etkeni olduğunu belirtmekle, proletarya enternasyonalizmi prensiplerinin, dayanışma ve karşılıklı desteğin, özgürlük ve hak eşitliğine saygının kardeş partiler arasındaki karşılıklı ilişkilere temel olduğunu bir daha doğrulamıştır.

Şimdiki oportünistler, proletarya enternasyonalizmi prensibine, bu prensibin SBKP'ye ve Sovyetler Birliğine karşı tutumla belirlenen özüne hücum ederek, komünist hareketinin birliğini baltalamaya çalışıyorlar. Onların «gerekçeler»i, uluslararası komünist ve işçi hareketinin artık Sovyetler Birliğini daha fazla desteklemesine ve savunmasına hacet kalmadığı, zira Sovyetler Birliğinin evvelki gibi dünyanın biricik sosyalist devleti olmadığı gibi iddialara kadar varmaktadır.

O halde oportünistler haklı mıdır, Sovyetler Birliğine Ve Lenin'in partisine karşı tutumu, G. Dimitrof'un proletarya enternasyonalizminde içtenlik ve dürüstlük ölçüsü sayma görüşü eskimiş midir? Hayır, bu görüş eskimedikten başka, günümüzde anlam ve önemi daha da belirlenmiş ve büyümüştür.

Bir kere, Sovyetler Birliği, milyonlarca insan için, barışın dostları ve düşmanları için, sosyalizmin ve komünizmin canlı timsalidir; şu veya bu memleketin sosyalizm dünyasına mensubiyeti, onun Sovyetler Birliği toplumsal düzenine, iç ve dış politikasına yakınlığı ile ölçülmektedir. Bazı sosyalist ülkelerde, yalnız sağcı ve «solcu» revizyonizmin türeyip gelişmesine elverişli bir ortam teşkil etmekle ve bu ülkeler emekçilerinin sosyalist kazanımlarını, sosyalist yoldan gelişmelerini tehlikeye düşürmekle kalmayıp, anti-sovyetizme kadar varan ve dünya sosyalist sisteminin birlik ve dayanışmasını baltalayan ciddi milliyetçi eğilimlerin kendini gösterdiği ve göstermekte olduğu da hiç kimse için sır değildir.

⁽²⁾ Bulgaristan Komünist Partisi Onuncu Kongresi (stenografi tutanağı). BKP Yayınevi, s. 285.

hak eşitliğini öngören doğru tezin perdesi ardında —, proletarya enternasyonalizminin özünü boşaltma ve onu boş bir kalıp haline getirme denemeleri yapılıyor. SBKP'nin «hegemonya»sına karşı hücumlar, Lenin partisinin zamanımızda, uluslararası komünist hareketini oluşturma ve sağlamlaştırmada baş rolü oynayan, bu hareketin ulusal kollarını parçalayıp birbirine düşürmeye hevesli kuvvetlerin karşısında da başlıca engeli teşkil eden öncü düşünsel-politik güç olduğunu hiçbir ikircime yer bırakmadan gösteriyor.

Mao Tse-Tun grubu örneği, SBKP'ne ve Sovyetler Birliğine karşıdurma yoluna koyulmanın, bu yolun yolcularını nerelere kadar sürükleyebileceğini açıkça gösteriyor. Dünya işçi sınıfına ve kendi öz halkına ihanetin, milliyetçilik yoluna sapan Çin Komünist Partisini SBKP'nden ve uluslararası komünist hareketinden, Çin'i de sosyalist topluluktan koparan ve bunların karşısına koyan, anti-sovyetizme sürüklenen ve artık komünizmin, ulusal kurtuluş hareketinin ve genellikle insanlığın ilerlemesinin en azılı düşmanı Birleşik Amerika emperyalist yönetici çevreleriyle birlikte hareket etmeye kadar varan Mao grubunun düşkünlüğünden daha parlak bir örneği olabilir mi?

IV.

Georgi Dimitrof bir dev düşünce ve eylem adamı, yüksek bilgili, orijinal, derin ve yaratıcı bir Marksist-Leninist idi. Onun pratik eylemi teorik eyleminden ayırlamaz. Demeçleri ve yazıları, günlük olaylara hasredilmiş olsalar da, her birinde yalnız şu veya bu aktüel sorunun çözümü değil, anlamı bakımından olağanüstü önemi olan birçok sürekli teorik problemin işlendiği de görülür.

Daha Birinci Dünya Harbinden sonraki yıllarda, Dimitrof faşizmi tahlil etti, onun karakterini bilim açısından sınıfsal ve halk aleyhtarı bir olgu olarak belirledi. Dimitrof, faşizmin, gerici politikacılar tarafından iddia edildiği gibi, kapitalist toplumda sınıf-üstü olmadığını, merkezden uzak bir olay da olmadığını, gerçekte sömürücü sınıfın açık diktatörlüğü biçimi olup, hertürlü demokratizmi ve halk yığınlarının bütün politik hak ve hürriyetlerini yadsıma anlamına geldiğini gösterdi. Bu konudaki yazılarında, tekcephe görüşünü, faşizme karşı savaşta işçi-köylü birliği görüşünü de geliştirdi.

G. Dimitrof, uluslararası sınıf savaşında tekcephe problemini, Komintern'in VII. Kongresi için hazırladığı raporunda daha fazla işledi; devrimci sürecin örgütlenmesinde durum ve koşulların özelliklerine göre yeni stratejik ve taktik istemleri formüle etti ve esaslandırdı. Faşizmin yeni ve derin bir karakteristiğini ortaya koyan Dimitrof, onu *finans kapitalinin en gerici, en şovnist ve en emperyalist unsurlarının açık, terörist diktatörlüğü* olarak

(¹) G. Dimitrof. Eserler, c. 10, s. 29.

tanımladı. Ayrıca Alman faşizmine gelince, onun da «*emperyalist harbin baş kundakçısı, Sovyetler Birliğine karşı bir Haçlı Seferi'nin kışkırtıcısı olan milletlerarası karşı-devrimciliğin darbe yumruğu*» (!) olduğuna işaret etti.

Komintern'in VII. Kongresinde G. Dimitrof'un okuduğu rapor – her iki dünya harbi arası dönemde uluslararası komünist hareketinin en önemli belgelerinden biri olarak – yaratıcı yaklaşımın ve Marksist-Leninist teori ile devrimci hareketin olgunlaşmış ihtiyaçları arasında organik bağlantının parlak örneğidir.

VII. Kongrede Komintern Genel Sekreterliğine seçilen ve 1943 yılında Enternasyonal'in kendi eylemine son vermesine kadar bu görevde kalan G. Dimitrof, olanca kuvvet ve enerjisini yalnız yeni hareket hattının komünist partilerince benimsenmesi yolundaki pratik eylemler üzerinde değil, aynı zamanda bu hattın özellikleriyle ilgili birçok problemin teorik bakımdan işlenmesi üzerinde yoğunlaştırdı. İkinci Dünya Harbi arifesinde ve hele harbin sürdüğü yıllarda, Dimitrof biriktirilen tecrübeyi genelleştirdi ve anti-faşist savaşın sosyal temelini genişletilmesi, burjuvazinin yurtsever eğilimli tabakaları da anti-faşist halk hareketine çekilerek ulusal cephe-ler ve vatan cepheleri kurulması görüşünü geliştirdi.

G. Dimitrof'un tekcephe görüşü, tekcephe ve halk cephesi hükümetleri görüşü, Lenin'in sosyalist devrim yolları ve biçimleri hakkındaki öğretisini daha fazla geliştirmiş oluyordu. Bu görüşler komünistleri, giriştikleri anti-faşist savaşta açık perspektiflerle donatıyordu. İkinci Dünya Harbinin sonunda ve harpten sonraki yıllarda demokratik halk devrimlerinin zaferi, bu görüşlerin doğruluğunu teyit etti. Komünistler ve devrim savaşçıları, bugün de kılavuz edindikleri bu hükümlerden, müttefiklerine karşı ne suretle davranmanın doğru olacağına dair dersler alıyor, onlarla eylemlerini birleştirmeyi ve saflarında kenetlenecekleri halk cepheleri ve ulusal cepheler kurmayı öğreniyorlar.

G. Dimitrof, teorisyen-marksist ve Komintern Genel Sekreteri sıfatıyla, kardeş komünist ve işçi partileri militanlarının eğitilmesi ve değerli yöneticiler olarak yetiştirilmeleri yolunda çok büyük çabalar harcadı. O her partinin, her komünistin esas ödevinin ve başlıca boyun borcunun Leninizmi öğrenmek, Leninci örgütsel, politik ve taktik prensipleri benimsemek, komünistlerin saflarında sınıksız kenetli birlik ve Marksizm-Leninizmin ariklığı için mücadele etmek olduğu kanısındaydı. Sekterlik ve dogmatizm, G. Dimitrof için, artık V. İ. Lenin'in 1920 yılında tanımladığı gibi «çocuk hastalığı» değil, pençesinden kurtulmadıkça partilerin tarihsel gelişme tarafından önlerine çıkarılan sorunları başarıyla çözemeyecekleri tehlikeli bir «köklü illet» idi. (!) Bunun yanı sıra, Dimitrof, komünist partilerinin tekcephe ve halk cephesi kurma eylemlerinin yığınlar arasında geniş-

(!) G. Dimitrof. Eserler, c. 10, s. 119.

lemesiyle sağcı oportünizm tehlikesinin de arttığını, buna karşı amansız bir mücadele yürütülmesi gerektiğini söyleyerek uyarıda bulunuyordu.

G. Dimitrof sosyalizme geçişle ilgili ve hele demokratik halk egemenliğinin karakterine, bu geçişin değişik memleketlerdeki ekonomik dayanaklarına ve özelliklerine ilişkin problemler hakkındaki Marksist teoriyi geliştirme çabalarına çok değerli bir katkıda bulundu.

Bulgaristanın toplumsal gelişmesinin en önemli problemlerinin işlenmesinde, G. Dimitrof, sosyalizme geçişin genel yasallıkları hakkındaki Leninci hükmü kılavuz ediniyordu. Bu konuda şunları yazıyordu: «Memleketimizde kapitalizmden sosyalizme geçişin kendine özgü biçimi, kapitalizmden sosyalizme geçişin bütün memleketler için geçerli olan temel yasallıklarını ortadan kaldırmıyor ve kaldıramaz.» ⁽¹⁾ Dimitrof bu genel yasallıkları dünyanın ilk sosyalist ülkesindeki sosyalizm kuruculuğu uygulamalarının doğruladığını belirtiyor, SBKP'nin ve SSCB'nin «*bizim koşullarımıza da uyan*» tarihsel tecrübesinin «*memleketimizde ve aynı zamanda diğer halk demokrasili memleketlerde sosyalizm kuruluşu için biricik ve en iyi örnek olduğu*» nu açıklıyordu. ⁽²⁾

Bununla beraber, G. Dimitrof, kapitalizmden sosyalizme geçişin genel yasallıklarını ve SBKP'nin büyük tecrübesini mekanik biçimde uygulamaktan kaçınılmasını da sık sık hatırlatıyordu. Dimitrof, Marksist-Leninst öğretinin bir eylem kılavuz olarak uygulanması için, halk demokrasili memleketlerin gelişme özelliklerini de inceleyip kavramak gerektiğini belirtiyordu.

İkinci Dünya Harbinin sonuna kadar, Sovyet egemenliği, bilinen biricik proletarya diktatörlüğü biçimiydi. Harp süresince ve harpten sonra olayların gelişmesi, proletarya diktatörlüğünün yeni bir biçimi olarak halk demokrasisinin ortaya çıkması sonucunu doğurdu. Böylelikle, Lenin'in, çeşitli ulusların somut tarihsel koşullarla belirlenen kendilerine özgü yollarla sosyalizme geçecekleri hakkındaki öngörüsü haklı çıktı.

Proletarya diktatörlüğünün kendine özgü politik biçimi olarak halk demokrasisinin ortaya çıkması, çeşitli memleketler komünist partilerinin ortak çabalarının sonucuydu. Fakat bu konuda, BKP V. Kongresindeki raporuyla, sosyalizme geçişin özgül bir biçimi olarak, işçilerle köylülerin işçi sınıfı yönetmenliğindeki birliğinin özel biçim olarak halk demokrasisinin mahiyetini, rolünü, fonksiyonlarını ve perspektiflerini en dolgun surette açıklayan G. Dimitrof'un büyük hizmeti olduğu da şüphesizdir.

Toplumsal gelişmenin objektif ve subjektif etkenleri arasındaki köklü dialektik bağlantıları kavrayan Dimitrof, ekonominin ve toplumsal ilişkilerin kuruluşunu baştanbaşa ve tam zamanında yenilemenin, ideoloji alanında temelli değişimler başarılmadıkça, tümüyle ve tamamlanmış biçimde ger-

⁽¹⁾ G. Dimitrof. Eserler, c. 14, s. 347.

⁽²⁾ G. Dimitrof. Eserler, c. 14, s. 348.

çekleştiremeyeceğini açıkça anlıyordu. Bunun için, ekonomi ve sosyal örgütleme problemleriyle yanyana, kültür alanında devrim problemlerini de işliyordu. Her probleme Leninci sınıfsal açıdan yaklaşan G. Dimitrof, sosyalizmin kültürel kuruluşunu iki yanlı bir süreç, burjuva ideolojisinin bütün biçimleriyle köklerinin kazınması ve Marksist-Leninist prensiplerin bütün ideoloji cephesinin temeli olarak yerleşmesi için kesinlikle mücadele süreci sayıyordu.

Kültürel mirasa ilişkin Leninci görüşü G. Dimitrof eserlerinde sistemli olarak savunuyor, sosyalizmin geçmiş devirlerde yaratılmış bütün gerçek kültürel değerlerin yasal mirasçısı olduğunu açıklıyordu. Bu miras konusunda nihilistçe davranışı reddeden Dimitrof, onun karşısında milliyetçilik veya burjuva gelenekçiliği görüşlerine dayanan prensipsiz bir hayranlığı da kabul etmiyordu.

G. Dimitrof'a göre, sosyalist kültür, ulusal kültürel ulaşımların diğer halklarca elde edilen kültür başarılarıyla ve her şeyden önce sosyalist ülkelerin kültürüyle diyalektik birleşimiydi. O, kültür alanında «tam değerli ve noksan değerli» halklar diye bir ayırım yapılamıyacağını ve her hal-kin «genel kültür hazinesine bir değer katabileceği»ni ⁽¹⁾ büyük bir tutkuyla savunuyordu.

G. Dimitrof uzun yıllar süren çokyanlı devrimci eyleminde, Marksist-Leninist öğretinin arıklığını ısrarla savunuyor, bu öğretinin revizyonuna yönelik her türlü denemeye karşı sürekli bir mücadele yürütüyordu. Ona göre, Marks, Engels ve Lenin'in yüce öğretisine sadakat göstermek, bu öğretiyi durmadan değişen gerçekliğin yeni koşulları içinde yaratıcı olarak uygulamak, komünizm için, halkın mutluluğu için mücadelede en önemli ve kutsal bir ödevdi.

Bilindiği üzere, her alanda olduğu gibi bilimsel teoride de önemli olan, sadece yeni bir şeyin söylenmesi değil, bu yenin *doğru* olmasıdır. G. Dimitrof yazılarını ve demeçlerini, yığınların önünde hayat gerçeğini açıklamayı ve hayatı devrimci yoldan ileride de değiştirmenin en doğru yollarını belirlemeyi ödev edinerek yazıyordu. Ve bilhassa Marksizm-Leninizme sadakat, değişmez eylem kılavuzu edindiği Marksizm-Leninizm temel prensiplerine yaratıcı biçimde yaklaşımı sayesinde ki, Dimitrof, birçok Marksist görüşü – Marksizmin «yenileştirici»si ve «modernize edici»si olmaya kendiliğinden adaylıklarını koyanların hiçbir zaman beceremiyebilecekleri biçimde – reel olarak zenginleştirmeyi ve işlemeyi başarabilirdi.

Bulgar halkı, fabrika düdüklerinin bütün memlekette yankılanan acı çığlıklarıyla ateşli halk savunucusu, yılmaz devrimci, tanınmış Marksist-Leninist, sevgili halk önderi Georgi Dimitrof'un hayata gözlerini kapadığını bildiren 1949 yılının o yası Temmuz gününü unutmuyor.

(1) G. Dimitrof. Eserler, c. 14, s. 364.

G. Dimitrof tarafından Marksizm-Leninizme ve proletarya enternasyonalizmine sadakat, devrimci uzlaşmazlık ve amaçlara doğru yürümekte sebatkârlık ruhunda eğitilen Bulgaristan Komünist Partisi, mücadeleye Dimitrof-suz olarak, Dimitrof yolunca devam etti. Biz bugün, Dimitrof'un ölümünden 23 yıl sonra, onun vasiyetinin, yani «diğer ülkelerin başka koşullar altında yüzyılda başarabildiklerini, Bulgaristanın 15–20 yılda başar-ması» (!) dileğinin şerefle yerine getirildiğini haklı bir gururla söyleyebiliriz.

İnanılmıyacak şey gerçek oldu. Kısa denebilecek bir tarihsel süre içinde, D. Blagoef ve G. Dimitrof'un partisince yönetilen, Sovyetler Birli-ğinin kardeşçe yardımına ve öteki sosyalist ülkelerle işbirliğine dayanan Bulgaristan Halk Cumhuriyeti, geçiş döneminin bütün güç problemlerini başarıyla çözdü, güçlü bir modern sanayi kurdu, büyük çapta bir sosya-list köy ekonomisi meydana getirdi, köklü bir sosyalist kültür devrimi yaptı. Zaferine G. Dimitrof'un bütün hayatını adadığı sosyalizm, memle-ketimizde kesinlikle ve dönüşsüz olarak üstün geldi.

BKP, 1971 Nisanında yapılan X. Kongresinde, Bulgar komünistlerinin tarihsel ödevini – Bulgaristanda gelişmiş sosyalist toplumu kurma – belir-liyen yeni bir Program kabul etti. Partinin X. Kongresince tasvip edilen politik hattı, memleketimizde sosyalizm kuruculuğunda ve dünyada komü-nizmin zaferi uğrundaki mücadelede G. Dimitrof tarafından sapmaksızın izlenen Leninci hattın sistemli olarak, bilimsel açıdan işlenip esaslandırıl-larak geliştirilmiş biçimidir.

Bulgaristan Komünist Partisi, Bulgaristan emekçileri, Bulgaristan halkı, büyük evlâdının ve önderinin, dünya komünist hareketinde bunu yapmış seçkin eylem adamı Georgi Dimitrof'un 90. doğum yıldönümünü, izlemekte oldukları yolun doğruluğuna yürekten inanarak, insanlığın ileri hareketinin öncü kolunda, büyük Sovyet halkıyla ve kardeş sosyalist ülkeler halklarıyla omuz omuza, kapitalist memleketler komünistleri ve emekçileriyle, dün-yada emperyalizme karşı, hürriyet ve bağımsızlık için, demokrasi ve sos-yalizm için mücadele eden bütün sağduyulu insanlarla savaş birliği ha-linde yürümekte olmanın bilinciyle kıvanç duyarak karşılamaktadırlar.

(!) G. Dimitrof. Eserler, c. 14, s. 314.

Lâypsig yargılamasında Georgi Dimitrof konuşuyor

Ben fikirlerimi ve komünist inançlarımı savunuyorum

Ben burada sanık bir komünist olarak kendimi savunuyorum.

Ben kendi komünist, devrimci şerefimi savunuyorum.

Ben fikirlerimi ve komünist inançlarımı savunuyorum.

Ben hayatımın anlam ve muhtevasını savunuyorum.

İşte bunun için, mahkeme heyeti önünde söylediğim her söz deyim ugunsu eğer, *benim canımdan ve kanımdan kopmuş bir parçadır*. Benim her sözüm, uğradığım haksız suçlama karşısında, böyle anti-komünist bir suçun komünistlere isnat edilmesi karşısında duyduğum derin nefretin bir ifadesidir.

Beni burada Alman Yüksek Mahkemesi'ne karşı gereken ciddiyetle davranmamakla sık sık kınadılar. Bu doğrudan doğruya haksızlıktır. Gerçi, *komünist olmaklığım sıfatıyla, benim için en yüksek kanun Komünist Enternasyonalî'nin programı, en yüksek mahkeme de Komünist Enternasyonalî Kontrol Komisyonu'dur*. Fakat karşısına çıkarılmış bir sanık olarak, benim için İmparatorluk Mahkemesi, yalnız özel vasıflı yargıçlardan oluşmasından ötürü değil, aynı zamanda devlet iktidarının çok önemli bir organı, hâkim toplum düzeninin önemli bir organı, en büyük ceza kararlarını veren bir makam olmasından ötürü, tam bir ciddiyetle hareket etmemizi gerektiren bir makamdır. Ben elimi vicdanıma koyarak, bu mahkeme önünde ve dolayısıyla kamuoyu önünde, bütün sorulara yalnız gerçeklerden söz ederek cevap verdiğimi söyleyebilirim. Ancak gizlilik durumundaki partimle ilgili sorulara gelince, ben bu hususta her hangi bir şey söylemeye asla yanaşmamışım. Ben her zaman ciddiyetle ve bütün kalbimle inanarak konuştum.

Başkan: Ben Sizin burada, bu salonda, komünist propagandası yapmanıza göz yumamam. Siz her oturumda bunu yaptınız. Bu minval üzere giderseniz, söz hakkınızı geri alacağım.

Dimitrof: Ben burada propaganda maksatları güttüğüm yolundaki iddiayı kesinlikle reddetmek zorundayım. Mahkeme önündeki savunmamın belirli bir propaganda etkisi yapmış olması mümkündür. Benim mahkemedeki davranışımın bir sanık komünist için örnek tutulması da olağandır. Fakat savunmamın amacı bu değildir. Benim amacım, sözkonusu yangınla güya Dimitrof'un, Torgler'in, Popof'un ve Tanef'in, yani Alman Komünist Partisinin ve Komünist Enternasyonalî'nin bir ilişkisi olduğu yolundaki suçlamayı yalanlamaktan ibarettir.

Biliyorum ki, Raystag'ın ateşe verilmesine bizim sözde katılmış olduğumuza Bulgaristanda kimse inanmıyor. Dış memleketlerde buna inanacak

bir kimse bulunabileceğini düşünmenin zor olduğunu da biliyorum. Fakat Almanyada koşullar başkadır; burada böyle acayip iddialara inananlar olabilir. İşte ben bundan ötürü, komünist partisinin böyle bir suçta eli olmadığını ve olamayacağını ispat etmek istedim.

Propaganda yapmaya gelince, buradaki konuşmaların çoğunun bu nitelikte olduğu bir gerçektir. Göbels'in ve Göring'in konuşmaları da burada komünizm yararına dolaylı bir propaganda etkisi yapmıştır, ama konuşmalarının böyle bir propaganda etkisi yaptığından ötürü kendilerini sorumlu tutabilecek yoktur. (Salonda canlılık ve gülüşmeler.)

Faşistler hangi memlekette barbar ve vahşi değildirlir?

Basın beni her suretle yermiş — ki bu umurumda bile değil —, fakat şahsımı vesile ederek benim Bulgar halkıma da «vahşi» ve «barbar» diye dil uzatmış, bana «ne idüğü belli değil Balkanlı», «vahşi Bulgar» demeye kalkışmıştır. Ve ben bunları elbette cevapsız bırakmam.

Bulgar faşizminin vahşi ve barbar olduğu doğrudur. Ama Bulgar işçileri ve köylüleri, Bulgar halk aydınları hiç de vahşi ve barbar değildir. Balkanların maddi kültür düzeyi şüphesiz diğer Avrupa ülkelerinkine gibi yüksek değildir, fakat halk yığınlarımızın mânevi ve politik bakımdan öteki Avrupa ülkelerindeki yığınlarla kıyasla daha düşük düzeyde oldukları söylenemez. Bulgaristanda bizim politik mücadelelerimiz, politik çalışmalarımız hiç de diğer memleketlerdekinden aşağı değildir. Beş yüz yıl yabancı esareti altında yaşayan, yine de dilini ve milliyetini yitirmeyen halk, Bulgar faşizmine karşı ve komünizm uğrunda mücadele eden ve etmekte olan bizim işçi sınıfımız ve köylülerimiz, böyle bir halk vahşi ve barbar değildir. Bulgaristanda vahşi ve barbar olanlar yalnız faşistlerdir. Ama, sorarım Size bay başkan, *faşistler hangi memlekette vahşi ve barbar değildirlir?*

Başkan (Dimitrof'un sözünü keser): Siz Almanyadaki politik ilişkileri ima etmiyor musunuz?

Dimitrof (alaylı bir gülümsemeyle): Elbette hayır, bay başkan ...

Bulgar halkı bütün gücüyle ve dişini tırnağına katıp didinerek yabancı esaretine karşı savaşımıştır. İşte ben bunun için, Bulgar halkına yönelik hücumları protesto ediyorum. Ben Bulgar olduğumdan ötürü utanmama sebep görmüyorum ve Bulgaristan işçi sınıfının oğlu olmakla övünüyorum.

Yığınsal çalışma var, serüven yok

Burada, Raystag yangınının bir silâhlı ayaklanma sinyali olması gerektiği iddia edildi. Bunu şöylece esaslandırmaya çalıştılar:

Burada mahkemede konuşan Göring, Hitler'in iktidara geldiği anda,

Alman Komünist Partisinin kendine bağlı yığınların duygularını alevlendirmek ve bir şeyler yapmak zorunda kaldığını söyledi. «Komünistler mutlaka bir şeyler yapmak zorundaydılar, bunu ya şimdi yapabilirlerdi, ya da hiç bir zaman» dedi. Sonra Komünist Partisinin yıllardan beri nasyonal-sosyalizme karşı mücadele çağrısında bulunduğunu ve nasyonal-sosyalistlerin iktidara geldikleri anda Alman Komünist Partisi için artık her şeyi kaybetmek istemiyorsa derhal eyleme girişmekten başka çıkar yol olmadığını sözlerine ekledi.

Komünist Partisine atfen ileri sürülen bu tez komünist tezi değildir. Bu gibi kuruntu ve tahminler, düşmanların Alman Komünist Partisini iyi tanımadıklarını gösteriyor. Düşmanıyla doğru biçimde mücadele etmek isteyen kişi, bu düşmanı iyi tanımalıdır. Partinin yasaklanması, yığın örgütlerinin kapatılması, açık çalışma olanaklarının yitirilmesi elbette devrimci hareket için ağır darbelerdir. *Fakat bu hiç de artık her şeyin yitirildiği anlamına gelmez.*

Alman Komünist Partisi gizli çalışmak zorunda bırakılmış olsa da, belirli koşullar içinde devrimi yine de yapabilir. Bunu Rus Komünist Partisinin tecrübesi açıkça gösteriyor. Rus Komünist Partisi de gizliliğe itilmişti, kanlı kovuşturmalara uğruyordu, ama bu çetin dönemden sonra işçi sınıfı, başta komünist partisi olmak üzere iktidara gelebildi. Alman Komünist Partisi yöneticileri, artık her şeyin yitirildiği, ya ayaklanmak ya da mahvolmak ikilemi durumuna geldiği gibi bir düşünceye saplanamazlardı. Alman Komünist Partisi önderleri bu derece safdillığe düşemezlerdi. Alman Komünist Partisi, gizli çalışmanın birçok kurbana malolacağını, fedakârlık ve cesaret gerektireceğini pekâlâ biliyordu, fakat bu parti sahip olduğu devrimci güçlerin sağlamlaşacağını ve kendisinin yükümlü bulunduğu ödevleri yapabilecek duruma geleceğini de iyi biliyordu. İşte bundan ötürü, Alman Komünist Partisinin bu dönemde mutlaka va-bank (kumar) oynaması gerektiği gibi bir düşünceye asla yer verilemez. *Komünistler, ne mutlu ki, düşmanları gibi kısa görüşlü değillerdir, en güç durumlarda bile soğukkanlılığı yitirmezler.*

Bu dediklerimize şunu da eklemeliyiz ki, Alman Komünist Partisi ve öteki komünist partileri Komünist Enternasyonalî'nin kollarındırlar.

Karşısında bütün kolların sorumlu bulundukları Komünist Enternasyonalî, komplocular örgütü değil, dünya partisidir. *Böyle bir dünya partisi ayaklanma ve devrim oyunu oynamaz.* Böyle bir dünya partisi, milyonlarca taraftarı için resmen *bir şey* konuşup, öte yandan gizlice bunun *tersini* yapamaz. Böyle parti, sayın d-r Zak, çifte muhasebe bilmez!

D-r Zak: Pekî, Siz komünist propagandanıza devam ediniz.

Dimitrof: Böyle bir parti, milyonluk proletarya yığınlarına hitabederken, kendi taktikine ve en yakın ödevlerine ilişkin kararlar alırken, bunu ciddi-**yetle, tam bir sorumluluk bilinciyle yapar.**

Yığınsal çalışma var, yığınsal mücadele, yığınsal direniş, tek cephe var, serüven asla yok! Komünist taktiğinin alfabesi budur.

Raystag yangını kimin işine yarar?

Bir sorun var ki, gerek savcılık, gerekse avukatlar tarafından açıklığa kavuşturulmadı. Bunu gerekli bulmamaları beni hayrete düşürmüyor. Onlar bu sorundan çok korkuyorlar. Bu 1933 yılı Şubatında Almanyada ne gibi politik durum ve koşullar olduğu sorunudur. Burada ben bu sorun üzerinde biraz durmalıyım. Şubat ayı sonunda, milli cephe kampı içinde mücadelenin alıp yürüdüğü bir politik durum vardı . . .

Milli kamptaki bu iç mücadele, Almanyanın iktisat çevrelerindeki kulisardı mücadeleyle ilişkili olarak başgöstermişti. Mücadele, yıllardır nasyonal-sosyalist hareketi finanse edegelmiş olan Tissen ve Krup (harp endüstrisi) çevreleri ile arka plâna atılmaları gereken rakipleri arasında yürütülüyordu.

Tissen ve Krup, memlekette kendi pratik yönetimleri altında tekbaşına idare ve mutlak egemenlik prensibini uygulamak, işçi sınıfının yaşam düzeyini olabildiğince düşürmek istiyorlardı ve bunun için de devrimci proletaryanın ezilmesi gerekiyordu. Bu devrede, Komünist Partisi, işçi hareketinin nasyonal-sosyalistler tarafından yokedilmesi denemelerine karşı savunmada yer alabilecek bütün güçleri derleyip toplamak üzere bir tekcephe yaratmaya çalışıyordu. Sosyal-demokrat işçilerin bir bölümü işçi sınıfının tekcephe olması ihtiyacını hissediyorlardı. Bunu anlıyorlardı. Binlerce sosyal-demokrat işçi Alman Komünist Partisinin saflarına katılıyorlardı. Fakat Şubat ve Mart aylarında, tekcephe meydana getirme ödevinin anlamı hiç de ayaklanma ve ayaklanma hazırlığı değildi; bu ödev ancak kapitalistlerin talancı hücumuna ve nasyonal-sosyalistlerin zorbalığına karşı işçi sınıfının seferber edilmesi anlamına geliyordu.

Başkan (Dimitroff'un sözünü keserek): Bize burada hep yalnız Bulgaristandaki politik durumla ilgilendiğinizi söylüyordunuz, halbuki şimdiki sözleriniz Alman politik sorunlarına da çok büyük bir ilgi göstermiş olduğunuzu ortaya koyuyor.

Dimitroff: Bay başkan, beni kınamak istiyorsunuz. Ama Size şöyle itiraz edeceğim: Ben bir Bulgar devrimcisi olarak, bütün ülkelerdeki devrimci hareketle ilgileniyorum ve örneğin hiçbir zaman Amerikada bulunmadığım halde, Güney Amerikanın politik sorunlarıyla da ilgileniyor ve bunları en az Alman sorunlarını tanıdığım kadar iyi tanıyorum. Ne var ki, eğer Güney Amerikada bir parlâmento binası yanarsa, bundan benim suçlu olduğum anlamı çıkarılamaz. Burada adli kovuşturmanın ve yargılamanın devamı boyunca ben elbette birçok şey öğrenmiş ve politik sezgim sayesinde birçok ayrıntıları kavramış bulunuyorum.

Dediğim gibi, o devrenin politik olayları içinde iki esas durum vardı:

Birincisi, nasyonal-sosyalistlerin tekbaşına idareye yönelik çabası. İkincisi de, bunun karşıtı olarak, Komünist Partisinin işçi tekcephesini kurmaya yönelik eylemi. Ben bu iki durumun adli kovuşturma sırasında da böylece belirdiği kanısındayım.

Nasyonal-sosyalistlere, milli kamp içindeki güçlüklerden dikkatleri uzaklaştırmak ve işçilerin tekcephesini suya düşürmek için bir tahrik manevrası gerekliydi. «Milli hükümet»in, basın özgürlüğünü ve kişi dokunulmazlığını ortadan kaldıran, polis baskıları, toplama kampları ve diğer anti-komünist mücadele tedbirleri sistemini getiren 28 Şubat olağanüstü emirnamesini çıkarabilmek üzere ciddi bir vesileye ihtiyacı vardı.

Başkan (Dimitrof'un sözünü keserek): Siz her türlü sınırı aşıyorsunuz, imalar yapıyorsunuz!

Dimitrof: Ben sadece Almanyada Raystag yangını arifesindeki politik durumu kendi anladığım gibi aydınlatmak istiyorum.

Başkan: Burada hükümete yönelik imaların ve artık çoktan yalanlanmış olan iddiaların yeri yoktur.

Dimitrof: Ben, daha önce de söylediğim gibi, iddianameyle bir noktada hemfikirim. Şimdi bunu daha da pekiştirmek istiyorum. Bu nokta, Van der Lube'nin yangını yalnız başına mı çıkardığı, yoksa yardımcıların da olup olmadığı sorunuyla ilgilidir. Parizius burada iddia makamı adına, sanıkların kaderinin Van der Lube'nin yardımcıları olup olmadığı sorununun çözümüne bağlı olduğunu söyledi. Benim buna cevabım şudur: Hayır, binlerce kere hayır! Savcının sorunu böyle ortaya koyması mantıksızdır. Ben Van der Lube'nin Raystag'ı gerçekten de yalnız başına ateşe vermediği kanısındayım. Ben birlikteli raporuna ve adli araştırma verilerine dayanarak, Raystag'ın genel kurul salonunun ateşe verilmesinin, alt katta restoranın ateşe verilmesinden ayrı bir türden olduğu sonucuna varmaktayım. Genel kurul salonu başka kişiler tarafından ve başka araçlarla kundaklanmıştır. Lube'nin kundaklamasıyla genel kurul salonunun kundaklanması arasında yalnız *zaman bakımından* uygunluk olup, diğer bütün hususlarda bunlar birbirinden *tamamiyle farklıdır*lar. En yakın ihtimal, Van der Lube'nin bu insanların elinde bilinçsiz bir âlet, kötüye kullandıkları bir âlet olduğudur. Lube bu hususta her şeyi söylemiyor. Şimdi de inatla susuyor. O halde bu sorunun çözümü sanıkların kaderini belirleyemez. Van der Lube bu işde yalnız değildir; ama onun yanındakiler ne Torgler, ne Popof, ne Tanef, ne Dimitrof'tur.

Hem kimdir Van der Lube? Komünist mi? Hiç de değil. Anarşist mi? o da değil. O deklâse bir işçidir, isyan eden bir lümpen proleterdir, kötüye kullandıkları, işçi sınıfına karşı kendisinden yararlandıkları bir mahlûktur. Hayır, o asla komünist değildir! Anarşist de değildir! Dünyada hiçbir komünist, hiçbir anarşist, mahkeme önünde Van der Lube'nin yaptığı gibi hareket etmez. Gerçek anarşistler bazı anlamsız işler yaparlar, fakat mahkemede direnç gösterir ve amaçlarını açıklamaya çalışırlar. Eğer bir komü-

nist böyle bir şey yapmış olsaydı, sanık sandalyesinde suçsuzlar otururken, kendisi mahkeme önünde susamazdı. Hayır, Van der Lube komünist değildir, anarşist değildir, ancak faşizmin kötüye kullandığı bir âlettir.

Polis memuru Heler, 1933'te Raystag'ı komünistlerin yaktıklarını ispatlamak için, burada, 1925 yılında yayımlanmış bir kitaptan aldığını söylediği bir komünist şiiri okudu. Şimdi ben de bir şiir, ama en büyük Alman şairi Göthe'den bir şiir okuyacağım :

Aklını başına toplamanın vaktidir.
Büyük mutluluğun terazisinde
kefeler dengeye ender gelir:
Sen ya yükselmelisin
ya da inmelisin aşağı.
Bükmeli veya bükülmelisin,
sevinci veya kederi öğren,
ya kalk ağır bir çekiç gibi yukarı
ya da dur yerinde bir örs gibi sen !

Evet, örs olmak istemiyen, çekiç olmalıdır!

XVII. yüzyılda, bilimsel fiziğin kurucusu *Galileo Galiley*, kendisini eretik olarak ölüme mahkûm edecek olan engizisyon mahkemesi karşısına çıkmıştı. Büyük bilgin derin bir inanç ve kesinlikle şöyle bağırırdı:

«Ve o – dünya – her şeye rağmen dönüyor!»

Ve bu bilimsel hüküm daha sonra bütün insanlığın malı oldu.

Başkan (Dimitrof'un sözünü sertçe keser, kalkar, kâğıtlarını toplar ve çıkmaya hazırlanır).

Dimitrof (devam eder): *Biz komünistler, şimdi ihtiyar Galiley'den aşağı kalmıyan bir kesinlikle şöyle haykırabiliriz: «Ve o her şeye rağmen dönüyor!»*

Tarihin tekerleği dönüyor ... Tarih tekerleği dönüyor ve komünizmin tam zaferine kadar dönmeye devam edecektir!

16 Aralık 1933'de mahkemedeki son konuşması sırasında yapılan stenografik notlardan alınmıştır.

KOMİNTERN'İN VII. KONGRESİNDE

Faşizm ve işçi sınıfı

Derin ekonomik bunalımın birden şiddetlenmesi, kapitalizmin genel bunalımının alabildiğine keskinleşmesi ve emekçi yığınlarının devrimcileşmesi koşulları içinde, faşizm geniş cepheli bir saldırıya geçti.

Emperyalist çevreler, bunalımın *bütün* yükünü emekçilerin sırtına aktarmaya çalışıyorlar. *Onlara bunun için faşizm gereklidir.*

Emperyalist çevreler, pazar problemini, zayıf halkları esir etme, sömürgeci ezgiyi arttırma ve dünyayı harp yoluyla yeniden paylaşma pahasına çözmeye çalışıyorlar. *Onlara bunun için faşizm gereklidir.*

Onlar, işçilerin ve köylülerin devrimci hareketini ezme ve dünya proletaryasının dayanağı Sovyetler Birliğine karşı bir askeri saldırıya geçme yoluyla, devrim güçlerinin artmasını *önlemeye* çalışıyorlar. *Onlara bunun için faşizm gereklidir.*

Birçok memlekette, özellikle Almanyada, bu emperyalist çevreler, yığınların devrim yönünde kesin bir dönüm yapmalarından önce, proletaryayı yenilgiye uğratabildiler ve bir faşist diktatura kurabildiler.

Fakat faşizmin üstün gelmesinin karakteristik özelliği, bu başarının bir yandan sosyal-demokrasinin burjuvaziyle sınıfsal işbirliğine yatkın parçalayıcı politikası yüzünden örgütselliğini yitiren ve felce uğrayan proletaryanın zayıflığına tanıklık etmesi, öte yandan da, işçi sınıfının mücadelelerinde birlik sağlanmasından korkan, devrimden korkan ve artık yığınlar üzerindeki diktasını eski burjuva demokrasisi ve parlâmentarizm metotlarıyla sürdürmeyecek duruma düşmüş olan burjuvazinin kendi zayıflığını göstermesidir.

İktidarda faşizm, finans kapitalinin en gerici, en şovinist ve en emperyalist unsurlarının açık, terörist dikturasıdır.

Faşizm, örneğin Oto Bauer'in iddia ettiği gibi, güya «iki sınıfın, burjuvazi ile proletaryanın üstünde» bir devlet egemenliği biçimi değildir. Bu, İngiliz sosyalisti Braylsfort'un zannettiği gibi «ayaklanmış ve devlet makinesini ele geçirmiş küçük burjuvazi» de değildir. Hayır. Faşizm sınıf-üstü bir iktidar değildir ve küçük burjuvazinin veya lümpen proletaryanın finans kapitali üzerinde egemenliği de değildir. Faşizm bizzat finans kapitalinin iktidarıdır. Bu, işçi sınıfıyla, köylülerin ve aydınların devrimci bölümüyle terörist hesaplaşma örgütüdür. Dış politikada faşizm, diğer halklara karşı hayvansal bir nefret aşıl原因an en kaba biçimde şovinizmdir.

Faşizmin bu gerçek karakteri bilhassa kuvvetle belirtilmelidir; zira takındığı sosyal demagoji maskesi, faşizme, birçok memleketlerde bunalımın raylardan çıkardığı küçük burjuva yığınlarını ve hattâ proletaryanın en geri kalmış tabakalarının belirli kısımlarını, yani faşizmin gerçek sınıfsal karakterini, gerçek cibilliyetini bildikleri takdirde hiçbir zaman onun ardından gitmemeleri gereken unsurlarını peşinden sürüklemeye olanağı vermiştir.

Çeşitli memleketlerde faşizmin gelişmesi ve faşist diktaturanın kendisi, bunların tarihsel, sosyal ve ekonomik koşullarına, ulusal özelliklerine ve şu veya bu memleketin uluslararası durumuna göre *çeşitli biçimler* almaktadır. Bazı memleketlerde, öncelikle faşizmin geniş bir yığınsal temele sahip olmadığı ve faşist burjuvazinin kendi kampında çeşitli gruplar ara-

sındaki mücadelenin yeteri kadar güc kazandığı yerlerde, faşizmin parlâmentoyu birden ortadan kaldırmaya girişmediği ve diğer burjuva partileri için, aynı zamanda sosyal-demokrasi için belirli bir legalite olanağını koruduğu görülür. Egemen burjuvazinin *tez günde* bir devrimin patlak vermesinden korktuğu diğer bazı memleketlerdeyse, faşizm, ya derhal ya da bütün rakip partilere ve gruplara karşı terörü ve kovuşturmaları gitgide arttırarak, kendi sınırsız politik tekeline kurar. Bu arada, durumu *bilhassa* nazik bir safhaya girdiği anda, faşizmin, dayandığı sosyal temeli genişletme denemesinde, sınıfsal özlüğünü değiştirmeden açık terörist diktatörlüğü kaba bir parlâmentarizm sahteciliğiyle *bağdaştırma* denemesinde bulunması da mümkündür.

Faşizmin iktidara gelmesi, bir burjuva hükümetinin yerine diğerini getirmek gibi bir *basit değiştirme* işi değil, burjuvazinin sınıfsal egemenliğini gerçekleştiren bir devlet biçiminin, yani burjuva demokrasisinin, diğer biçimiyle, yani açık terörist diktatüroyla *değiştirilmesidir*. Bu ayrımın küçümsenmesi, devrimci proletaryanın, en geniş şehir ve köy emekçi tabakalarını iktidarın faşistler tarafından ele geçirilmesi tehlikesine karşı mücadeleye seferber etmesini ve aynı zamanda burjuvazinin kendi kampı içindeki çelişkilerden yararlanmasını engelliyebilecek ciddi bir hata olur. Fakat *burjuva demokrasisi ülkelerinde şimdi şiddetlenmekte olan*, emekçilerin demokratik hürriyetlerini çiğniyen, parlâmentonun haklarını yozlaştıran ve budayan, devrimci harekete karşı baskıları arttıran *tedbirlerin* faşist diktatörlüğün kurulması bakımından taşıdığı önemin *gerektiği gibi değerlendirilmemesi* de yukarıda söylediğimizden aşağı kalmayan ciddi ve tehlikeli bir hatadır . . .

Faşizmin yığınlar üzerindeki etkisinin kaynağı nedir? Faşizm, yığınları, onların *çoktan çözülmesi gereken ihtiyaç* ve istekleri üzerinde demagogik bir kalpazanlığı becerebildiği için, kendisine doğru çekmeyi başarmaktadır. Faşizm yığınlarda iyice kökleşmiş kör inançları, peşin yargıları körükledikten başka, bu yığınların en iyi duygularını, hele adalet duygularını ve hattâ bazan devrimci geleneklerini kötüye kullanmaktan da geri durmamaktadır. Alman faşistleri, büyük burjuvazinin bu sadık uşakları ve sosyalizmin yeminli düşmanları, acaba niçin yığınların karşısında «sosyalist» görünmeye ve iktidara gelmelerini de «devrim» diye göstermeye çalışırlar? Almanyada geniş emekçi yığınlarının yüreklerinde yer eden devrim inancını ve sosyalizm eğilimlerini sömürme çabalarının sebebi nedir?

Faşizm aşırı emperyalist grupların çıkarlarını savunur, fakat yığınların karşısına topyekûn ulusun savunucusu maskesini takınarak çıkar ve örneğin ileri sürdüğü «Versay aleyhtarı» şiarla küçük burjuva yığınlarını peşinden sürükleyebilen Alman faşizminin yaptığı gibi hep incitilmiş ulusal duyguları tahrik eder.

Faşizm yığınların en azgın biçimde sömürülmesi yolundan yürür ve

onların arasına ustaca bir anti-kapitalist demagojiyle girer. Gerçekte, emekçilerin canavar burjuvaziye, bankalara, tröstlere ve finans kodamanlarına karşı besledikleri derin nefreti sömürür ve bu maksatla, zamana-zemine göre, henüz politik bakımdan olgunlaşmamış yığınlar için en aldatıcı şiarları, örneğin Almanyada «ortak selâmetimiz özelin üstündedir»; İtalyada «devletimiz kapitalist değil, korporatif devlettir»; Japonyada «sömürsüz bir Japonya uğrunda»; Birleşik Amerikada «servetin paylaşılması» vb. şiarlarını ileri sürer.

Faşizm halkı en ahlâksız, en satılmış unsurların pençesine terkeder, fakat onun karşısına «namuslu ve dürüst iktidar» maskesiyle çıkar. Burjuva demokrasisi hükümetlerinden sıdkı sıyrılmış yığınların hayal kırıklığını sömüren faşizm, ahlâk bozukluğu ve yolsuzluklar karşısında ikiyüzlü bir hiddet ve tepki gösterir (örneğin Almanyada Barmat ve Şklarek yolsuzluğu, Fransada Staviski yolsuzluğu ve daha birçokları gibi).

Faşizm, hayal kırıklığına uğrayan ve eski burjuva partilerinden uzaklaşmakta olan yığınları, burjuvazinin en gerici çevreleri yararına aldatmaya çalışır. Ama burjuva hükümetlerini hedef tutan *şiddetli hücumlarıyla*, eski burjuva partilerine karşı amansız tutumuyla bu yığınları etkilemeyi de başarır.

Kabalık ve yalancılığıyla burjuva gericiliğinin bütün diğer türlerini geride bırakan *faşizm*, yaptığı demagojiyi her memleketin ulusal *özelliklerine*, hattâ aynı memleket içinde ayrı ayrı sosyal tabakaların özelliklerine *uydurur*. Böylece, küçük burjuva yığınları, hattâ ihtiyaçların, işsizliğin ve sosyal güvensizliğin son derece ümitsizliğe düşürdüğü işçilerin bir bölümü, faşizmin sosyal ve şovinist demagojisinin kurbanı olurlar.

Faşizm proletaryanın devrimci hareketine, bocalamalar içindeki halk yığınlarına indirilen darbenin partisi olarak iktidara gelir, fakat bu gelişini, burjuvaziye karşı, «bütün ulus» adına ve ulusun «kurtuluşu» için girişilmiş bir «devrim» hareketi olarak göstermeye çalışır (Musolini'nin Roma'ya «yürüyüşü», Pilsudski'nin Varşova'ya «yürüyüşü», Almanyada Hitler'in nasyonal-sosyalist «devrim»i vb. gibi).

Fakat hangi maskeye bürünürse bürünsün, hangi biçime girerse girsün, hangi yollarla iktidara gelirse gelsin,

Faşizm, emekçi yığınlarına karşı sermayenin en müthiş saldırısıdır;

Faşizm, azgın şovinizm ve istilâ harbidir;

Faşizm, kuduz gericilik ve karşı-devrimciliktir;

Faşizm, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin en azılı düşmanıdır!

TEKCEPHENİN ÖZÜ VE BİÇİMLERİ

Belirli bir aşamada tekcephenin esas özü nedir ve ne olmalıdır? İşçi sınıfının doğrudan doğruya ekonomik ve politik çıkarlarının korunması ve onun faşizme karşı savunulması bütün kapitalist memleketlerde tekcephenin *çıkış noktası ve esas özü* olmalıdır.

Biz proletarya diktatörlüğü için sadece yalın mücadele şiarlarıyla yetinmemeli, yığınların hayati ihtiyaçlarına, onların belirli gelişme aşamasındaki savaş yetenekleri düzeyine dayanan mücadele şiarları ve biçimleri bulmalı ve ileri sürmeliyiz.

Biz, yığınları, kendilerini kapitalist talanına ve faşist barbarlığa karşı savunabilmeleri için *bugün* ne yapmaları gerektiğini anlatmalıyız.

Biz emekçi yığınlarının hayati çıkarlarını savunmayı dâva edinen işçi örgütlerinin ve çeşitli akımların yapacakları eylemlerinin yardımıyla en geniş bir tekcephe kurulması için mücadele etmeliyiz.

Bunun anlamı şudur:

Birincisi, bunalımın ağır sonuçlarını egemen sınıfların sırtına, kapitalistlerin, toprak ağalarının derebeylerin, tek sözle zenginlerin sırtına fiilen aktarmak için elbirliğiyle mücadele;

İkincisi, faşist saldırının bütün biçimlerine karşı, burjuva-demokratik hürriyetlerinin yok edilmesine karşı, emekçilerin kazanımlarını ve haklarını savunmak için elbirliğiyle mücadele;

Üçüncüsü, emperyalist harp tehlikesinin giderek artmasına karşı, böyle bir harbin hazırlanmasını engelliyecek nitelikte bir ortak mücadele ...

Biz işçi sınıfını, durum ve koşulların değişmesine göre *mücadele biçim ve metotlarını süratle değiştirmeye* hazırlamalı, bu yolda yorulmak bilmeden çaba harcamalıyız. Hareketin gelişmesine ve işçi sınıfı birliğinin sağlamlaşmasına bağlı olarak daha da ileri gitmeli, *yığınsal politik grevler örgütlemeye* doğrultusuna yönelerek, *sermayeye karşı savunma'dan hücumla geçilmesini* hazırlamaya çalışmalıyız. Bu yolda şu veya bu memlekette esas sendika birliklerinin yığınsal politik greve çekilmesi, böyle grevler örgütlemenin zorunlu şartı sayılmalıdır.

Komünistler, şüphesiz ki, yığınları komünistçe aydınlatma, örgütleme, seferber etme yolunda *başlıbaşına çalışmaktan* geri duramazlar ve bu yoldaki çalışmaları bir an bile gevşetmemeleri gerekir. Ama işçilerin eylemlerine yönelmesinin sağlanması için, proletaryanın sınıf düşmanlarına karşı, *sosyal-demokrat partileriyle, reformist sendikalarla ve diğer emekçi örgütleriyle birlikte harekete geçmek* üzere kısa ve uzun süreli anlaşmalara varmaya hep beraber çaba göstermeliyiz. Bu çabalar içinde en çok dikkat edeceğimiz nokta, her merkezde yersel anlaşmalara dayanarak *taban örgütleri tarafından tertiplenecek yığınsal eylemlerin* geliştirilmesi olmalıdır. Biz diğer örgütlerle varılan anlaşmaların koşullarını dürüstlükle yerine getirerek, tekcepheye katılanlar arasından şu veya bu kişi ya da örgütün ortak eylemleri sabote eden her hareketini amansızca açığa vuracağız. Anlaşmaları suya düşürmeye yönelik her denemeye — ki böyle denemeler beklenebilir —, eylemlerde sağlam birliği canlandırma mücadelesine devam ederek, yığınları bu birliğe çağırarakla cevap vereceğiz.

Tekcephenin ayrı ayrı memleketlerde somut olarak geliştirilmesi elbette birbirinden *farklı* olarak, onların işçi örgütlerinin durumuna ve karakterine, politik düzeylerine, her memleketteki somut duruma, uluslararası işçi hareketinde oluşan değişimlere vb. bağlı olarak *değişik* biçimler almaktadır.

Bu *değişik* biçimler şunlar olabilir: İşçilerin *zaman zaman*, somut vesilelerle, ayrı ayrı isteklerle ilgili olarak veya genel bir plâtfom üzerinde uyumlu ortak eylemleri; *ayrı ayrı işletmelerde veya üretim kolları* ölçüsünde uyumlu eylemler; *yersel, bölgesel, ulusal veya uluslararası* çapta uyumlu eylemler; işçilerin ekonomik mücadelesinin örgütlenmesini, yığınsal politik çıkışlar tertiplenmesini, faşist saldırılara karşı elbirliğiyle *savunmaya* geçilmesini hedef tutan uyumlu eylemler; *sosyal gericiliğe* karşı mücadele alanında, *hapislerde bulunanlara ve ailelerine yardım edilmesine* yönelik uyumlu eylemler; kooperatif, kültür, spor vb. alanlarında *gençliğin ve kadınların çıkarlarının* savunulmasını öngören ortak eylemler...

Sadece ortak eylem anlaşmaları yapmakla ve tekcepheye giren partiler ve örgütler temsilcilerinden, örneğin Fransada gördüğümüz gibi, irtibat komisyonları kurmakla yetinmemiz elbette yetersiz olur. Bu ancak ilk adımdır. Anlaşma, ortak eylemleri gerçekleştirme yönünde yardımcı araç olsa da, henüz tekcephenin kendisi değildir. Komünist Partisi ile Sosyalist Partisi arasında irtibat komisyonu ortak eylemlere geçilmesini kolaylaştırmak için gereklidir, ama henüz bu tekcephenin fiilen gerçekleştirilmesi için, en geniş yığınların faşizme karşı mücadeleye çekilmesi için yeterli olmaktan uzaktır.

Komünistler ve bütün devrimci işçiler, *işletmelerde, işsizler arasında, işçi semtlerinde, küçük şehir toplulukları arasında ve köylerde*, seçimle görevlendirilecek (faşizmin hüküm sürdüğü memleketlerdeyse, tekcephe hareketine katılanların en otoritelileri arasından gösterilecek olanlarla meydana getirilecek) *parti-dışı tekcephe sınıfsal organları* kurulması için mücadele etmelidirler. Tekcephe hareketini ve emekçilerin muazzam örgütsüz yığınıncı ancak bu gibi organlar kucaklayabilecek, sermayenin saldırısına karşı, faşizme ve gericiliğe karşı mücadelede yığınların inisiyatifinin geliştirilmesine ve bu temel üzerinde de tekcephe için gerekli *geniş işçi aktifinin* yaratılmasına, kapitalist memleketlerde yüzlerce ve binlerce partisiz bolşevik yetiştirilmesine yine bu organlar yardım edebilecekler.

Örgütlü işçilerin birlikte eylemleri, işin başıdır, temelidir. Fakat işçilerin büyük çoğunluğunun örgütsüz yığınlardan oluştuğunu da unutmamamız gerekir.

«Normal» zamanlarda bu örgütsüz yığın genellikle politik yaşantının dışında durur. Fakat bugün bu muazzam yığın gitgide daha çok harekete gelmekte, politik yaşantı seline katılmakta ve politika alanına çıkmaktadır.

Parti-dışı sınıfsal organlar kurulması, en geniş yığınların tabanında

tekcepheyi sağlama, genişletme ve sağlamlaştırmanın *en iyi biçimidir*. Bu organlar aynı zamanda tekcephe düşmanlarının işçi sınıfı arasında gerçekleşmekte olan eylembirliğini baltalama yolundaki bütün denemelerine karşı da en iyi dayanak olacaktır.

2 Ağustos 1935'de Komünist Enternasyonalin VII Kongresinde okunan «Faşizmin taarruzu ve Komünist Enternasyonal'in faşizme karşı işçi sınıfının birliği savaşındaki ödevleri» adlı rapordan alınmıştır.

BULGARISTAN İŞÇİ PARTİSİNİN V KONFRESİNDE

Halk demokrasisinin karakteri

Halk demokrasisinin ve halk demokrasi devletinin karakterini şu en önemli dört özellik belirler:

a) Halk demokrasi devlet, halkın büyük çoğunluğunu oluşturan emekçilerin egemenliğidir; bu egemenlikte işçi sınıfı yönetmenlik rolü oynar. Bu, birinci olarak, sermayecilerin ve büyük toprak ağaları iktidarının devrildiği, işçi sınıfı yönetmenliğinde şehir ve köy emekçileri egemenliğinin kurulduğu; çağdaş toplumun en ilerici sınıfı olarak işçi sınıfının devlette ve toplum hayatında önderlik rolü oynadığı; ikinci olarak da, devletin, emekçiler tarafından sömürücü unsurlara karşı, kapitalist düzenin ve burjuva iktidarının diriltilmesine yönelik bütün denemelere ve eğilimlere karşı yürütülen mücadelenin hizmetinde bir araç olduğu anlamına gelir.

b) Halk demokrasi devlet, memleketin sosyalizm yolunda gelişmesini sağlamakla görevli geçiş devresi devleti olarak belirir. Bu, sermayecilerin ve büyük toprak sahiplerinin iktidarı devrildiği ve bu sınıfların malı-mülkü devlet mülkiyeti haline getirilmiş olduğu halde, kapitalizmin ekonomik köklerinin henüz kazınmadığı, kapitalist unsurların yokedilen esaret düzeyini canlandırmaya çalışarak hâlâ kaldıkları ve geliştikleri anlamına gelmektedir. Bundan ötürü, sosyalizme doğru ilerlemek, kapitalist unsurlara karşı, bunların tamamıyla ortadan kaldırılmasını öngören çetin bir sınıf mücadelesi yürütmekle mümkündür.

Halk demokrasi devlet, ancak sosyalizm yolunda hiç bir yana sapmadan ilerlemek suretiyle güçlenebilecek ve kendisine düşen tarihsel görevi yerine getirebilecektir. Eğer halk demokrasisi, sömürücü sınıflara karşı mücadeleyi boşlarsa, kapitalist unsurları mevzilerinden itip çıkarmaya önem vermezse, bunlar kaçınılmaz olarak tekrar suyüzüne çıkabilir ve bu takdirde yalnız halk demokrasisinin temelini oymakla kalmaz, onu mahva sürüklemeye kadar da varırlar.

c) Halk demokrasi devlet, Sovyetler Birliğiyle, bu sosyalizm ülkesiyle işbirliği ve dostluk içinde kurulmaktadır. Memleketimizin emperyalizm

zincirlerinden kurtulması ve halk demokrasisi devletimizin kurulması, Sovyetler Birliğinin yardımı ve faşist Almanya ile müttefiklerine karşı yürüttüğü savaşta kurtarıcı eylemi sayesinde mümkün olduğu gibi, halk demokrasisimizin bundan sonraki gelişmesi de memleketimizle yüce Sovyet devleti arasında yakın ilişkilerin ve samimi işbirliğinin, karşılıklı yardım ve dostluğun korunmasını ve sağlamlaştırılmasını gerektirmektedir. Sovyetler Birliğiyle işbirliğini zayıflatma yönünde her eğilim, memleketimizde doğrudan doğruya halk demokrasisinin varlığının temellerini sarsmayı hedef tutuyor demektir.

ç) Halk demokrasisi devlet, demokratik, anti-emperyalist cepheye mensuptur. Her halk demokrasisi devlet, emperyalist kuvvetlerin saldırısına karşı bağımsızlığını, egemenliğini ve güvenliğini, ancak başında yüce Sovyetler Birliğinin bulunduğu birleşik demokratik, anti-emperyalist cepheye katılmak suretiyle teminat altına alabilir.

Bulgaristan İşçi Partisinin V Kongresindeki siyasi rapardan alınmıştır.

Kahramanlıklarla dolu bir hayattan sayfalar

Devrimciler ailesi

Geçen yüzyılın 80 yıllarında Georgi Dimitrof'un yurdu Bulgaristan, beş-yüz yıllık Osmanlı esaretinden henüz kurtulmuş olan bu memleket, Avru-panın en geri kalmış ülkelerinden biriydi. 1877-78 Rus-Türk harbi, bu kurtuluş savaşı, burjuva-demokratik devrimi rolünü oynadı. Halk arasında devrim ve kurtuluş hareketi gelenekleri canlılığını koruyordu, demokratik dönüşümler isteği kuvvetliydi. Fakat iktidara kavuşan genç burjuvazi der-hal emekçilerin gaddarca sömürülmesine dayanan bir rejim kurdu.

Georgi Dimitrof 18 Haziran 1882'de Kovaçevtsi köyünde doğdu. Çalış-kan, ama yoksul insanlar olan ana-babası, çocuklarını dürüstlük ve cesa-ret, zorbalığa ve adaletsizliğe tahammülsüzlük ruhunda eğittiler. Aile çok geçmeden yoksulluk yüzünden Sofya'ya göçtü. Ancak birkaç yıl sonra, başkentin bir kenar semtinde mütevazı bir ev yaparak başlarını sokabil-diler. Bu ev şimdi müze haline getirilmiş ve Georgi Dimitrof'un gençlik yıllarının atmosferi korunmaya çalışılmıştır.

Georgi'nin babası Dimitır Mihaylof, ağır bir yaşamın yüküne daha fazla dayanamıyarak 1913 yılında öldü. Annesi Paraşkeva Doseva, kocasının yardımıyla alfabeyi öğrenebilmişti; daha sonra kendisine verilen parti ödevlerini yerine getirirken, adresleri yalnız başına okuyabildiğine ve ille-

Georgi Dimitrof'un doğduğu ev

Bu yazı, BKP Tarihi Enstitüsü tarafından hazırlanan «Georgi Dimitrof. Biyografi.» adlı kitabın elyazısından; iki ciltlik «Georgi Dimitrof'a dair anılar» (Sofya, BKP Yayınevi, 1971) adlı kitaptan ve «Bulgaristan Komünist Partisi Tarihi»nden (Sofya, BKP Yayınevi, 1969) yararlanılarak hazırlanmıştır.

gal evlerin bulunduğu sokakları kendi başına arayabildiğine seviniyordu. Bu anne bütün ömrü boyunca çocuklarının devrimci mücadelesine yardım etmek için çırpındı. 1933 yılında, Georgi Dimitrof Moabit zindanına atıldığı zaman, annesi, geçkin yaşına bakmaksızın ve bir an bile tereddüt etmeden oğlunun yanına hareket etti ve Lâypsig'te, Berlin'de yargılamaları sonuna kadar izledi. Hele onun Paris'te düzenlenen mitingte yaptığı hararetlili konuşma, Georgi Dimitrof'un kurtarılması için açılan uluslararası kampanyanın genişletilmesine yardım etti. Annesinin yiğitliği, yılmazlığı da, o ağır mücadele günlerinde Dimitrof'a kuvvet veriyordu.

Georgi Dimitrof çok çocuklu ailedendi. Kardeşlerinden biri iyi bir sendikacı olarak yetişti ve sonra 1912 Balkan Harbinde şehit düştü. Diğer kardeşi Odesa'da bolşevikler örgütünün mücadelesine katıldı ve 1916 yılında sürgünde öldü. Üçüncü kardeşi, 1925 yılının kanlı Nisan günlerinde Bulgar polisi tarafından öldürüldü. Dimitrof'un iki kızkardeşi de devrimci harekete sürekli olarak katıldılar.

Georgi, çocukluğunda okumaya çok meraklıydı ve en çok Bulgar halkının ulusal kurtuluş savaşına, devrimcilerin kahramanlıklarına dair tarihsel hikâyelerden hoşlanırdı.

Georgi okulu bitiremedi; ailesine yardım etmek zorundaydı. On iki yaşındayken mürettip oldu. Basımevinden ilk izlenimlerini kızkardeşine şöyle anlatıyordu: «Bu mucize gibi bir şey. Harfleri diziyorsun yanyana, sözcük oluyor; bir sözcükten sonra öteki geliyor ve bir satır oluyor; satırlar çoğaldıkça da gazete, kitap meydana geliyor ... Ne var ki, harfleri dizerken, bir yandan hep okuyorsun. Hani okuldasin sanki ...»

Çocukluk çağı böylece sona erdi. Georgi Dimitrof çocuk denebilecek yaşta başlıbaşına çalışma hayatına başladı, işçi sınıfı onun öğretmen ve eğitmeni oldu.

İşçi sınıfının oğlu

Georgi Dimitrof işçi sınıfının saflarında amansız sömürüyü kendi sırtında hissetti ve buna karşı mücadelede işçi dayanışmasının gücünü de görüp anladı. Bu sınıfın saflarında bir adalet savaşçısı olarak çelikleşti ve kendi Marksist dünya görüşünü oluşturdu. Bir sendika önderi olarak, bir komünist olarak, bu sınıfın saflarında yetişip yükseldi.

Georgi Dimitrof'un olağanüstü kabiliyeti ve çevresine gösterdiği geniş ilgi, basımevi işçilerinin derhal dikkatini çekti. Genç mürettip, işini çabucak kavramış ve artık her metni serbestçe dizebilecek hale gelmişti. Gazeteler için dizdiği yazıların içeriğini de izliyor, arkadaşlarına bunları ilhamla veya öfkeyle anlatıyordu.

Georgi Dimitrof, henüz 13 yaşındayken, Sofya basımevleri işçilerinin genel grevi sırasında, ilk savaş ateşinden geçti. Bir süre sonra, Basımevi İşçileri Derneği'nin yönetim kurulu üyesi oldu. Onun girişimiyle, dernek

çerçevesi içinde ilk sendika kütüphanesi meydana getirildi, işçilerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi yolunda tedbirler alındı, Basımevi İşçileri Derneği, Uluslararası Basım İşçileri Birliği'ne üye kabul edildi.

Aşağıdaki olay gayet önemli ve anlamlıdır: 1898 yılı 1 Mayıs gösterisinden sonra, burjuva politikacılarından Radoslavof, işçilere iftira eden ve kovuşturulmalarını isteyen bir makalesini dizilmek üzere basımevine göndermişti. O zaman henüz 16 yaşında olan Georgi Dimitrof, bütün tehditlere rağmen, bu yazıyı dizmeyi reddetti. Ensonunda, yazar, o iftira cümlelerini makalesinden çıkarmak zorunda kaldı. Aradan yıllar geçti. 1915'te, artık milletvekili olan G. Dimitrof, parlâmentonun bir oturumunda sansür keyfililiğini yeren bir konuşma yaptı. Bu konuşmaya, zamanın başbakanı olan aynı Radoslavof itiraz etti ve vaktiyle verdiği bir makaleyi Dimitrof'un sansürden geçirdiğini hatırlattı. Bunun üzerine Dimitrof kendisine şu cevabı verdi: «Ben o zaman, bugün de yaptığım gibi, işçi sınıfının çıkarlarını ve şerefini savunuyordum. Fakat siz, işçi yığınlarının fikrini o gün çiğnediniz, bugün de çiğniyorsunuz!»

«Her zaman ve her yerde okuyup öğrenmeye çalıştım»

Georgi Dimitrof'un severek tekrarladığı gibi, kendisine üniversite değil, hayat diploma vermişti. «Her zaman ve her yerde okuyup öğrenmeye çalıştım» diyordu Dimitrof, «Basımevinde çalışırken okuyup öğrendim. Hapiste yatarken okuyup öğrendim. Lâypsiz dâvası sırasında da yine okuyup öğrendim.»

Dimitrof, K. Marks'ın «Kapital»inin popülerleştirilmiş baskısını ve «Komünist Partisi Manifesto»nu okuyarak, G. V. Plehanof'un «Tarihe monistik bakışın gelişmesi sorunu hakkında» adlı, D. Blagoef'in «Sosyalizm nedir ve memleketimizde sosyalizm ortamı var mıdır?» adlı kitaplarını ve diğer eserleri okuyarak Marksizmi öğrenmeye başladı. Basımevinde bütün günkü yıpratıcı çalışmadan sonra, seçkin devrimci ve sosyalistler olan D. Blagoef ve G. Kirkonf'un derslerini dinlemek üzere işçi klübüne koşuyordu. Aynı klüpte bir yandan matematik ve astronomi dersleriyle uğraşıyor, Rusça ve Almanca öğreniyordu.

Çernişevski'nin «Ne yapmalı?» adlı romanındaki Rahmetof, genç Dimitrof'un çok sevdiği kahramanıydı. Daha sonra bu hususta şunları yazıyordu: «Kendi kendime sebatlı, ardıcıl, cesur ve fedakâr olmayı, irademi ve karakterimi güçlükler ve yoksunluklarla mücadelede pekiştirmeyi, kişisel hayatımı işçi sınıfının yüce dâvasının çıkarlarına tabi kılmayı, tek sözle Çernişevski'nin romanında tanıdığım o kusursuz kahraman gibi olmayı amaç edindim.»

Georgi Dimitrof'un özel kitaplığında üç bin kadar kitap vardı. Bunlar arasında Bulgar, Rus, Batı Avrupa vb. yazarlarının, kimisi kendi dillerinde basılmış, kitapları bulunuyordu. Ama çoğu politik ve Marksist-Leninist

eserlerdi. Bulgarca ve Fransızca «Kapital», V. İ. Lenin'in «Demokratik devrimde sosyal-demokrasinin iki taktiği» adlı eserinin orijinal baskısı baş yeri alıyordu. Karl Libkneht'in «Yargılandığım dâva» adlı kitabı da diğerleri arasındaydı. Georgi Dimitrof Lâypsığ dâvası sırasında bu kitabı herhalde hatırlamış olmalıydı.

Dimitrof, 1906 yılında, kabiliyetli proleter gazetecisi ve şair Lüba İvoşeviç'le evlendi. Dimitrof'un faşist zindanında bulunduğu sıralarda ölen bu vefakâr kadın, güçlüklerle dolu bir devrimci hayatını 30 yıla yakın bir zaman boyunca eşiyile paylaştı, çok yanlı ve yorulmak bilmez çalışmalarıyla ona sağlam bir destek oldu, ümit verdi, yardım etti.

Devrimci sendikalarda

Georgi Dimitrof Basımevi İşçileri Derneğinde sendika işleriyle uğraşırken, 1902 yılında Bulgaristan Sosyal-Demokrat İşçi Partisine (BSDİP) üye oldu ve proletaryanın çıkarları için daha büyük bir enerjiyle çalışmaya başladı. Sofya parti örgütünün klübü onun ikinci evi oldu. Genel İşçi Sendikaları Birliği'nin (GISB) kurulmasından sonra, 22 yaşındaki genç Dimitrof, başkent yersel işçi şûrasının sekreterliğine, daha sonra 1909 yılında da GISB sekreterliğine seçildi. Kendini büsbütün sendikal çalışmalara vermişti. Daima işçiler arasında bulunuyor, onların mücadelesini yönetiyor ve isteklerinin savunulması için gösteriler örgütleyordu.

Georgi Dimitrof yıldan yıla daha da çetinleşen ve şiddetlenen grev hareketinin ortagöbeğinde yer alıyordu. 1906 yılı yazında, Pernik kömür ocaklarında, madencilerin grev komitesinin başında Dimitrof vardı. Büyük metanet ve cesaretiyle madencilerin mâneviyatını o yükseltiyordu. İşçilerin birçok isteklerinin yerine getirilmesiyle sonuçlanan bu grev, hem madenciler, hem de genç Dimitrof için bir okul oldu. 1909 yılında kibrit fabrikası grevini de Dimitrof yönetti. Daha sonraki yıl, bakır madenlerinde grevci işçilerin önünde bir konuşma yaptığı sırada, düşman silâhlar kendisine karşı doğrultuldu ve açılan ateş az kalsın hayatına kastedecekti. 1910 yılında tarafsız ve reformist sendikalar mensuplarını da basımevi işçilerinin grevine çekme hareketi içinde yardımcı çabalar gösteren Dimitrof, oportünistlerin sendika birliği konusundaki görüşlerinin içyüzünü açığa vurdu. Ve sendika birliğinin her şeyden önce «devrimci sosyalizmin bayrağı altında» bağlanmasının önemini belirtti. Reformist sendikalarda prensipsiz bir mücadele yürütülürken, beride Dimitrof tarafından savunulan görüşler, geniş işçi yığınlarının GISB'den yana kazanılmasını kolaylaştırdı.

Georgi Dimitrof, sendika hareketine, bu hareketin ödevlerinin tahliline ve Marksist işçi partisiyle bağlanması gereğine hasrettiği birçok broşür ve makale yazdı. Partinin merkez organı «Rabotniçeski vestnik» («İşçi gazetesi»), Dimitrof'un çabasıyla bir sayfasını sendika hareketine ayırdı. «Peçatar» («Mürettip»), «Rudniçar» («Madenci»), «Telegrafo-poštenki rabot-

nitsi» («Posta-telgraf işçileri») adlı gazeteleri yıllar boyunca Dimitrof yönetti ve bir yandan işçilerin de basın eylemine katılmalarını sağladı.

Georgi Dimitrof çeşitli memleketler işçilerinin eylembirliği yapmaları fikrinin de ateşli savunucusuydu. 1909'da İsveç'te, 1910'da Almanya'da, 1911'de Belçika ve Romanya'da ve diğer bazı memleketlerde greve geçen işçileri desteklemek üzere yardım toplama kampanyalarını Dimitrof örgütledi. Bu arada birçok uluslararası sendika konferansına katıldı.

Komünist, mücadele içinde yetişiyor

Georgi Dimitrof, BSDİP'ne, başında partinin kurucusu Dimitir Blagoev'in bulunduğu devrimci-marksist akımı temsil eden dar sosyalistler ile oportünist küçük burjuva akımı arasındaki mücadelenin en ateşli döneminde üye oldu. Derhal Marksist görüşlüler arasında yerini belirledi. Buna, parti organı «Rabotniçeski vestnik»in 12 ve 19 Haziran 1903 tarihli sayılarında yayımlanan «Sendikalarda oportünizm» başlıklı ilk yazısı tanıklık ediyordu. Dimitrof, anarşist liberaller küçük burjuva-aydın grupuna karşı partinin yürüttüğü mücadelede de aktif bir rol oynadı.

Georgi Dimitrof 1909 yılında BSDİP Merkez Komitesine üye seçildi ve hayatının sonuna kadar MK kadrosunda kaldı.

Georgi Dimitrof, Balkan memleketleri burjuva hükümetlerinin politikasına karşı BSDİP'nin yürüttüğü mücadeleye aktif olarak katıldı. Genç kapitalist devletlerin milliyetçi ve talancı politikasını, emperyalistlerin Balkan halklarını birbirine düşürme ve onlara şovnist duygular aşılama denemelerini ve büyük emperyalist memleketler arasındaki rekabeti bütün içyüzüyle açığa vurdu. O, işçilerin başkalarının çıkarları uğrunda cephe-lerde ölüp gitmek değil, şiddetlenmekte olan sınıf savaşı için örgütlenmeleri gerektiğini açıkladı. Ve bu konuda şöyle diyordu: «Biz, şimdiki harplerin ve kanlı serüvenlerin sebep olduğu ölüm ve yıkıma son vererek, bütün halklar için ebedi barış, hürriyet ve bahtiyarlık sağlayacak olan bu biricik kurtuluş savaşına bütün gücümüzle hazırlanıyoruz.»

1913 yılında Georgi Dimitrof milletvekili seçildi ve bu yıldan itibaren, yurt dışında bulunduğu süre hariç olmak üzere, bu parlamento üyeliği her defasında yenilendi. Parlamento kürsüsünden daima yürekten ve ateşli konuşmalar yaptı. Her sağduyu sahibini bugün de heyecanlandırmaya devam eden bu konuşmalar doğrudan doğruya işçi adaletini dile getiriyordu.

BSDİP, Birinci Dünya Harbi sırasında Lenin'in harp ve barış sorunlarına ilişkin fikirlerini henüz tamamiyle benimsemiş olmasa da, partinin enternasyonalizm mevzilerinde sağlam *bir tutumu* vardı. Parlamento da dar sosyalistler grubu adına söz alan Georgi Dimitrof, sosyalistlerin hükümetçe getirilen harp masrafları ek bütçesini desteklemedikten başka, genellikle bütün harp bütçelerinin de aleyhinde olduklarını kesinlikle belirtti. Dimit-

rof bu tutumu řu sözlerle açıklıyordu: «Harbin aleyhinde olan bizler, militarizme kesinlikle aleyhtar olan bizler, memleketimizin bağımsızlığı ve bütünlüğü bir tehdiye uğradığı zaman, onun bağımsızlığı ve özgürlüğü uğrunda canımızı da feda etmeye hazırız ... Fakat bizler, Bulgaristanın özgürlük ve bağımsızlığının sağlanması sonucuna değil, Bulgaristanın mahvı sonucuna götüren bir politika için ne bir tek kurş, ne de bir damla kan feda edecek değiliz. İşte bizim ana fikrimiz budur, tutumumuza temel olan prensip budur.» Bu gerçekten enternasyonalist bir tutumdu ve II. Enternasyonal oportünist liderlerinin ihanetini belgeliyen tutumlarından tamamıyla farklıydı.

Georgi Dimitrof harbin bütün yükünün halkın omuzlarına yükletilmesine kesinlikle karşı koyuyordu. Bulgar burjuvazisinin ve kralcılarının cinayete eşit politikasının içüzünü açığa vuruyor, emekçilerin sosyal hakları için, iş kanunları çıkarılması ve uygulanması için, işsizliğe son verecek tedbirler alınması için mücadele ediyordu. O, bütün memleketi dolaşıyordu ve gittiği her yerde emekçileri esinliyor ve örgütlüyordu. 1917 Şubatında G. Dimitrof şunları yazıyordu: «Gelecekte barışı korumanın biricik şartı, kapitalizmi sosyalizmle değiştirmektir ... İnsanlığı burjuvazinin yönelttiği çıkmaz sokaktan ancak sosyalizm kurtarabilir. Sosyalizm olmadan barış yoktur ...»

Oktobr şafağında

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi Bulgaristan'da derin yankılar uyandırdı. Büyük Oktobr fikirlerinin ve dâvasının ateşli bir propagandacısı olan Georgi Dimitrof, bu devrimin zaferi üzerine şunları yazdı: «Bilimsel sosyalizmin yüce kurucuları ve «Komünist manifest»nin müellifleri olan Marks ve Engels'le yanyana, Lenin de, Rus sosyalist devriminin dev başarısıyla, «Komünist manifest»indeki fikirlerin pratik olarak hayata geçirilmesiyle, sovyet proleter devletin yaratılmasıyla işçi kurtuluş hareketi tarihinde ölümsüzleşti.»

Kovuşturmalar ve sansüre karşı, BSDİP Oktobr Devrimi şiarlarını geniş ölçüde yayıyordu. Parti militanlarının birçoğu tutuklanmıştı. Bu arada Georgi Dimitrof da, milletvekili kimliğine bakılmaksızın, üç yıl hapis cezasına çarptırıldı. Ama memleketin her bucağında protesto toplantıları ve mitingler yapılıyor, halk Dimitrof'un serbest bırakılmasını istiyordu. Hapis cezasının kaldırılması için kendisi de enerjik olarak çalışıyor, Halk Meclisi'ne ve Adalet Bakanlığına mektuplar yağıdınıyordu. Ancak üç küsur ay süren bir hapislikten sonra, yetkililer onu serbest bırakmak zorunda kaldılar. Ne var ki, bu ilk mahpusluk sonuncu olmadı, yorulmak bilmez devrimci daha sonra da defalarca tutuklandı, fakat onun iradesini ve devrimci mâneviyatını hiçbir şey kıramadı.

Lüzumsuz olarak devam ettirilen harpten, her türlü bozukluk ve yolsuz-

luklardan, açlıktan ve yoksulluklardan ileri gelen hoşnutsuzluk memlekette bir çığ gibi büyüyordu. Bu hoşnutsuz yığınların mücadelesine, saflarında birçok köylünün bulunduğu Bulgaristan Halk Çiftçi Birliği (BHÇB) de aktif olarak katılıyordu. BSDIP, BHÇB'nin politik rolünü küçümsüyordu.

1918 yılı güzünde askerler silâhlarını milli felâketten suçlu olanlara çevirdiler, fakat parti, isyancılara yardımcı olmayı örgütlemekte bile ihmal göstererek bu harekete katılmadı. O sırada hapiste bulunan Georgi Dimitrof, BSDIP'nin BHÇB ile bağ kurarak askerlerin isyanını ne pahasına olursa olsun desteklemesinde ısrar ediyordu. Fakat bu tavsiyelere önem veren olmadı.

1919 yılında BSDIP Üçüncü, Komünist Enternasyonalî'nin kurulması çalışmalarına katıldı. Çok geçmeden, parti, olağan kongresinde «Bulgaristan Komünist Partisi (dar sosyalistler)» adını aldı ve Lenin'in emperyalizm hakkındaki öğretisinin esas hükümlerini benimsedi.

O yıllarda, demiryolcuları grevi ve genel politik grev, memlekette gelişen devrimci hareketin en yüksek noktası oldu. Georgi Dimitrof, bu grevi «bütün işçi sınıfı tarafından demiryolu işçileri adına gösterilen sınıfsal-politik dayanışmanın en parlak belirtisi» olarak değerlendirdi. Hükümet her araca başvurarak grevi ezmeye çalışıyordu. Memleket bir askeri kamp haline getirilmişti. Georgi Dimitrof bu grevin yöneticilerinden biri olarak gözden kaybolmak ve gizliliğe geçmek zorunda kaldı. Fakat evvelce olduğu gibi, Dimitrof, mücadelenin en fazla zorlandığı yerde yine hazır bulunuyor, örnek tutumu ve yönergeleriyle işçilere güven veriyordu.

Georgi Dimitrof Komintern'in II. Kongresine BKP delegesi seçildi. Vasil Kolarof ve diğer delegelerle birlikte, Karadenizi geçmek üzere bir balıkçı kayığıyla yola çıktılar. Ne yazık ki, Romanya sınır askerleri bu kayığı görüp çevirdiler ve komünistleri tutukladılar. Ama Bulgar ve Romen işçilerinin sürekli protestoları ve aynı zamanda Sovyetler Birliğinin aldığı tedbirler karşısında, Romanya yetkilileri bu cesur devrimcileri serbest bırakmak zorunda kaldılar.

V. İ. Lenin'le karşılaşma

1920 yılı ilkbaharında Bulgaristan'da bir BHÇB hükümeti kurulmuştu. Bu hükümet tekbaşına bir köylü iktidarının tutunabileceği hayaline kapılarak, gericiliğe ve kralığa karşı mücadelede BKP'yle birlik olmak istemedi. Üstelik BHÇB ve BKP arasında işbirliği fikrini düşmanca karşılamaya devam etti. Bu yüzden demokratik güçler parçalandı. Gericilik başkaldırıyordu. Bu karmaşık durum içinde BKP birçok hayati soruna çözüm çaresi arıyordu.

1921 Ağustosunda Georgi Dimitrof Komintern'in III. Kongresine parti tarafından delege seçildi ve Moskova'ya hareket etti. Orada V. İ. Lenin'le karşılaşma ve görüşme olanağı da buldu.

Vladimir İliç Lenin ve Georgi Dimitroff
Moskova, 1921

Vladimir İliç, Dimitroff'un BKP hakkında, karşılaşılan güçlükler, ulaşılan başarılar ve Oktabr Devrimi'nin etkisiyle yığınlarda görülen yükseliş hakkında anlattıklarını dikkatle dinledi. Dimitroff partinin iktidarı ele almaya hazır olduğunu söylediği zaman V. İ. Lenin, işçi sınıfının öncüsü sıfatıyla Komünist Partisinin sağlamlaşması sorununa büyük bir önem verilmesini, işçilerle köylüler arasında, özellikle yoksul ve orta halli köylüler arasında sağlam bir birlik kurulmasını, komünistlerin ordu içindeki etkisinin artırılmasını tavsiye etti. Ve sözünü şöyle bağladı: «Şimdi sizin Komünist Partiniz için de en önemli olan, hattâ diyebilirim ki sonuç belirleyici olan husus budur. Demem odur ki, aşırılıklardan sakınınız, uyanık olunuz, devrimin memleketinizde de üstün gelmesini sağlamak için yorulmak bilmeden çalışıp hazırlanınız.»

Georgi Dimitroff'ta silinmez izlenimler bırakan bu görüşme, Bulgaristan Komünist Partisinin ideolojik bakımdan daha da sağlamlaştırılmasında çözümleyici bir rol oynadı.

BKP'nin gelişmesini, «yığınlar arasında» şiarı altında geçen Komintern III. Kongresi kararları da önemli derecede etkiledi. 1922 yılında yapılan BKP IV. Kongresi, V. İ. Lenin tarafından hazırlanmış ve Komintern III. Kongresince onaylanmış olan tekcephe taktiğini kabul etti.

Georgi Dimitroff yurda dönüşünden sonra, bir proletarya tekcephesi yaratma ve emekçiler arasında partinin etki ve itibarını artırma müca-

delesine girdi. Proletaryanın yürüttüğü savaşta gözönünde bulundurulması gereken yeni durumu ve yeni biçimleri her fırsatta açıkladı. Bu çabalar içinde, Bulgaristan emekçilerinin Komintern ve Parti tarafından ileri sürülen «işçi-köylü hükümeti» şiarı altında birleşmeleri gerektiğini ilk defa belirtenlerden biri de Dimitrof oldu.

Eylül Ayaklanmasının başında

Büyük burjuvazi 9 Haziran 1923 günü bir hükümet darbesi yaptı ve memlekette askeri-faşist rejim kuruldu. Yurt içinde komünistler ve Çiftçi Birliği mensubu köylüler birlikte eylemlere geçmeye çalışıyor ve faşist iktadara karşı yer yer silâhlı bir savaş yürütüyorlardı. Darbeyi şehir burjuvazisi ile köy burjuvazisi arasında bir mücadele olarak yanlış değerlendiren BKP Merkez Komitesi bu durumda tarafsız bir tutum almıştı. Böylece, faşist diktatörlüğün daha doğuş halindeyken ezilmesi fırsatı kaçırılmış oluyordu. Merkez Komitesinin hatalı tutumunu Georgi Dimitrof da benimsiyordu. Daha sonraki aylarda, Merkez Komitesinin Marksist çekirdeği, durum ve koşulların devrime elverişli olduğu düşüncesiyle bir silâhlı ayaklanma gereği kanısına vardı.

Merkez Komitesinin hatalı hareket hattının düzeltilmesine, Komintern'in yaptığı eleştirinin ve BKP'ye her fırsatı kullanarak BHÇB ile yaklaşma çareleri araması, faşizme karşı ortak bir direniş örgütlemesi ve bir işçi-köylü hükümeti yaratılması yolundaki tavsiyelerinin de yardımı oldu.

O zamanlar Komintern Yürütme Komitesi Genel Sekreteri olan Vasil Kolarof, Komintern'in görüşünü açıklamak ve partisinin devrimci mücadelesine katılmak üzere Bulgaristana döndü. Georgi Dimitrof kendi tereddütlerini çabucak yendi. Ağustos başında BKP MK bütün çabaların «esas itibarıyla yığinsal silâhlı ayaklanmaya halkça hazırlanılması» üzerinde yoğunlaştırılmasını kararlaştırdı. Parti, işçilerin ve köylülerin tekcephesini meydana getirmeyi, bütün demokratik ve ilerici güçleri aynı saflarda birleştirmeyi esas ödev olarak benimsedi. Partinin kesin bir dönüm yaparak bu Leninci çizgiye girmesinde Georgi Dimitrof, öncelikle onun tekcephe problemlerini işlediği yazıları çözümleyici bir rol oynadı. Dimitrof, tekcepheden çekinen partilelerin, faşizmin boyunduruğundan kurtulmanın yalnız işçi sınıfının kuvvetleriyle başarılamıyacağını, gerici burjuvazinin egemenliğine karşı savaşa bütün emekçilerin çekilmesi gerektiğini unuttuklarını belirtiyordu.

Böylece, parti, BHÇB'nin sağlam güçleriyle gerekli birliği kurarak, ayaklanmanın askeri-teknik hazırlığına girdi. BKP MK, 1923 yılı 22 Eylülünü 23'e bağlayan gece ayaklanmaya geçilmesini kararlaştırdı. Vasil Kolarof ve Georgi Dimitrof, ayaklanma başkomutanlığı yerini tutan Askerî-Devrim Komitesi'ne girdiler. Ayaklanma arifesinde başkentte 24 saatlik bir protesto grevi ilân edildi, fakat yığınla tutuklamalar yüzünden bu grev bütün işkollarını harekete getiremedi. Askerî-Devrim Komitesi'nin Sofya kolu

basılıp dağıtıldı. Bu nedenle, bazı bölge ve semtlerde ayaklanma tesbit edilmiş olan gün ve saatten önce başladı. Vasil Kolarof ve Georgi Dimitroff, bu durumda partinin ayaklanmadan vazgeçmeyip, faşist iktidarı devirmek için bütün olanakları kullanması gerektiği kanısındaydılar ve bu ruhta hareket ettiler.

Ayaklanmanın merkezi kuzey-batı Bulgaristanda bulunuyordu. Vasil Kolarof ile Georgi Dimitroff'un bu bölgeye gitmeleri işçiler ve köylüler arasında büyük bir heyecan uyandırdı. Birkaç gün süren çarpışmalardan sonra, hemen hemen bütün bölge ayaklanan yığınların eline geçti ve işçi-köylü egemenliği kuruldu. Silâhlı, savaşın yönetiminde Georgi Dimitroff büyük bir kabiliyet ve irade gösterdi.

Eylül Ayaklanması yenilgiye uğradı. Vasil Kolarof ve Georgi Dimitroff ölüme mahkûm edildiler. Yurdu terketmek zorunda kalan iki önder «Bulgaristan işçilerine ve köylülerine açık mektup» başlıklı bir çağrıyla ayaklanma güçlerine hitabediyor, yenilginin nedenlerini tahlil ederek işçileri ve köylüleri kendi kuvvetlerine inançlarını korumaya çağırıyor ve özetle şöyle diyorlardı: «Başlar yukarı! İktidardan düşmek korkusuyla titriyen Beyazorducu süprüntüler bu kanlı intikamla da Bulgar emekçilerinin savaş mâneviyatını kıramıyacaklardır! Yenilgi bize yenmeyi öğretmektedir!»

Verilen kurbanlar ve kaybedilen kan, memlekette ilerici güçlerin savaş birliğini daha da pekleştirdi. Faşist diktatörlüğe karşı beslenen sonsuz nefret kuşaktan kuşağa geçer oldu. Komintern Eylül Ayaklanmasının önemine büyük bir değer biçti.

Yurt dışında geçen yıllar

Yurt dışına çıkışının ilk yıllarında Georgi Dimitroff hemen hemen daima başka isimlerle yaşıyor ve sık sık ev değiştiriyordu. Gizli çalışma kurallarını titizlikle koruyarak eylemlerini geliştiriyordu.

Daha 1923 yılı sonlarında, Viyana'da bir BKP Yurt-dışı Komitesi kuruldu. Dimitroff'un yönetimindeki bu komite, Eylül Ayaklanmasından sonra dar-madağın edilen partiyi canlandırmaya ve derleyip toparlamaya çalışıyordu. Dimitroff, bir yandan Eylül Ayaklanmasını bir serüven sayan ve Komintern'le ilişkinin kesilmesinde ısrar eden «likidatörler»e karşı, öte yandan partinin emekçiler arasındaki günlük çalışmalarını küçümseyen ve faşist iktidarın her baskısına devrimci bir terörle cevap verilmesini öneren sol eğilimli MK üyelerine karşı mücadele ediyordu. Ne yazık ki, partili yoldaşlarıyla doğrudan doğruya temas halinde çalışma olanağından yoksun olan Georgi Dimitroff'un çabaları tam başarı sağlamadı. BKP sekterliğin epeyce ceremesini çekti.

Yurt dışında geçirdiği yıllar Georgi Dimitroff'un aynı zamanda ulus-

lararası komünist hareketinin ünlü bir eylem adamı olarak yetişmesi yılları oldu. Viyana'ya yerleşmesinden kısa bir zaman sonra, Balkan Komünist Federasyonu Başkanlık Divanı sekreterliğine seçilmişti. O, bir yandan da Avusturya Komünist Partisinde Komintern'i temsil ediyor ve bu partinin saflarındaki parçalanmışlığı gidermeye çalışıyordu. Avusturya Komünist Partisinden Yohan Koplenig şunları anımsıyor: «Biz Avusturya Komünistleri onu yalnız büyük bir devrim savaşçısı olarak değil, aynı zamanda dost olarak, kor gibi yürek taşıyan bir insan olarak sayıyor ve seviyorduk. O, bütün hayat doluydu, daima hareket halindeydi, canlılığıyla çevresini de harekete getiriyordu, yaşam sevinciyle, işçi sınıfının gücüne, emekçilerin dâvasının bütün dünyada üstün geleceğine inançla dolup taşıyordu...»

Yürütme Komitesinde görevli olan Georgi Dimitrof, Kominternin Polonya, Finlândiya, Letonya, Litvanya ve Estonya kollarının sorumlusu olarak çalışıyordu. Bu sorumluluk çerçevesi içinde, SBK (b) Partisindeki Troçkist muhalefetin diğer kardeş partilerdeki muhalefet gruplarıyla birleşmesine karşı mücadeleyi de Dimitrof yürütüyordu. O, Troçkizme karşı mücadeleyi, «Komünist Enternasyonalî'nin varoluşu için» mücadele olarak görüyordu.

Georgi Dimitrof'un dünya sendika hareketinde de büyük bir eylemi vardır. Sendikalar Enternasyonalî («Profintern») Yürütme Bürosu üyesi sıfatıyla, sendikaların birliği problemlerinin işlenmesine onun büyük emeği geçmiştir. O, 1928 yılında, Sendikalar Enternasyonalî'nin IV. Kongresi kürsüsünden işçi sınıfını, «proletaryanın ve sınıfsal sendikaların ölümcül düşmanı» olan faşizme karşı «sonuna kadar, uzlaşmaz ve amansız bir mücadele» yürütmeye çağırırdı.

Georgi Dimitrof 1929 yılı başında Berlin'e yerleşti. Burada, Komünist Enternasyonalî Yürütme Komitesi'nin Batı Avrupa Bürosu'na başkanlık ediyordu. Berlinde bulunduğu sürece, komünist hareketinin sağlamlaşması, yığınların faşizme ve harp tehlikesine karşı mücadeleye seferber edilmesi yönünde büyük bir eylem gösterdi. Bu eylem içinde 25 kadar komünist partiyle ve birçok uluslararası örgütle ilişki kurarak çalıştı; harp aleyhtarı aksiyonlar hazırlığı, komünist partilerinin işsiz yığınları arasındaki çalışmaları gibi aktüel problemleri görüşme konusu edinen konferanslar tertipledi.

Lâypsig dâvası

28 Şubat 1933 günü Münih'ten Berlin'e dönen Georgi Dimitrof, Rayştag'ın yandığını ve komünistlerin bu yangını çıkarmakla suçlandıklarını öğrendi. Kendisi, Almanyanın iç politika durumunu bildiği için, bu olayın faşistlerin müthiş bir provokasyonu olduğunu ve onların böyle bir provokasyona, 5 Martta yapılacak seçimleri kazanacaklarından emin olmadıklarından ötürü, demokratik güçlere ve Alman Komünist Partisine karşı

kanlı bir saldırıya geçmek üzere bir bahane yaratmak istediklerinden ötürü başvurduklarını gayet iyi anlıyordu.

Daha ertesi gün «Halkı ve devleti savunma buyrultusu» adı altında, demokratik hakları yokeden bir kararname Cumhurbaşkanı'nın imzasıyla yürürlüğe girdi. Böylelikle, Naziler, komünistlerin, bütün politik ve fikir düşmanlarının hesabını görmek üzere «yasal» bir dayanak buldular. 3 Martta Ernst Telman tutuklandı. 9 Mart günü de, bir garsonun ihbarı üzerine «Bayernhof» restoranını basan polisler, orada Georgi Dimitrofu ve BKP'li arkadaşları B. Popof ile V. Tanef'i tutukladılar.

Bulgar komünistlerini Alman parlamentosu binasına götürüp hapsedmişlerdi. Raystag yangını soruşturmasını yürüten komisyon da aynı binada çalışmaya başlamıştı. Faşistler bayram ediyorlardı. Artık ellerinde üç Bulgar komünisti bulunuyordu; Raystag'da AKP Grubu Başkanı olan ve komünistlerin uğradığı korkunç iftirayı yalanlamak üzere kendiliğinden polise başvuran E. Torgler de ellerindeydi; Raystag'ın yandığı gün tutukladıkları ve komünist olarak göstermek istedikleri Hollandalı Van der Lube de ellerindeydi. Kendilerinin cezasız kalacaklarına güvenen faşist elebaşları açık bir yargılama tertiplemeye karar verdiler.

Daha polisteki ilk soruşturmalarda, Georgi Dimitrof Alman polisine güveni olmadığını söyleyerek, kovuşturma tutanaklarını imzalamayı reddetti. Kovuşturmayı yöneten yetkililere yazdığı 20 Mart tarihli mektubunda da, bir komünist olarak, böyle bir anti-komünist hareketle dolaylı veya dolaysız hiçbir ilişkisi olamayacağını, Raystag'ı kundaklamanın ancak bazı çılgınların ya da en azılı komünizm düşmanlarının işi olabileceğini belirtti.

Georgi Dimitrofu çok sıkı rejimiyle ünlü Moabit zindanına atıldılar ve hücrelerinde zincire vurdular. Kendisinin daha sonra anımsadığı gibi, bu ağır zincirli kelepçeler bileklerini kuvvetle sıkıyor ve zaman zaman, hele geceleri ellerini adamakıllı uyuşturuyordu. Dimitrof bu işkenceye 5 ay katlandı. Ama faşist cellâtların bu türden hiçbir canavarlığı cesur komünistin direncini kıramadı. Dimitrof hapisane hücrelerini âdeta «çalışma odası»na çevirdi. Burada vaktini gayet hesaplı kullanarak, Alman kanunlarını, öncelikle ceza kanununu inceliyor, Alman ve dünya tarihini okuyor, harplerin karakterini tahlil eden eserlerden ve felsefe kitaplarından başını kaldırmıyor, Göthe, Şekspir, Bayron, Sofokles, Dante, Servantes ve Moliyer'den yüzlerce sayfa okuyarak kendi Almancasını geliştirmeye çalışıyordu. Böylece, yakında faşizmle gireceği politik çarpışmaya hazırlanıyor, yalancı tanıkların verdikleri ifadelerin içyüzünü, kovuşturmayı yürüten organların alçaklık ve hilelerini açığa vuruyordu. Netekim, hakkındaki ithamnameyi okur okumaz, ilk tepkisi, bunun «eşsiz bir entrika» belgesi olduğunu belirtmek olmuştur.

Faşist propaganda, mahkemenin tarafsızlığına dünyayı inandırmak için elinden geleni yapıyordu. Fakat Georgi Dimitrof'un ve arkadaşlarının

tutuklanmalarını protesto hareketi birçok memlekette başlamış ve geniş ölçüler almıştı. Bu mücadelede komünistler önde yürüyorlardı. Alman faşizminin kurbanlarını savunmak üzere bir Uluslararası Komite kurulmuştu. Bu komiteye dünyanın ünlü bilim ve kültür adamları giriyorlardı. Ayrıca, tanınmış hukukçular bir araya geldiler ve Londra'da bir «karşı-dâva» düzenliyerek, Raystag'ın yanmasından ötürü komünistlerin suçlu tutulmasının bir faşist provokasyonu olduğunu ispat ettiler.

21 Eylül 1933 günü Lâypsig'teki İmparatorluk Mahkemesi binasında yargılama başladı. Georgi Dimitrof yargılamanın üçüncü günü sorguya çekildi. Bu gün Bulgaristanda Eylül Ayaklanmasının 10. yıldönümüne raslıyordu. Georgi Dimitrof en eylemsel biçimde katıldığı bu devrim savaşının geniş bir tablosunu çizdi. Faşist rejimi bütün politik özlüğüyle açığa vurması ve komünizmi canlabaşla savunması yargılamanın gidişini değiştirdi. Böylelikle, Georgi Dimitrof, sanık sandalyesini bir devrimcilik kürsüsüne, faşizmi yargılama kürsüsüne çevirdi.

Proletarya devrimcisinin bu cesur ve yiğit tutumu, milyonlara emekçide takdir ve hayranlık duyguları uyandırdı. Georgi Dimitrof adı artık en değişik toplum tabakalarında sempatiyle anılıyordu. Hattâ burjuva basını bile, bu ünlü komünistin cesaret ve zekâ gücünü itiraf etmekten kendini alamıyordu.

10 Ekim'de dâva Berlin'e aktarılarak, yargılamaya Raystag binasında devam edildi. Faşistler, dâvayı kazanmak ümidiyle, her biri provokatör, her biri cinayet işlemiş bazı nasyonal-sosyalist mebusları da yeni tanıklar olarak mahkemeye çağırdılar. Georgi Dimitrof, gayet yerinde soruları ve sözleriyle bunların gerçek çehresini birer birer meydana çıkardı. Ensonunda, Göring ile Göbels tanık olarak mahkemeye çıkmaya karar verdiler. Burnu Kafdağında olan Prusya Başbakanı ve Raystag Başkanı, hücum kıtasını andıran kalabalık bir maiyetle birlikte mahkeme salonuna girdi. Ne var ki, Georgi Dimitrof, daha ilk sorularıyla Göring'in bu güven saltanatını yıkıp attı. Göring'in ifadesiyle diğer sanıkların anlattıkları arasındaki çelişkileri belirtti. Artık kendisini tutamayan Göring, öfkeyle yaygarayı bastı: «Çık dışarı, alçak!» Mahkeme Başkanı da efendisine uyararak, polislerle derhal Georgi Dimitrof'u salondan çıkarmalarını emretti. Ama Georgi Dimitrof kapıdan çıkarılmak üzereyken, düşmanına son darbeyi de indirdi: «Siz galiba benim sorularımdan korkuyorsunuz, bay başbakan?» dedi. Bu soru karşısındaki acziyle iyice bozulan Göring, artık işi küfre dökererek, Dimitrof'un ardısına abuk-sabuk bağırılmaya başladı.

Göbels, Göring'in uğradığı bu fiyaskonun nâhoş izlenimini kendi propaganda hüneriyle örtbas edeceğini ümit ediyordu. O, sanığın bütün sorularına cevap vermeye hazır olduğunu söyledi. Dimitrof'un soruları, Göbels'i, asıl Nazilerin komünistleri ve sosyal-demokratları yoketmeye giriştiklerini ve halkın bütün yasal haklarını çiğnediklerini itiraf etmek zorunda bıraktı. Yeni yeni fiyaskolardan korkan mahkeme başkanı, Gö-

bels'in tanık olarak dinlenmesini daha fazla uzatmadan sözü bağlayı-verdi.

Dâva tekrar Lâypsig'e aktarıldı. 16 Aralık 1933 günü duruşmasında Georgi Dimitrof son söz hakkını kullanarak ünlü konuşmasını yaptı. Bu konuşmasında da, Raystag'ın kundaklanmasıyla komünistlerin hiçbir ilişkisi olmadığını ispat ederek, bütün emekçileri faşizme karşı mücadeleye girişmeye çağırırdı, komünist hareketinin strateji ve taktiğinin özünü formüle etti. Georgi Dimitrof'un bu konuşması, Lâypsig dâvasındaki kahramanca mücadelesinin bitimi oldu.

23 Aralık 1933 günü karar okundu. Georgi Dimitrof, B. Popof, V. Tanef ve E. Torgler beraat ettiler; faşist kundakçıların zavallı bir âleti olan Van der Lube ölüm cezasına çarptırıldı. Fakat faşist cellâtlar, pençelerindeki komünistleri serbest bırakmak niyetinde değildiler. Georgi Dimitrof Berlin'e Gestapo hapisanesine değiştirilmişti. Onu bu defa fizikman haklamaya hazırlanıyorlardı. Bütün dünya anti-faşist güçleri, Georgi Dimitrof'un ve arkadaşlarının hayatını kurtarmak için iki ay boyunca mücadele ettiler. 15 Şubat 1934 tarihinde, Sovyetler Birliği hükümeti, Georgi Dimitrof, B. Popof ve V. Tanef'i Sovyet uyrukluğuna kabul etmeyi kararlaştırdı ve Alman idarecilerinden bu komünistlerin derhal serbest bırakılmasını istedi. Faşist hükümet bu isteği yerine getirmek zorunda kaldı.

Proletaryanın yurdunda

27 Şubat 1934 günü, Moskova Radyosu, Georgi Dimitrof'un ve arkadaşlarının faşizm zindanından çıktıklarını ve aynı gün uçakla Sovyet başkentine geleceklerini bildirdi. Sovyet yurttaşları Georgi Dimitrof'u olağanüstü bir sevgi, heyecan ve içtenlikle karşıladılar. «Hümanite» gazetesinin o zamanki Moskova muhabiri Florimon Bont, anılarında bu karşılama ânını şöyle tesbit etti: «Uçağın kapısı açılıp da Lâypsig kahramanı görünür görünmez, yüzlerce karşılayıcı onu bir ağızdan söyledikleri «Enternasyonal»le selâmladılar.»

Kahraman devrimcinin kurtuluşu bütün dünyada büyük bir sevinçle karşılandı. Georgi Dimitrof bütün memleketlerden tebrik mektupları alıyordu. Bu arada Maksim Gorki ve Anri Barbüs'le, Roman Rolan ve Pol Lanjven'le, Tomas Man ve Luis Foyhtvanger'le dostluk ilişkilerini sürdürüyor, Ernst Telman'ın ve Toyvo Antikaynen'in de hapisten kurtulmaları için mücadele ediyordu.

Bütün Sovyet basını Lâypsig kahramanıyla ilgili yazılar, reportajlar, mektuplar, fotoğraflar ve diğer materyallerle doluydu. Georgi Dimitrof'a Sovyet ülkesinin her yanından tebrik telgraf ve mektupları yağdırılıyordu. Kendisi birçok fabrika ve kolhozu ziyaret etti. Buralardaki konuşmalarında ve ayrıca kaleme aldığı yazılarında, yalnız kendisini faşist zindanlarından kurtaran ve öz evlâdı gibi kucak açarak bağrına basan Sovyet-

ler Birliğine şükran duygularını dile getirmekle kalmıyor, aynı zamanda bu ilk sosyalist devletin, dünya devrim sürecinde ve faşizmin saldırısına karşı, harbe karşı mücadelede oynadığı muazzam rolü önemle belirtiyordu.

Georgi Dimitrof'un, Sovyetler Birliğine karşı tutumun her işçi hareketi militanının, her işçi ve komünist partisinin içtenlik ve dürüstlüğüne yoklamanın mihenktaşı olduğu hakkındaki sözleri bugün de aynı kuvvetle geçerlidir. Georgi Dimitrof şöyle diyordu: «Bugünkü uluslararası durumda, kimin demokrasi ve barış`dostu ve kimin bunların düşmanı olduğunu belirlemede, Sovyetler Birliğine karşı tutumdan daha açık bir ölçü yoktur ve olamaz.»

Georgi Dimitrof Sovyet yurttaşlarının kalblerini günden güne daha çok kazanıyordu. 1937 yılında SSCB Yüksek Sovyeti'ne üye seçilmiş, 1945 yılında da kendisine «Lenin» nişanı verilmişti.

Komintern'in VII. Kongresinde

Almanya'da faşizmin üstün gelmesi ve doğrudan doğruya harp tehlikesinin belirmesi dolayısıyla Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi (KEYK), olağan VII. Kongrenin toplanmasını kararlaştırdı. Bu kongre, yeni koşullarda komünist partilerinin uygulamaları gereken taktiği belirlemeliydi. Yürütme Komitesi, bu konuda esas raporu hazırlama ödevini, Moskova'ya gelmesinden bir süre sonra KEYK Başkanlık Divanı üyeliğine seçilmiş olan Georgi Dimitrof'a verdi.

Komünist hareketinin izliyeceği hattın tesbiti çalışmalarına Kominten'in seçkin militanları katıldılar. Georgi Dimitrof, Komintern'in alması gereken yeni mevzilerin teorik bakımdan temellendirilmesine büyük bir katkıda bulundu. Tekcephe ve işçi sınıfının birliği sorununun her şeyden daha önemli olduğunu belirten Dimitrof, sosyal-demokrasinin çok genel bir nitelendirmeyle sosyal-faşizm gibi gösterilmesi gibi, bütün sosyal-demokrat yönetim kadrolarına olumsuz gözle bakılması ve hepsinin de işçi sınıfına bilerek ihanet eden kimseler sayılması gibi bir tutumun gözden geçirilmesini söyledi. Ayrı ayrı komünist partilerine daha büyük bir erkinlik ve inisiyatif verebilmek üzere, Komintern'in yönetim ve çalışma metotlarında değişiklik yapılması gereğini belirtti. KEYK, Georgi Dimitrof'un tesbit ettiği hükümleri temel kabul ederek, komünist partilerine, yakında yapılacak uluslararası proletarya forumu için, yani Komintern'in VII. Kongresi için hazırlığa başlamaları talimatını verdi.

VII. Kongre 25 Temmuz 1935 günü Moskova'da açıldı. Bu kongrenin çalışmalarına 65 komünist partisinden ve çeşitli uluslararası örgütlerden 513 kadar delege katıldılar. Georgi Dimitrof'un, «Faşizmin saldırısı ve faşizme karşı, işçi sınıfının birliği için mücadelede Komünist Enternasyonalinin ödevleri» başlığını taşıyan raporu, komünist partileri için stratejik

bir plân ve esnek bir taktik ortaya koyuyordu. Georgi Dimitrof, faşizmi «finans kapitalinin en gerici, en şovnist ve en emperyalist unsurlarının, açık, terörist diktatörlüğü» olarak tanımladı. Raporda, sosyal-demokratlara karşı, sol akımlara karşı tutum, sendika hareketinde birlik sağlama, anti-faşist gençlik tekcephesi yaratma, emekçi kadınlar arasında çalışmaları geliştirme problemlerine, yavaşım sorunları yeni bir biçimde ele alınıyordu. O, komünistlere «yığınlar nerdeyse, orda olalım» çağrısında bulundu, halk cephesi sorununu, proletarya diktatörlüğüne geçiş biçimleri olarak birleşik, halk cepheleri olduğu gibi, anti-emperyalist cepheler hükümetleri problemlerini de işledi. Dimitrof, komünist partilerinin ideolojik çalışmalarının aktüel sorunlarını aydınlattı, faşizmin, milliyetçiliğin, şovnizmin ve ırkçılığın demagojilerini açığa vurdu.

Georgi Dimitrof Kominternin VII Kongresinde konuşuyor

Moskova, 2 Ağustos 1935

Georgi Dimitrof, barışı garanti etmenin ve emperyalist saldırganları dizginlemenin temel etkenlerini meydana çıkardı. Bu temel, etkenler her şeyden önce Sovyetler Birliği ve onun Kızıl Ordusuydu; kapitalist memleketler proletaryasıydı, köylüler ve bütün emekçiler ve aynı zamanda harp istemiyen geniş halk yığınlarıydı; emperyalist kölecilere karşı gitgide daha kesin bir savaşa girişen sömürge ve yarı-sömürge halklarıydı; o anda barışın korunmasında çıkarları olan birçok kapitalist memleketlerdi. Georgi Dimitrof, kongre kürsüsünden, barışı istemenin yeterli olmadığını, barış

için savaşmak gerektiğini söyledi. Barış savaşında komünistlerin seferber edici ve yönetici bir rol oynadıklarını önemle belirtti.

Georgi Dimitrof, raporunda, komünist partilerinin sağlamlaşması sorununu da enine-boyuna ele alıyor, gerek sağcı tehlikeye, gerekse «sol», sekteler ve dogmatik sapmalara karşı mücadeleye de büyük bir önem veriyordu.

VII. Kongre çalışmalarının sonunda, Georgi Dimitrof, Komünist Enternasyonalî'nin genel sekreterliğine seçildi.

Komintern'in Genel Sekreteri

Georgi Dimitrof'un KEYK Genel Sekreteri olarak çalıştığı dönem, bu uluslararası komünist hareketi yüksek organının aktif bir eylem gösterdiği, komünist partilerinin İkinci Dünya Harbinden önceki ve harp yıllarındaki ödevlerin yaratıcı olarak işleyip tesbit ettiği dönemdi. Komintern'in bütün çalışması yeniden düzenlenmiş ve kardeş partilerle bağlantıları iyileştirilmişti. Georgi Dimitrof, dünya olaylarını ve her partinin durumunu dikkatle izliyor, uluslararası örgütlerle temaslar kuruyor, ünlü anti-faşistlerle yazışmalara devam ediyordu. «Komünist Enternasyonalî» dergisi yazı kurulunu o yönetiyor, yabancı dillerde kitaplar çıkaran yayınevinin çalışmalarını da yakından gözetiyordu. Bir yandan, şu veya bu partinin karşılaştığı ve prensip üzere çözüm gerektiren aktüel sorunlar üstüne yazılar da yazıyordu.

Bu çok yanlı ve sorumlu çalışmalar içinde Georgi Dimitrof seçkin bir örgütçü niteliklerine sahip olduğunu gösterdi. O her probleme yaklaşmada olağanüstü dürüstlüğü ve işe dört elle sarılmasıyla dikkati çekiyor, son derece titizliği ilişkilerindeki büyük insancılık ve sadelikle bağdaşıyordu. Dimitrof, konuştuğu kimseyi derhal çekip kavıyan, onu içtenlikle konuşmaya sevkeden bir kabiliyete sahipti. Her zaman, en güç durumlarda bile, işin esasını, özünü bulup çıkarabiliyordu. Kendisiyle çalışanların hepsi, onun her halindeki babacanlığı, gözlerinin irade ve içtenliği yansıtan parıltısını, sıcak ve sevimli tebessümünü övgüyle anımsamak tadırlar.

Georgi Dimitrof İspanya Cumhuriyetine yardım için pek çok çaba harcadı. Onun girişimiyle, Sosyalist Enternasyonalî'ne, İspanya Cumhuriyetini desteklemek üzere ortak eylemlerde bulunulması teklif edildi. Enternasyonal gönüllü birliklerinin örgütçülerinden biri de Dimitrof'tu. İspanyada devrimin karakterini açıklamaya çalışan Dimitrof, İspanyol halkının, içinde halk cephesinin ağır basacağı demokratik ve anti-faşist bir devlet yaratmak için savaştığını gösteriyor ve şunları yazıyordu: «Teorik bakımdan, bunu, belirli bir aşamada işçi sınıfının ve köylülerin demokratik diktatörlüğünün öze bir biçimi olarak ifade etmek belki de daha doğru olacaktır.» Georgi Dimitrof'un işlediği halk demokrasisi devleti görüşünün, İkinci Dünya Harbi yıllarında ve harpten sonra, komünist partilerinin çalışmaları bakımından büyük bir önemi vardı.

İkinci Dünya Harbinin başında KEYK Başkanlık Divanı, milletlerarası durumu değerlendiren ve başlıyan harbi emperyalist harp olarak niteleyen bir çağrı yayınladı. Georgi Dimitrof, yazılarında, bu emperyalist harpten kapitalist memleketler burjuvazisinin sorumlu olduğunu, bu durumda bütün dünya proletaryasına düşen en önemli ödevin emekçiler tekcephesini yaratmak, kendi mücadelesini sömürge ve bağımlı memleketlerin kurtuluş hareketiyle bağdaştırmak, bütün devrim kollarını barış dâvasının savunucusu olan yüce sosyalizm ülkesinin çevresinde birleştirmek olduğunu belirtiyordu. Faşist Almanyanın SSCB'ne alçakça saldırmasından sonra, Georgi Dimitrof, kapitalist memleketler komünist partilerinin her birine başvuruyor, faşizme karşı Sovyetler Birliğinin haklı savaşını desteklemek üzere geniş bir hareket yaratmalarında, yığinsal bir ulusal kurtuluş hareketi, anti-faşist hareket örgütlemelerinde ısrar ediyordu.

O zaman Georgi Dimitrof'un girişimi sayesinde, her komünist partisiyle radyo irtibatı sağlanmıştı. Dimitrof, radyo propagandasının, anti-faşist güçleri birleştirmeye hizmet etmesini istiyor, politik göçmenlerin örgütlenmesi, yetiştirilmeleri ve direniş hareketlerine yardıma gönderilmeleri işlerini yönetiyordu. Onun, harp esirleri arasında politik çalışmalar ve bunların yeniden eğitilmesi alanındaki çabaları da az değildir.

Harp, Komintern militanlarının bütün çalışma hayatına damgasını vurmuştu. Gerilim son haddine varıyordu. Birçokları geçgündüz çalışıyorlardı. Sağlık durumunun ciddi olarak sarsılmasına rağmen, Georgi Dimitrof tükenmek bilmez bir çalışma gücü örneği oluyordu.

Georgi Dimitrof Moskovada ikinci defa evlendi. Oğlu Mitya'yı ve yetiştirmek üzere yanına aldığı Çin komünisti Van Min'in kızını canı gibi seviyordu. Ne yazık ki, oğlu Mitya, daha yedi yaşındayken, 1943 yılında anasının öldü. Bu kayıp Georgi Dimitrof'u çok sarstı. Artık sadece durup dinlenmeden ve alabildiğine çalışmada teselli buluyordu.

KEYK'nin bir kararıyla 15 Mayıs 1943'te Komünist Enternasyonalinin faaliyetine son verildi. Fakat Georgi Dimitrof bundan sonra da komünist partilerinin yurt-dışı büroları ile bağlantılarını devam ettiriyor, yeni koşullara uyma çabalarında kardeş partilere yardım ediyordu. Her fırsatta da, Komintern'in Leninci geleneklerinin ve zengin tecrübesinin dünya komünist hareketi için esin kaynağı olacağını belirtiyordu.

Sosyalizm yolu olarak halk demokrasisi

Komintern'in VII. Kongresinden sonra Bulgaristan Komünist Partisi Georgi Dimitrof'un yönetmenliği altındaki çalışmalarıyla sekterlikten çabucak silkindi ve kesinlikle Leninci tipten bir parti haline geldi. BKP bir halk cephesi plâtfomu hazırladı ve demokratik partilerle irtibata geçti. Komsomol'un çalışmalarına yeni bir düzen verildi. Parti sendikalara da iyice nüfuz etti. Faşist Almanyanın Sovyetler Birliğine saldırmasından sonra, Georgi Dimitrof, Bulgaristan halkına »kendi topraklarının ve ordusunun

Alman faşizminin istilâcı ve talancı amaçları için kullanılmasına hiçbir suretle yol vermemesi . . . Sovyet halkını yürüttüğü çetin savaşta elinden gelen her şeyle desteklemesi» çağrısında bulundu. Partinin yönetimi altında silâhlı bir anti-faşist savaş örgütlendi ve geniş kapsamlı bir Vatan Cephesi kuruldu. Georgi Dimitrof 1944 yılında yazdığı «Bulgaristan için kurtuluş yolu» adlı meşhur broşüründe, memleketin yönetici çevrelerce izlenen Almancılık politikası yüzünden yaşamakta olduğu iç bunalımı tahlil etti ve Bulgaristan'ın faşist bloktan çıkması yollarını gösterdi. MK Yurtdışı Bürosu adına, halkın bütün demokratik ve ilerici güçlerini birleşmeye ve silâhlı savaşı çürümüş kralcı-faşist rejimi devirme hedefine yöneltmeye çağırırdı. 9 Eylül 1944'te, partizan birlikleri birleşik güçleri ve ordunun ilerici unsurları, artık faşist düşmanı batıya doğru önüne katmış olan ve halk tarafından her yerde kurtarıcı olarak karşılanan Sovyet Ordusu'nun kesin desteğine dayanarak, kralcı-faşist diktatörlüğü devirdiler. Memlekette – Georgi Dimitrof'un deyişiyle – «işçi sınıfının ve onun komünist öncüsünün aktif ve yönetici rolüne dayanan ezici halk çoğunluğunun, şehir ve köy emekçilerinin egemenliği» kuruldu ve bu da Bulgaristanda sosyalist devrimin başlangıcı oldu.

Georgi Dimitrof, burjuvazinin, ekonomik temelini muhafaza ederek, kaybetmiş olduğu durumunu yeniden kazanmanın çaresini arıyacağını söylüyor, uyarıda bulunuyordu. Çeşitli sınıf ve tabakaların temsil edildiği Vatan Cephesi'nin bayrağı altında birliğin nasıl korunacağına dair öğütler veriyordu. Koşullar, Bulgaristan'ın faşist Almanyaya karşı savaşa katılması ve faşizmin tam yenilgiye uğratılması uğrunda mücadele için Bulgar halkının da seferber edilmesi gereğini ertelenmez bir sorun olarak ortaya koyuyordu. Georgi Dimitrof'un bilgece yönetmenliği sayesinde, memlekette Vatan Cephesi iktidarı çabucak sağlamlaştı, Komünist Partisinin yönetici rolü de aynı hızla arttı.

Fakat Bulgaristanda olayların gidişi, Georgi Dimitrof'un memlekete dönmesini gerektiriyordu. Netekim, bu da gecikmedi ve Georgi Dimitrof 4 Kasım 1945 günü Bulgaristana döndü. Bulgar halkı, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin yıldönümü münasebetiyle Sofya Halk Tiyatrosu binasında düzenlenen törenli toplantı da onun sahnede görünmesini sonsuz bir sevinçle karşıladı. Kürsüye çıkan Georgi Dimitrof, halka hitaben heyecanlı bir konuşma yaparak özetle şunları söyledi. «Bulgaristan topraklarını terkettiğim günün üzerinden artık 22 yıl geçmiş bulunuyor. Sizlere, bütün bu zaman boyunca, nerede bulunursam bulunayım ve neyle meşgul olursam olayım, öz halkımı düşünmekten ve onun yararına, onun geleceği, mutluluğu ve selâmeti için çalışmaktan bir an bile geri durmadığıma söylersem, buna kuşkusuzca inanabilirsiniz.» Georgi Dimitrof aynı konuşmasında, Bulgar ve Sovyet halkları arasındaki dostluğun takviyesi gereğini önemle belirterek, Sovyetler Birliğinden büyük bir sevgiyle bahsetti.

Halkı, yakında yapılacak seçimlerde Vatan Cephesi'ne oy vermeye çağırdı. Böylece, onun, sosyalist Bulgaristanın kurucusu sıfatıyla süregelen gergin eyleminde yeni bir sayfa açılmış oldu.

Halk demokrasisi düzeninin ekonomik ve politik temellerinin sağlamlaştırılmasında, doğrudan doğruya Georgi Dimitrof'un yönetimi altında hazırlanan kanunlar – toprak mülkiyeti kanunu; gayrimüşru yollarla elde edilmiş servet ve emlâkın musaderesi kanunu; krallığın ortadan kaldırılması ve cumhuriyetin kurulması kanunu v.s.-büyük bir rol oynadı. Yapılan referandumda halk oybirliğiyle cumhuriyet istediğini belirtti. Büyük Halk Meclisi seçimlerinde parlak bir başarı kazanan Komünist Partisi bir koalisyon hükümeti kurdu. Bakanlar Kurulu Başkanlığına Georgi Dimitrof atandı. Bu yüksek devlet hizmeti katındaki çalışmalarıyla de, olağanüstü bir politik bilgelik ve öngörüllüğe sahip olduğunu, hayatı, Bulgar halkının temel çıkarlarını ve yüzyıllık özlemlerini gayet iyi tanıdığını gösterdi. Dimitrof, yeni anayasanın hazırlanmasında da büyük çabalar harcadı. Meydana getirilen anayasa halk demokrasisi prensiplerini pekiştirdi ve toplumsal gelişme yolunu açtı. Bulgaristan ile Sovyetler Birliği ve öteki halk demokrasiili ülkeler arasında dostluk, karşılıklı yardım ve işbirliği antlaşmaları imzalanması, Georgi Dimitrof'a göre büyük önemi olan tarihsel olaylardı. Georgi Dimitrof, «Bulgar halkı için Sovyetler Birliğiyle dostluk, her canlı varlığın güneş ve hava ihtiyacı kadar hayati bir zorunluktur.» diyordu.

Georgi Dimitrof'un şehit düşen partizanların yakınlarıyla karşılaşması
Sofya, 6 Mayıs 1947

BKP V. Kongresinde MK'nin faaliyet raporunu okuyan Georgi Dimitrof, memleketin sosyalizm yolunda gelişmesinin esas sorunlarını ortaya koydu. Halk demokrasisi devleti problemlerini de işliyerek, yalnız kendi memleketinde değil, harpten sonra yeni toplum kuruculuğuna girişen diğer birçok memlekette de sosyalizm kuruluşu yolları ve mototları sorununu aydınlığa kavuşturdu. Georgi Dimitrof sosyalist toplumda işçi sınıfının ve komünist partisinin yönetmenlik rolü kavramının iyice anlaşılmasına da değerli bir katkıda bulundu.

Beyaz taşlı anıt-kabir

Georgi Dimitrof, kendisine doğanın cömertçe bahşettiği her şeyi, kendisinde partinin geliştirdiği bütün meziyetlerini mücadeleye, insanlara ve komünizme hasretti. 2 Temmuz 1949'da hayata gözlerini kapadı. Bu büyük komünistle vedalaşmak üzere, bütün memleketten sayılamıyacak kadar çok insan ve 23 kardeş memleketten birçok yoldaşı ve dostları Sofyaya geldiler. Ve ozaman Hari Polit özetle şunları söyledi: «Marks'ı, Engels'i ve Lenin'i izliyen Georgi Dimitrof, dünya devrimci hareketi tarihinde, zamanın asla silip götürmeyeceği derin bir çizi açtı.»

Georgi Dimitrof bugün Sofya merkezinde beyaz taşlı bir anıt-kabirde yatıyor. Anıt-kabri önünde daima çiçekler açıyor ve kapısının iki yanında, dünyanın bütün memleketlerinden, yılmaz savaşçı, çetin ve inanmış komünist ve büyük kalbli insan Georgi Dimitrof'un parlak anısını ebediyen yüreklerinde taşıyanların takdir ve şükran duygularını yansıtan sayısız celerkler sıralanıyor.

Halkların Barış ve güvenlik mücadelesine önemli bir katkı

Avrupadaki sosyalist ülkeler, XX. yüzyılda yıkıcı iki dünya harbinin acılarını çekmiş olan bu kıtayı sürekli bir barış bölgesi haline getirmek için sarsılmaz bir azimle çalıştıklarını bir daha gösterdiler. Değişik sosyal düzenli devletlerin barış içinde yanyana yaşamalarına yönelik Leninci politikayı ardıcıl olarak uygulamakta olduklarını bir daha ispat ettiler.

Varşova Antlaşması'na dahil Alman Demokratik Cumhuriyeti, Bulgaristan, Çekoslovakya, Macaristan, Polonya, Romanya ve Sovyetler Birliği temsilcilerinden meydana gelen Politik Danışma Komitesi, 25–26 Ocak 1972 tarihlerinde Prag'da yaptığı toplantıda, Avrupada gerginliğin daha da azaltılmasını, bir güvenlik ve çok yönlü işbirliği sistemi kurulmasını öngören ayrıntılı bir program hazırladı. Dünyanın bugünkü durumu üzerinde derin Marksist-Leninist tahlillere dayanan bu programın başlıca özelliği, gerçekçi, yapıcı ve amaca yönelik oluşudur. Prag Danışma Toplantısının sonuçları, sosyalist ülkeler topluluğunun, barış, özgürlük, ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerleme uğrunda halkların yürüttükleri savaşın güçlü bir kalesi olduğunu ispat etmiştir.

Politik Danışma Komitesi «Avrupada barış, güvenlik ve işbirliği bildirisi»ni oybirliğiyle kabul etmiştir. Bu önemli dokümanda, sosyalist ülkelerin Bükreş Deklârasyonu'nda (1966), Budapeşte Çağrısı'nda (1969) ve Berlin Bildirisi'nde (1970) öne sürdükleri teklif geliştirilip somutlaştırılmıştır. Avrupa'nın politik ikliminde son zamanlarda meydana gelen değişimler nesnel biçimde değerlendirilmiştir. Bu yüksek düzeydeki danışma toplantısına katılan yöneticiler, değişik sosyal sistemlere sahip Avrupa devletleri arasında sıklaşmış olan temasların ve özellikle her birini yakından ilgilendiren sorunların ele alındığı politik görüşme ve danışmaların gelişmesinin büyük bir önem taşıdığını belirtmişlerdir. Avrupada barışı ve işbirliğini güçlendirmek her devletin köklü çıkarlarına uygun olduğu için, bu temas ve danışmalar onların anlaşmalarını kolaylaştırmaktadır.

Varşova Antlaşmasına dahil devletlerin politikaları, Avrupada barış ve işbirliğinden yana olan bütün güçlerin bir birlik meydana getirmelerinde başlıca rolü oynamaktadır. Avrupadaki diğer devletler de bu kıtanın ortak barış dâvasına gittikçe artan katkılarda bulunuyorlar. Bu suretle barış içinde yanyana yaşama ilişkileri kuvvetleniyor. Doğu ve Batı ülkeleri arasında ekonomik, ticari, bilimsel, tekniksel, kültürel ve diğer bağların artması Avrupada gerginliğin azalmasına yardım ediyor. Alman Demokratik Cumhuriyeti'ni tanıyan devletlerin çoğalmakta olması da, barışın sağlanmasına hizmet eden güçlü etkenlerden biridir.

Prag Bildirisi, Avrupa barışının güçlendirilmesine taraftar olanlardan, sadece, Avrupada bir güvenlik ve işbirliği sistemi kurma prensiplerine uygun eylemlerde bulunmalarını istemekle yetinmiyor, aynı zamanda bu amaca götüren yolu da açık-seçik belirtiyor. Politik Danışma Komitesi, Avrupa güvenliği ve işbirliği sorunlarının bir Avrupa forumunda görüşülmesini teklif ediyor ve bu foruma, bütün Avrupa devletlerinden başka, Amerika Birleşik Devletleri ile Kanada'nın da eşit hakla katılabilecekleri fikrini ileri sürüyor. Sözü geçen forumda, gerginliğin daha da azaltılmasını sağlayacak ve Avrupa güvenliğine temel olabilecek pratik tedbirler de elbirliğiyle hazırlanabilecektir.

Bildiride bütün Avrupa devletlerinin, saldırılara karşı sağlam bir güven yaratmak ve kıtadaki halkların barış içinde gelişmelerine yardım etmek maksadiyle antlaşmalarla yükümlenecekleri bellibaşlı görevler de ayrıntılarıyla ortaya konuluyor. Sosyalist devletler, Avrupa ülkeleri ilişkilerinde sağlanacak güvenliğin *temel prensiplerinin* bu devletlerin her biri tarafından kabul edilip gerçekleştirilmesini istiyorlar. Bu temel prensipler şunlardır: *İkinci Dünya Harbi sonunda meydana gelenler de dahil, bütün devlet sınırlarının dokunulmazlığı; Avrupa devletleri arasındaki karşılıklı ilişkilerde kuvvet kullanılmaması; her iki sosyal sisteme – sosyalist ve kapitalist – dahil devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları; barışı koruma uğrunda iyi komşuluk ve işbirliği ilişkilerinin geliştirilmesi; kıta ülkeleri arasında karşılıklı yararlara uygun bağların güçlendirilmesi; genel ve tam silâhsızlanma ve en başta nükleer silâhların yok edilmesi problemlerinin çözümü için elden geldiğince çaba harcanması; Birleşmiş Milletler Teşkilâtı'nın desteklenmesi . . .*

Bildiride şöyle deniliyor: «Avrupa Devletleri Toplantısı, bu pensip ve amaçları Avrupa devletleri arasındaki ilişkilerin temeltaşı haline getirdikten sonra, tarihsel bakımdan daha büyük çapta kararlar alacaktır. Ve bu temel, Avrupa'yı gerçek bir barış kıtasına dönüştürecek semereli çalışmaların dayanağı olacaktır.»

Bildiride sırasıyla belirtilen bu yükümler, Doğu ve Batı Avrupadaki birçok devletin kıtada barışın güçlendirilmesiyle ilgili sorunlar karşısındaki *ortak tutumlarına* dayanılarak tesbit edilmiştir. Bu *ortak tutum* sözüyle, değişik sosyal sistemli Avrupa devletleri arasındaki ilişkilere pratik olarak girip yerleşen, uluslararası dokümanlarla desteklenen ve geniş bir kamuoyunun da tasvibini kazanan prensipler kastedilmektedir. Örneğin, Bildiri'de dile getirilen prensiplerle, Sovyetler Birliği ve Fransa arasında geçen yıl yapılan yüksek düzeydeki görüşmeler sonucunda imzalanan Sovyet-Fransız İşbirliği Antlaşması prensipleri arasında birçok ortak noktalar vardır.

Milletlerarası alanda tam bir uyum içinde çalışan sosyalist topluluk ülkeleri, birçok Batı Avrupa ülkesiyle yaptıkları ikili temaslarda, karşılıklı anlayışı, güven ve işbirliğini kuvvetlendirmek için büyük çabalar harcadılar. Şimdi yapılacak iş, bu ulaşımları çok yanlı antlaşmalar halinde

güçlendirmek ve bununla, kıtanın uluslararası ilişkilerinde *kesin bir dönüşüm* için gerekli koşulları yaratmak, böylelikle de Avrupanın askeri-politik gruplara bölünmesini önlemektir.

Son zamanlarda, Avrupa ülkeleri arasında karşılıklı yararlaraya dayanan bağların çoğalıp genişlemekte olduğu görülüyor. Ne var ki, NATO'nun tutumunda «soğuk harp» politikasından kalan ayırım, hak eşitsizliği ve suni engellemeler bu işi hâlâ birçok hususlarda zorlaştırıyor. Bildiri'de belirtildiği gibi, bütün bu engelleri ortadan kaldırmak, Avrupa Toplantısı'nın önemli ödevlerinden biri olacaktır.

Avrupa güvenlik ve işbirliği sisteminin yaratılmasıyla ilgili problemler, elbette yüksek düzeydeki bir ve hattâ birkaç toplantıda çözülemez. Ortak prensiplerin belirlenip uygulanabilmesi için büyük bir titizlikle çalışmak, hazırlıklar yapmak gerekecektir. Sosyalist ülkeler, bu amaçla, Avrupa Toplantısı'nda bütün ilgili devletlerin temsilcilerinden oluşacak bir daimi organ kurulmasını önermektedirler.

Politik Danışma Komitesi toplantısına katılanların kanısınca, yukarıda sıralanan sorunlar, 1972 yılında yapılması tamamiyle mümkün olan Avrupa Toplantısı gündeminin başlıca maddelerini teşkil edecektir. Fransa, Danimarka, Norveç ve Finlandiya gibi birçok Batı Avrupa ülkesi, bu yüksek düzeydeki toplantının bu yıl yapılmasından yanadırlar. Kaldı ki buna hazırlık için de yeterli zaman vardır. Bilindiği gibi, Finlandiya hükümeti, çok yanlı hazırlık toplantılarının Helsinki'de yapılmasını çoktan teklif etmiştir. Prag toplantısına katılanlar, bu teklifi gözönünde bulundurarak, sözkonusu ön toplantılara temsilci göndermeye hazır olduklarını da tekrarlamışlardır. Onların bu husustaki kanıları şudur: «Tarihsel gelişme Avrupa'yı önemli bir aşamaya ulaştırmıştır. 1972 yılı, Avrupa halklarına, sürekli barış ve güvenlik sorununda yeni ümitler verdikten başka, bunların gerçekleştirilmesine de yol açabilir.»

Eylemlerinde halk yığınlarının çıkarlarını kılavuz edinen Batı Avrupadaki Marksist-Leninist partiler, Avrupa güvenliği ve işbirliği sorunu üzerinde bir Avrupa Toplantısı yapılması fikrini ısrarla savunuyorlar. Batı Avrupanın geniş ilerici çevreleri de bu fikri destekliyorlar. Gerçekçi görüşlü birçok burjuva politikacısı da böyle bir toplantının yapılmasına taraftar olduklarını bildirmişlerdir. Örneğin, Fransa Dışişleri Bakanı M. Şuman, bir Avrupa konferansının «gerginliği azaltmada ve bütün Avrupa halkları arasında bir anlaşma havası yaratmada çözümleyici bir rol oynayabileceğini» söylemiştir.

Ne var ki, kapitalist dünyasında «soğuk harp»in karanlık günlerini tekrar canlandırmaya ve gerginliği arttırmaya çalışan çevreler hâlâ etkili olabilmektedirler. Bildiride, halklar, gerginliklerin azaltılmasına karşı ko-yunları etkisiz hale getirmeye çağrılmaktadır.

Avrupada gerginliğin azalmasına karşı olanlar, daha düne kadar, bir Avrupa güvenlik ve işbirliği konferansının yapılmasını, dört devlet arasın-

daki Batı Berlin görüşmelerinin sonuçlarına bağlamaya çalışıyorlardı. Fakat sözkonusu görüşmeler başarıyla sonuçlanınca, onların öne sürdükleri bu şartın anlamı kalmadı. Bunun üzerine NATO çevreleri başka bir bahane ileri sürerek, «silâhlı kuvvetler karşılıklı ve dengeli bir biçimde azaltılsın» dediler. Oysaki, Bildiri’de, Avrupadaki silâhlı kuvvetlerin ve silâhların azaltılması için yapılacak anlaşmanın Avrupa güvenliğini sağlamlaştırmaya yardım etmesi gereği belirtilmiş bulunmaktadır. Ancak, bu önemli problemin görüşülmesi ve çözüm yolunun belirlenmesi, mevcut askeri, politik gruplardan birine her hangi bir üstünlük veya imtiyaz sağlamamalıdır.

Sosyalist ülkeler topluluğunun, gerginliği azaltma alanında güttüğü ardıcıl politika şu temele dayanıyor: Barış bölünmez bir bütündür ve yeryüzünün her bölgesinde güçlendirilmelidir. Bu hükmü çıkış noktası yapan sosyalist topluluk, halkların sosyal ve ulusal kurtuluş savaşlarını desteklerken, emperyalizmin saldırganlık eylemlerine kesinlikle karşı koymaktadır.

Politik Danışma Komitesi, Prag Toplantısında, Birleşik Amerikanın Viyetnam Demokratik Cumhuriyetine ve diğer Çin-Hindi ülkelerine karşı saldırganlık eylemlerini arttırması yüzünden, bu bölgede meydana gelen durumu da gözden geçirmiş, harbi «Viyetnamlaştırma» alanındaki serüvenci politikayı ve VDC topraklarının barbarca bombalanmasını kınamıştır.

Amerikan iktidar çevreleri, bir yandan riyakârca barıştan söz etmekte, öte yandan, bilindiği üzere, yürüttükleri iğrenç harpte tırmanmaya fiilen devam etmektedirler. Müdahaleci devletlerin bu saldırıya katkılarını asker sayısı uluslararası kamuoyunun baskısı altında nispeten azaltılırken, hava akınları aralıksız olarak genişletilmekte, Saygon kukla rejiminin ordusu yeni yeni harp araçlarıyla donatılmaktadır. Vaşington, son üç yılda, Çin-Hindi harbi için 67 milyar 200 milyon dolar harcamıştır. Aynı süre içinde, Amerikan hava kuvvetleri, Laos ve Kamboçya’ya 6 milyon ton bomba atmış, Güney Viyetnam topraklarına 90 milyon ton zehirli madde saçmışlardır. Güney Viyetnam kukla rejimi ordusunda hâlâ bir milyon kadar asker vardır. Bu ordu bol miktarda uçak, helikopter, tank, ağır top ve harp gemileriyle donatılmıştır. Bu ordu tamamiyle Vaşington’un emrindedir.

Birleşik Amerika Başkanı R. Nikson, bu yılın Ocak ayı sonunda, «Çin-Hindi anlaşmazlığını sona erdirmeye plânı»nı ilân etti. Bu plân, ilerici dünya kamuoyunun değerlendirmesine göre, hep aynı yeni-sömürgeci niyetler temeli üzerine oturtulmuştu. Nikson, gerçekte, Güney Viyetnam Cumhuriyeti Geçici Devrimci Hükümeti’nin herkesçe bilinen 7 maddelik teklifini, yani Viyetnamda sağlam ve adaletli bir barış kurulması programını reddediyordu. Herşeyden önce, Viyetnamda harbi çıkaran ve bütün Çin-Hindi’ne yayan saldırgan ülkenin — Amerika Birleşik Devletlerinin, işgalci ordularını kaytsız şartsız geri çekmeyi reddettiği dikkati çekmektedir. Vaşington, Güney Viyetnamda Ulusal Kurtuluş Cephesi’nin de katılmasıyla

cumhurbaşkanlığı seçimleri yapılmasını teklif etmekte olsa bile, böyle bir seçim, Saygon'daki en vahşi zorbalık ve terör rejimi ayakta kaldıkça, asla serbestçe uygulanamaz. Sözü geçen Amerikan plânındaki ateş-kes maddesi de, VDC basınının da belirttiği gibi, sadece Birleşik Amerikanın emperyalist çıkarlarını gözetmektedir. Bu madde, bir yandan Güney Viyetnam, Laos ve Kamboçya'da Amerikan taraftarı rejimleri desteklemeyi, öte yandan bu memleketler halklarını ulusal bağımsızlık ve özgürlüklerini savunma olanağından yoksun etmeyi öngörüyor. Bir başka deyişle, Nikson'un ilân ettiği plân, ancak Çin-Hindinde emperyalizmin egemenliğini pekiştirmeye hizmet edebilir. Buna da Çin-Hindi halkları ve dünya ilerici kamuoyu elbette göz yumamazlar.

Sosyalist ülkeler, Amerikan emperyalizminin Çin-Hindi üzerinde sınır tanımayan yeni-sömürgeci emellerinin başarısızlığa mahkûm olduğunu defalarca belirtmişlerdir. Çin-Hindi yurtseverleri kahramanca yürüttükleri savaşlarına başarıyla devam ediyorlar. Bu halklar Sovyetler Birliğinden ve öteki sosyalist ülkelerden büyük ölçüde yardım görüyorlar. Prag Toplantısı'na katılanlar, yayınladıkları Bildiri'de, VDC'ne, Güney Viyetnam, Laos ve Kamboçya yurtsever güçlerine, saldırganları püskürtebilmeleri için, bundan sonra da gerekli yardım ve desteği göstereceklerini belirtmektedirler. Bildiri'yi imzalayanlar, barış ve genel güvenlikten yana olan herkesi, Çin-Hindi halklarıyla dayanışmalarını daha eylemsel biçimde belirtmeye çağırılmışlardır.

Politik Danışma Komitesi'nin dostluk ve görüş birliği havası içinde geçen Prag Toplantısı, kıtadaki sosyalist ülkelerin giderek güçlenen birlik ve beraberliklerinin, milletlerarası sorunlar üzerinde durmadan artan etkilerinin yeni bir kanıtı olmuştur.

Gerginliğin azalması, Avrupada ve yeryüzünün öteki kesimlerinde güvenliğin sağlanması, sosyalizmin, dünya devrim süreci gelişmesinin, dünya kurtuluş hareketinin çıkarlarına uygundur. Emperyalizmin saldırı politikasına karşı, genel güvenlik için gergin bir mücadele yürütmekte olan Varşova Antlaşması'na dahil devletler, bütün halklar karşısında yükümlendikleri enternasyonal ödevi sadakatle yerine getirmekte, dünya sosyalizminin güçlenmesine ve gelişmesine, anti-emperyalist güçlerin sağlamlaşmasına, dünyanın devrimci yoldan yenilenmesine hizmet etmektedirler.

A. Braun

Ulusal devrimden sosyal devrime

Bugün Asya, Afrika ve Lâtin Amerikayı bir devrimci değişimler sürecinin sardığı herkesçe kabul edilmektedir. Fakat üç kıtada gelişmekte olan devrimin karakteri sorununa yanı sıra çok çeşitli görüş ve değerlendirme ayrımları göze çarpmaktadır. Bu da doğaldır, çünkü yalnız az gelişmiş memleketlerde değil, bütün dünyada başka başka sınıf ve sosyal tabakaları ilgilendiren bir problem söz konusudur. Sorunun esası, sonu sonunda, eski sömürge ve yarı-sömürgeler halklarının dünyanın sosyal geleceğinin oluşmasındaki rolünü açıklamaya dayanmaktadır.

Burjuva basınında, Asya, Afrika ve Lâtin Amerikada «artan ümitler devrimi»nin, «modernleşme hareketi»nin oluştuğundan söz etme eğilimi vardır. Bu gibi anlayışların amacı, dünya ulusal kurtuluş devriminin sosyal-politik yönelimini gözlerden saklamaktır. Gerçekten, «üçüncü dünya»nın toplumsal gelişmesini esas itibarıyla moral-psikolojik («artan ümitler») veya kültürel-teknik («modernleşme») nedenlerin belirlediği kabul edilirse, bu gelişme âdetâ sınıf savaşından kopuk, kapitalizm ve sosyalizm konusunda da tarafsız duruma düşürülmüş olur. Bu anlayışlara göre, sözü geçen üç kıta halklarının hareketi sosyal içerikten yoksun sayılmaktadır. Hareketin ulusal-kurtuluş karakteri de inkâr edilmektedir. Diğer bazı liberal ve oportünistler ise, örneğin Çin-Hindi halklarının Amerikan saldırılarına karşı veya Afrika yurtseverlerinin Portekiz sömürgecilerine karşı yürütmekte oldukları savaşlarda da, daha önceki gibi, ulusal özgürlüğün hedef tutulduğu sonucunu çıkarma hevesindedirler. Fakat, yine onlara göre, diğer memleketlerde böyle bir şey olduğu yoktur ve bu da güya genellikle bağımsızlık savaşının tarih arşivinde kaldığı anlamına gelmektedir.

Kurtuluş hareketinin ulusallığı ve sınıfsallığı

Marksist-Leninist teori, eski sömürge ve yarı sömürge ülkelerde çağdaş devrimin ulusal-kurtuluşçu karakterini belirttiği gibi, onun değişmekte olan sosyal içeriğini de belirtmektedir.

Egemenliğin sağlanıp yerleşmesiyle ulusal kurtuluş savaşının devamı koşullarının ortadan kalktığı tezi acaba doğru mudur? Gerçi, sözü geçen memleketlerde ulusal çıkarların bugün eskiden olduğu gibi açıkça çiğnenmediği, ulusal duyguların eskisi gibi tecavüze uğramadığı gerçeği bu tezi desteklemektedir. Buralarda beliren ulusal hareketler ve politik mücadeleler genellikle doğrudan doğruya ulusal hoşnutsuzluğu, yabancı zalimlerin ezgisine karşı protestoları yansıtmıyor. Kurtuluşlarına kavuşan eski sömürge ve yarı-sömürge ülkeler, uluslararası hayata katılan egemen un-

surlar olarak dünya alanına çıkıyorlar. Gerçekler böyledir ve bunlar tartışma götürmez. Fakat bu sorunun sadece bir yanısıdır.

Sorunun öbür yanına gelince, bu da, Asya, Afrika ve Lâtin Amerikada tüm ulusu ilgilendiren en önemli nice problemin hâlâ çözüm beklediğidir. Netekim, ekonomik gerilik giderilmiş değildir; insan başına gayrisafi gelir düzeyi gelişmiş kapitalist ülkelerdekine kıyasla ortalama olarak 12 defa daha azdır. Sömürgecilik biçim ve metot değiştirerek «üçüncü dünya»yı sömürmeye devam etmektedir. Üstelik, daha az gelişmiş memleketleri dünya kapitalist ekonomi mekanizması çerçevesinde soyma sistemi de alabildiğine uygulanmaktadır. Bu mekanizmanın işlemesi, örneğin son aylarda kapitalizmin döviz-finans sistemindeki bunalımla ilgili olarak açık kendini gösterdi. Birinci olarak, geri kalmış ülkelerin ihracat olanakları önemli derecede sınırlandı ve bu ülkeler özellikle Birleşik Amerikada kendileri için aşılması zor yeni târife engelleriyle karşılaştılar. Hem de bu tam Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nın 1968'deki ikinci toplantı döneminde alınan karar gereğince, endüstri devletlerinin geri kalmış ülkelerden ithal edilen sanayi mallarında gümrük târifilerini tek taraflı olarak azaltmaları gerektiği bir sırada oldu. İkincisi, birçok dövizin revalüasyonu sonucunda, eski sömürge ve yarı-sömürgelerin ulusal ekonomileri için ithal edilmesi hayati bir zorunluk olan büyük çapta donatılar bir hayli pahalılaştı. Yapılan hesaplar, artık güney-doğu Asya ülkelerinin, örneğin, Batı Almanyadan ve Japonyadan torna tezgâhları satın alırken, önceki fiyatlardan % 20—25 kadar daha fazla ödemek zorunda kalacaklarını gösteriyor. (1) Üçüncüsü, geri kalmış ülkelerin zaten kıt olan ve Uluslararası Para Fonu kurallarına göre şimdi değerini yitiren dolar üzerinden gösterilen döviz stokları doğrudan doğruya zarara uğradı. Şimdiki durum, «finans kapitalinin ve genellikle kapitalin egemenliği politik demokrasi alanında hiçbir dönüşümle giderilemez; kendi kaderine buyruklu ise tamamiyle ve münhasıran bu alana aittir» diyen Lenin'in sözlerinin ne kadar doğru olduğunu ortaya koymaktadır. (2) Gerçekten de, politik bağımsızlığın önemi ne kadar büyük olursa olsun, anti-empyrist kurtuluş savaşının objektif temeli yerli yerinde kalmaktadır. Bunun ağırlık merkezinin politik alandan ekonomik alana geçmezi ayrı sorundur.

İşte halkların her yerde pratik olarak kölelikten kurtuluş koşulları içinde ulusal kurtuluş hareketi aşamaları değişiminin özlüğü budur. Ulusal özgürlük için mücadelede ekonomik bağımsızlığı elde etmenin birinci derecede önemi vardır. V. İ. Lenin der ki: «... ulusal kurtuluştan söz edi-

(1) Bir yandan eski sömürge ve yarı-sömürgelerin ihracat gelirleri de azaldı. Örneğin, İran, Suudi Arabistan, Venezüellâ, Kuveyt, Libya, Irak, Nijerya, Endonezya, Cezayir, Abu Dabi ve Katar'ın, yani petrol ihrac eden memleketlerin, döviz Bunalımı yüzünden doğrudan doğruya uğradıkları kayıplar, 1971 yılının son dört ayında 400 milyon dolar, doların devalüasyonundan sonra da her ay için 75 milyon dolardır.

(2) V. İ. Lenin Bütün eserleri c. 27, s. 254.

yor ... ama e k o n o m i k kurtuluşu bir yana bırakıyorlar. Oysa gerçekte asıl bu ikincisi esastır.» (Bütün eserleri c. 22, s. 187). Halk ekonomisinde topyekûn bir kalkınma olmadıkça, milletlerarası sermaye egemenliğinin kaldıraçları bertaraf edilmedikçe, yerli kaynaklardan öz çıkarlar gözetilerek geniş ölçüde yararlanmaya yol vermiyen ekonomik ve sosyal engeller ortadan kaldırılmadıkça, eski sömürge ve yarı-sömürgelerin ulusal özgürlükleri sınırlı kalır.

Ekonomik bağımsızlık, örneğin yabancı tekellerin egemenliğinden azat olmayı gerektirir. Bunda yabancı maden, petrol ve sanayi tekellerinin yerli kolları tarafından insafsızca sömürülen işçilerin çıkarı vardır. Bunda, ürettikleri ürünler – kahve, kakao, kauçuk – yabancı büyük çiftlik sahipleri veya uluslararası dış ticaret firmaları tarafından yok pahasına ellerinden alınan köylülerin çıkarı vardır. Milli burjuvazinin önemli tabakaları da güçlü yabancı rakiplerden kurtulmaya çalışmaktadır. Tek sözle, tüm ulusu ilgilendiren en önemli genel demokratik isteklerden biri, yani yabancı sermayenin eyleminin dizginlenmesi isteği objektif olarak biçimlenmektedir.

Örnekleri çoğaltmak için radikal toprak reformları sorununu ele alalım. Bu, geri kalmış birçok memleketi kıvrandıran tüketim maddeleri yetersizliğini gidermenin, halkın çok düşük olan yaşama düzeyini yükseltmenin biricik etkili yoludur. Köylü ve emekçi yığınlarının bu reformlardan yana tutumları açıktır. Fakat toprak üzerinde büyük toprak ağalarının tekeline son verilmesi, milli burjuvazi için de köy ekonomisinde sermayenin kullanılmasına yol vermiyen engelleri ortadan kaldırmak anlamına gelir ve iç pazarın genişlemesi olanaklarını yaratır. İşte ayrı türlerden sosyal güçlerin ulusal çapta birlik yaptıkları noktalardan biri de budur. Kurtuluşlarına kavuşmuş olan birçok memlekette, sanayileşme, devlet sektörünün rolünü yükseltme, ithalât-ihracat hareketlerini ayarlama, genel ekonomik gelişme tempolarını arttırma problemleri bakımından da buna benzer bir şey olmaktadır. Ve bütün bunlar, eski sömürge ve yarı-sömürgelerde çağdaş devrimin ulusal karakterinden, bu devrimin genel demokratik ve anti-emperyalist yöneliminden söz etmeye imkân vermektedir.

Ekonomik bağımsızlık mücadelesi koşulları içinde yaratılan ulusal birlik hiç de topyekûn sosyal uzlaşma anlamına gelmez. Tam tersine, sömürönlör ile sömürönlönlör arasında – daha önce yabancı efendilerin egemenliğiyle maskelenen – ilişkiler artık daha elle tutulur ve gözle göröölür biçimde ortaya çıkar. Bilindiğı üzere, çeşitli sosyal tabakalar ekonomik hayata ilişkin her sorunun çözümüne başka başka biçimlerde yonışırlar. Bunun sonucu olarak, ulusal hareket toplumsal çelişkiler ve çatışmalarla dolu bir süreç halinde kendini gösterir ve gelişir. Burada, uluslararası tekerci sermayeye bağımlılık zincirleri kırılmadıkça, genellikle demokrasinin ve özellikle ezgi altındaki halkların kendi ulusal kaderlerine buyrukluğunun, olsa olsa ancak «sınıfsal ezgi ve sınıfsal mücadelenin daha ser-

best, geniş ve açık bi ç i m i» anlamına gelebileceği hakkındaki Leninci görüş bütün dolgunluğuyla ortaya çıkmaktadır. (1) Önemli ve bazan bir hayli etkili sosyal-politik kuvvetler, emperyalizmle ilişkilerin kesilmesini öngören her türlü tedbire, ekonomik ve sosyal yapıda ilerici dönüşümlere karşı cephe alıyorlar. Bunlar, her şeyden önce, Asyada derebeyi-pomeşçik çevreleri ve en kodaman tekelleridir; birçok Afrika memleketinde soy-kabile aristokrasisi ve burjuva-bürokratik «yeni elit»tir; Lâtin Amerikada da lâtifundistler ve oligarşik burjuvazidir.

Bu nedenler dolayısıyla, ulusal birlik, milleti bütünüyle kapsayan bir şey olarak anlaşılabilir. Bunun ölçütlerini yersel durum ve koşulların özgüllüğü ve hele emperyalizmle pazarlık ve uyuşmalara her zaman yatkın olan milli burjuvazinin genel demokratik harekete katılma derecesi belirler. Birçok durumda nice Lâtin Amerika ülkesinde devrimci güçlerin tecrübesinin gösterdiği gibi, hattâ ulusal birlikten değil de halk birliğinden söz etmek daha doğru olur. Fakat sorunun özü yine de sosyal bakımdan türdeş olmıyan güçlerin gerçek ulusal çıkarlar için ortak mücadele plâtformu üzerinde birleşmelerinden ibaret kalmaktadır.

Çağımızın ulusal kurtuluş devrimine katılan sınıfsal güçlerin dağılımında ve kuvvet orantısında daimi değişimler olmaktadır. Bu da onların sosyal içeriğinin hep aynı kalmadığı anlamına gelir. Demek ki, önemli olan, sözü geçen değişmelerin yasallığını ve bu yasallığın daha ne gibi değişme perspektifleri açtığını açıklamaktır.

Bununla ilgili olarak tarihsel eğilimler üzerinde biraz durmakta da fayda vardır. Kapitalizmin başlangıcında, ulusal özgürlüğün ve birliğin müjdecisi ve taşıyıcısı burjuvaziydi. Burjuvazi büyük pazarlar yaratmak için, feodal parçalanmışlığa son vermek için bu bayrak altında savaşıyordu. Tek sözle «kendi evinin efendisi» olmayı amaçlıyordu. Burjuvazi ulusal sorunu politik gündeme getirip katarak, bunu kendisinin örgütlediği ve önderlik ettiği halk hareketleriyle çözümlüyordu. O halde bu hareketler hedefleri ve ödevleri bakımından burjuva karakterliydi. Bunların sivri ucu feodalizme ve toplumsal ilişkilerdeki diğer ortaçağ kalıntılarına karşı yöneltilmişti. Coğrafi durum bakımından ise ulusal sorun, kapitalizmin gelişmekte olduğu yerde, yalnız orada, yani Avrupada, Kuzey Amerikada, daha sonra da Japonyada açık-seçik mevcuttu.

Emperyalizm çağında, dünyanın toprak ve politik bakımdan taksimi koşulları içinde, sömürgeci devletler arasında ulusal sorun devletin iç sorunu olmaktan çıkarak milletlerarası sorun haline, ulusal olmaktan çıkarak ulusal-kolonyal sorun haline, öncelikle Avrupanın sorunu olmaktan çıkarak bir Afrika-Asya ve Lâtin Amerika sorunu haline geldi. Lenin şöyle diyor: «Demokrasiye ilişkin ayrı ayrı istekler ve bu arada kendi kaderine buyruk olma isteği mutlak değil, ancak d ü n y a ö l ç ü s ü n -

(1) V. İ. Lenin Bütün eserleri c. 27, s. 254.

de ki genel demokratik (bugün: genel sosyalist) hareketin küçük bir parçasıdır.» (Eserler, c. 30, s. 39). Lenin'in bu sözlerini iyice kavramalıyız. Bu sözlerin önemli ilkesel anlamı, ulusal savaşın içeriğinin, yaşanan çağın genel karakterine ve dünyada ilerlemenin itici güçlerine bakılarak tesbit edilebileceğidir. Demek ki, ezgi altındaki halkların hareketinde ulusal ve sınıfsal çizgiler arasındaki bağıntı, ancak dünya devrimci süreciyle kopmaz ilişkisi açısından ele alındığı takdirde doğru biçimde anlaşılabilir.

Dünya devrimci seli içinde

Ulusların kendi kaderlerini kendileri belirleme hakkının, dünya durumdaki değişiklikleri yansıtarak genel demokratik prensipten sosyalist hareket prensibine dönüştüğü fikri, Lenin'in dünyayı devrimci yoldan sosyalistçe yeniden kurmanın organik bir parçası olarak nitelediği ulusal kurtuluş savaşı hakkındaki öğretisinde tamamiyle geliştirilmişti. Lenin şöyle diyordu: «Sosyalist devrim, öncelikle ve başlıbaşına devrimci proletaryanın her memlekette kendi burjuvazisine karşı savaşı olmayacaktır. Hayır, bu devrim, emperyalizmin pençesi altındaki bütün sömürgelerin ve memleketlerin, bütün bağımlı ülkelerin milletlerarası emperyalizme karşı savaşı olacaktır.» (Eserler, c. 39, s. 327). Bundan da, eski sömürge dünyası ülkelerinde kurtuluşun, geniş, evrensel-tarihi plânda ele alındığında, yalnız emperyalizmin boyunduruğu altındaki halkların ulusal çıkarlarına uygun olmakla kalmayıp, dünya sosyalizminin, uluslararası proletaryanın sınıf-sal çıkarlarına da uygun olduğu sonucu çıkmaktadır. Öte yandan, sosyalist devletlerin gücünün daha da artması, kapitalist memleketlerde işçi sınıfının sürdürdüğü devrimci hareketin başarıları, emperyalizmin bütün dünyada mevzilerini çöktürmekte, uluslararası gerici kuvvetleri dizginlemekte ve böylelikle Asya, Afrika ve Lâtin Amerikada ulusal devrimin gelişmesine elverişli koşullar yaratmaktadır. Dünya kapitalizminin temellerini sarsan sınıf mücadelesi, halkların ulusal özgürlüklerini elde etmelerine ve sağlamlaştırılmalarına yol açmaktadır. Bu da ulusal kurtuluş güçlerinin sosyalist devletlerle ve kapitalist memleketler işçi sınıfıyla anti-emperyalist birliğinin objektif temelini yaratmaktadır.

Emperyalizmin düne kadarki sömürgelerinde köklü değişimleri gereğini kavradıkları bile henüz şüpheliyken, burjuva ideologları, ulusal kurtuluş hareketinin dünyada diğer devrimci güçlerden «uzaklaştırılması» için çeşitli çağrılarda bulunmaya başladılar. Örneğin, Amerikan emperyalizminin bellibaşlı teorisyenlerinden biri olan Rostov, emperyalizmin bu strateji uzmanlarını şöyle öğütüyordu: «Bize öyle geliyor ki, az gelişmiş bölgelerde bizim başlıca ödevimiz, buralarda gelişmekte olan devrimci sürecin ba-

(¹) W. Rostow, View from the Seventh Floor, N. Y., 1967, p. 115.

ğımsızlığını korumaktır.» (1) ABD'nin iki defa Hindistan elçisi olan Çestir Boulz da, öğütlemekten uzak ve konuşma biçiminde olsa da, aynı fikri telkin etmek hevesiyle şunları yazıyordu: «Şimdi Asyada, Afrikada ve Lâtin Amerikada, Sovyetler Birliği hiç mevcut olmamış olsa bile, muazzam ve patlamalara eşit değişimler meydana gelebilir.» (2) Böylece, ulusal kurtuluş hareketinin «erkinliği»ni göklere çıkarmaya ve «bağımsızlığını koruma»ya can atmanın, bu hareketi dünya sosyalizminden, uluslararası proletaryadan koparma ve dünya devrim hareketinin yatağından ayırma çabasından başka bir anlamı yoktur.

Öte yandan, burjuva propagandasının aynı doğrultudaki tamamlayıcı hizmeti de herkesçe bilinmektedir. Bu konuda, ulusal savaşın biricik reel kaynağının güya «kızıl komplo» olduğunu telkine çalışan anti-komünist propagandanın «Kremlin'in eli», «komünist tehlikesi» gibi masalları artık tekrarlarana tekrarlarana çiğnenmiş sakıza dönmüştür. Efsaneleştirilen bu doktrin, emperyalizmin en saldırgan eylemlerinin fikir ve propaganda bakımından dekorlanması hizmet ettiği için, meşum bir rol oynamaktadır. Netekim, Viyetnam, Laos, Kamboçya halklarının kurtuluş hareketine karşı ABD'nin giriştiği saldırı harbi de «komünizm tehlikesi»yle mücadele bahanesi altında yürütülmektedir.

Bu doktrinlerin özü ve hattâ karşılıklı çelişkileri, «ültra-devrimciler»in teori-propaganda şemalarında şaşılası bir tamlıkla aynen tekrarlanıyor. Örneğin, Maocular'ın, çağdaş devrimci harekette «fırtınalı üç kıta»nın önderlik rolü hakkındaki mâhut tezini ele alalım. Bu tez, ulusal kurtuluş savaşının «erkin» olmasında ısrar eden burjuva görüşünün doğrudan doğruya yankısı değil de nedir? Burada, Pekin'in, eski sömürgeler tarafından elde edilen devlet egemenliğinin boş bir formalite olduğu yolunda tekrarlayıp durduğu iddiaları da hatırlatmak yerinde olur. Pekin'e göre, bu devlet egemenliği, iktidarın birtakım zalimlerin elinden diğer bazılarının eline geçmezinden ibarettir. Bir başka deyişle, emperyalizmin boyunduruğu altındaki ulusların genel demokratik kazanımlarının her türlü anlam ve önemi inkâr edilmekte, yalnız doğrudan doğruya sosyal dönüşüm gerçek devrimci değişim sayılmaktadır.

Marksist-Leninist teori, ne ulusal savaşın özgüllüğünün küçümsenmesini, ne de bunun rolünün nâhak yere abartılmasını kabul eder. Komünistler, bütün dünya devrimci güçlerinin birliğini sistemli olarak savunmaktadırlar. Komünist ve İşçi Partileri 1969 Yılı Uluslararası Danışma Toplantısı'nda belirtildiği gibi, «sosyalist sistem ile işçi ve ulusal kurtuluş hareketleri arasındaki birlik ve ittifakı güçlendirmenin, anti-emperyalist mücadelenin geleceği bakımından birinci derecede önemi vardır. Marksistler bu birlik ve ittifakın güçlenmesi için etraflı yardımlarda bulunmakta, dün-

(2) Ch. Bowls, Ideas, People, and Peace, N. Y., 1958, p. 9.

ya devrim mücadelesinin her kolunun ve her birliğinin erkinlik ve özerkliklerini açıkça görmekte ve kabul etmektedirler.

Milletlerin kurtuluş hareketinin karakteristik çizgisi, bunun, şu veya bu memleket sınırları içinde her şeyden önce genel ulusal ve demokratik nitelikte ödevleri yerine getirmesidir. Esasen, kurtuluş hareketini, toplumun sosyalistçe yeniden kurulmasını hedef edinen diğer devrimci güçlerden ayırdeden de bu yanıdır. Ve ulusal kurtuluş güçleri, birbirinin karşıtı iki toplumsal-ekonomik sistem arasında mücadele koşulları içinde, memleketlerinin sosyal geleceğini belirleme, kapitalizm ile sosyalizm arasında bir seçim yapma gibi nesnel bir ihtiyaç ve olanakla yüzyüze gelmektedirler.

Burada bu «seçim» kavramının anlam sınırlarını da iyice belirlemeliyiz. Örneğin, «Fildişi Kıyısı» Cumhuriyeti'nin kapitalist gelişme yolunu seçtiği söylendiği zaman, bu hiç de bütün halkın burjuva düzeninden yana iradesini belirttiği anlamına gelmez. Seçim kavramı burada sadece mücadelelenin belirli bir andaki sonucunu, sınıf güçlerinin kararlaşan bağıntısını saptamaktadır. Ama kapitalizm mi, sosyalizm mi ikilemi bu suretle ortadan kalkmaz. Tam tersine, az gelişmiş bir memleketin koşullarında kapitalist ilişkilerin yürürlüğe konması, halkın çeşitli tabaka ve zümrelerinin daha fazla sosyal ayrımlaşmasına ve politik sınırlaşmasına yol açar. Demek ki, sosyal yol seçimi karmaşık bir mücadele sürecidir, ve belirli toplumsal güçler bununla toplumda üstün mevzileri ve ensonunda hâkim mevzileri de ele geçirirler.

Ulusal devrimlerin yeni içeriği

Milli burjuvazi toplum yönetimini ele geçirdiği memleketlerde, elbette toplumu kapitalist gelişme yoluna yöneltmeye çalışır. Onun bu yoldaki her adımı da, sömürgelik devrinin kalıntılarını bertaraf etmeye, ekonomik kalkınmayı sağlamaya, açları doyurmaya, mağdurları yoksulluk ve adaletsizlik çukurundan çekip çıkarmaya kapitalizmin kabiliyet ve olanaklarının ne derece elverdiğini yoklamak olur. Gelgelelim, kapitalizm bu yoklamaya ne kadar dayanır?

Batılı burjuva strateji uzmanlarının ve bunların yerli kafadarlarının hesaplarına göre kapitalist kalkınmanın vitrini olması gereken Hindistanda, yönetici çevrelerin bu hattı uygulamaları ilkönce derin bir ekonomik bunalım (1964–65), sonra da politik bunalım (1960–70), doğurdu ki bu da Hindistanda bağımsızlığın ilânından beri memleketi ortaksız yönetmekte olan partinin içinde bu yüzden parçalanma başgösterdi. Kapitalist gelişmeyi reddeden güçlerin durumu epeyce sağlamlaştı. Hem de bu, yalnız yerli burjuvazinin değil, aynı zamanda büyük toprak ağaları-derebeyler zümrelerinin ciddi bir ekonomik ve politik potansiyele sahip bulundukları bir memlekette oldu. Kurtuluşlarına kavuşmuş diğer bazı memleketlerde, kapitalist düzenin gelişmesi Hindistandakinden daha dar ölçüler içinde kaldı.

Böyle memleketlerin gerici kuvvetleri, burjuva iktidarının varlığını tehdit eden halk hareketlerinin mayalanıp kabarmasına elbette parmak ısırtacak bir sükûnetle seyirci kalmıyorlar. Komünist ve işçi partileri temsilcileri, 1969 Yılı Uluslararası Danışma Toplantısında bu hususta şunları belirttiler: «Bu memleketlerde halkın giderek artan hoşnutsuzluğuyla karşılaşan iç gericilik, emperyalizmin desteğine dayanarak demokratik özgürlüklere saldırılarını genişletmekte, çoğu hallerde yığınların demokratik hareketlerini ve yurtseverce çıkışlarını gaddarca bastırmaktadır. İç gericilik, bir yandan ulusal, etnik, dinsel gruplar, ayrı kabilelere mensup olan ve ayrı diller konuşan zümreler arasında anlaşmazlıkları körüklemekte, böylelikle de bu memleketlerin elde etmiş oldukları bağımsızlığı tehlikeye düşürmektedir.»

Burjuvazinin ve kapitalist düzenin, kurtuluşlarına kavuşmuş memleketlerde canalcı ulusal problemleri çözmekten âciz oluşu, Asya, Afrika ve Lâtin Amerikada, Marks'ın deyimiyle, burjuva toplumunun yükselişi diye bir hareket olmadığı anlamına gelmektedir.

Burjuvazinin bu aczinin en göze çarpan bir belirtisi de Mısır devrimindeki tutumu ve âkıbetidir. 1952 yılında krallığı deviren «hür subaylar», ulusal uyanışı öngören kalkınma plânlarında, inisiyatif ve sermayelerinden ötürü yerli kapitalistlere yaslandılar. Mısır sanayicileri ve tüccarları, ekonomik bakımdan geri kalmış her memleket burjuvazisinin ancak gıpta edebileceği imtiyazlara kavuştular. Ama sonra ne oldu? Başiboş bir spekülasyon başladı. Fabrika ve işletmeler yerine şahane villâlar kuruldu. Akla durgunluk verecek kadar büyük vurgun kazançları İsviçre bankalarına aktarıldı. Ulusal uyanış ve kalkınmaya katılma çağrılarına, Mısır burjuvazisinin en nüfuzlu zümreleri ulusal ihanetle karşılık verdiler. Ve bu olgular, Mısır kapitalistlerinin ulusal özelliklerini değil, burjuvazinin tutumunun sosyal yasallığını ortaya koydu. Bunun on yıl daha sonra Birma'da hemen hemen tıpatıp tekrarlanması da aynı şeyi göstermektedir.

Gerek Mısır'da, gerekse Birma'da, devrimci önderler, halklarının ulusal çıkarlarını gözeterek anti-emperyalist tedbirler ve uygulamalar yolunu tutmalıydılar. Netekim, Asya ve Afrikanın diğer birçok ülkesinde de kapitalist olmiyan gelişme yolunun tutulması, genel demokratik ulusal isteklerin kapitalizm çerçevesinde ve kapitalizm temelleri üzerinde gerçekleştirilmesinin nesnel bakımdan imkânsız oluşundan ileri gelmiştir.

Görüldüğü gibi, çağdaş ulusal devrim, ardıcıl olarak geliştikçe burjuva-demokratik devrimi çerçevesini aşmaktadır. Bununla ilgili olarak, burjuva-demokratik devriminin sosyalist devrime yükselmesi hakkında Lenin'in ileri sürdüğü fikirler daha da aktüellik kazanmaktadır. Lenin, Marksizmi «burjuva ve proletarya devrimlerini birbirine karşı koymaktan başka gözleri bir şey görmiyen ve bu karşı koymayı da son derece sönük anlayan, işi siska, liberalce bir tahrifçiliğe» vardiyan sözde teorisyenleri amansızca

eleştiriyordu. (Eserler, c. 33, s. 39). Lenin asrımızın başındaki Rusya koşullarına göre, daha genel demokratik dönüşümler aşamasında ve proletarya diktatörlüğünün yönetmenliğinde değil, proletarya ile köylülerin devrimci-demokratik diktatörlüğünün yönetimi altında, toplumun sosyalistçe yenden kuruluşuna doğru geçişin maddi ve politik temellerinin yaratılabileceği düşüncesindeydi. Lenin, daha sonra, emperyalizmin ezgisine uğrayan memleketlerin ve ulusların devrimci gelişmesinin – halk ekonomilerinde çeşitli sektörler oluşu ve toplumsal hayatta ortaçağ kalıntıları bolluğu dolayısıyla – bir zorunluk olarak, «daha Avrupa esnaflarının düşlerinde bile görmedikleri kadar çeşitli yeni biçimler ve geçiş dereceleri yaratacağını» da gösterdi. Aynı zamanda, genel olarak halkların ulusal kurtuluş savaşlarının yasallıkla yükselip, burjuva düzenine karşı, kapitalizme karşı bir hareket geldiğini de önceden görebildi. Esasen, yaratıcı Marksizm, kurtuluş savaşında bugünkü aşamanın ayırddedici çizgisini, genel ulusal karakterini koruyan bu savaşın gittikçe daha dolgun anti-kapitalist bir içerik kazanmasında görmektedir. Kurtuluş savaşı yürüten halklara sosyalist memleketler ellerindeki her araçla yardım etmekte ve bu da, Lenin'in dediği üzere, «geri kalmış uluslar için kapitalist gelişme aşamasının kaçınılmaz olduğunu düşünmenin doğru olmayacağı» dönem için gerekli tarihsel koşulun yerine getirilmesi anlamına gelmektedir. Sosyal-ekonomik yapıları bakımından geri kalmış memleketlere «kapitalizmi atlama» veya kapitalist olmayı gelişme yolunda onun kıskacından sıyrılıp kurtulma olanağını veren ana etken budur.

Yolun tesbiti problemi, üretim ilişkilerinde ve toplumsal hayatta kapitalizmin artık derin kökler saldıı ülkelerin önünde bütün ağırlığıyla durmaktadır. Örneğin, 1971 Ekiminde yapılan Hindistan Komünist Partisi IX Kongresi şunları tesbit etti: «Önümüzdeki aşamada Hindistan halkı hangi yoldan – kapitalist yoldan mı? kapitalist olmayı yoldan mı? – gitmelidir gibi en önemli sorun uğrunda savaş artacaktır. Kapitalist yoldan vazgeçmek ve radikal anti-monopolist, anti-feodal tedbirlerin gerçekleştirilmesi hayati zorunluk haline geldi.» Kongre aynı zamanda ülkenin kapitalist olmayı gelişme yoluna dönümünde çözümleyici sosyal-politik gücün, ulusal demokratik cephenin belkemiğini teşkil eden işçi-köylü birliğinin olması gerektiğini belirtti.

Son yılların tecrübesi, kapitalizmin nisbeten daha az geliştiğı ve sınıf ayırımının tam belirlenmediğı birçok ülkede, devrimci hareketin yönetiminde, köylü yığınlarının, şehir küçük burjuvazisinin, sivil ve asker aydınların çıkarlarını temsil eden sosyal gruplar ve politik örgütlerin çoklukla başa geçtiğini göstermektedir. Ara tabakalar adı verilen bu yığınlar hem emekçi, hem mülkiyetçi olup, çelişkili bir karaktere sahiptirler. Bunlar ve çoğunca bunların politik temsilcileri duygusal kararsızlıklara düşer, politik sorunlarda yön değıştirebildikleri sallantılar gösterirler. Ama bunlar yine de millî burjuvaziden çok daha kararlı ve cesurdurlar; halkın genel demok-

ratik isteklerinin gerçekleştirilmesi yolunda çok daha uzaklara kadar yürümeye hazırdırlar. Esasen onların devrimcilikleri ve demokratizmleri de bundan ileri gelmektedir.

Bu gibi politik güçler tarafından yönetilen devrim, büyük ve orta burjuvazinin eylemini sınırlandırır, özenci-kapitalist furyasına bir dereceye kadar gem vurur. Hayat, devrimci-demokratik partilerin ve önderlerin, halk yığınlarına dayandıkları oranda, diğer ulusal ilerici güçlerle, hele işçi sınıfıyla, komünistlerle ittifak ve işbirliğine istekli oldukları oranda, büyük başarılarla ulaştıklarını göstermektedir. Anti-kapitalist devrimin derinleştirilmesi, doğrudan doğruya onun dünya sosyalist sistemiyle bağlantılarının genişletilmesine bağlıdır. Devrimci demokratları destekleyen onlarla işbirliği yapmaya çalışarak ulusal devrimleri anti-kapitalist dönüşümler yoluna çıkarmalarına yardım eden komünistler, daha çok küçük burjuva temeline dayanan rejimlerin politikasındaki zayıflıkları görüyor, bu politika-kada başarısızlığa düşme olanaklarını da anlıyorlar.

Kapitalist olmanın gelişme, yerli gericilikle olduğu gibi, emperyalist baskı ve müdahalecilikle de sürekli bir mücadele yoludur. Devrim kanunları bu gibi koşullarda, toplum hayatını yenilemek için savaşanların hiçbir sekterliğine veya tecrit durumuna düşmelerine göz yummaz. «Komünistsiz sosyalizm» şiarına belbağlayan devrimci-demokratik mücadele adamları affedilmez bir hataya düşmektedirler. Bu formül teorik temelden de yoksundur, çünkü yasal olarak toplumun nesnel gelişmesinden ve proletaryanın sınıf savaşından doğan bilimsel sosyalizmi, sadece tepeden inme politik kararlara dayanan ve yığınların bilincinde ve devrimci harekette temeli olmayan keyfi sosyalizm kuruluşuyla değiştirmektedir. Böyle şey politik bakımdan da tehlikelidir, zira devrimci güçleri parçalanmaya sürükler, onların iç ve dış gericilik karşısındaki mevzilerini zayıflatır. Kurtuluşlarına kavuşmuş memleketlerde, giderek artan işçi sınıfının ve geniş emekçi yığınlarının çıkarlarını temsil eden komünistler, bilimsel sosyalizm teorisini kılavuz edinmiş devrimciler olarak öyle bir politik kuvvet teşkil ederler ki, bu kuvvet toplumsal hayata aktif olarak katılmadığı takdirde, kapitalist olmanın gelişme gerçek sosyalist perspektifini yitirir.

Bugün dünya ulusal kurtuluş hareketinin öncülüğünü sosyalist gelişme yolunu seçen memleketler teşkil etmektedirler. Onların, başarılarıyla, tecrübeleri ve varlıklarıyla ortaya koydukları örnekler dünya devrimci güçleri için büyük bir zenginliktir. Fakat dünyanın değişik kesimlerinde koşullar o kadar birbirinden farklıdır ki, geleceğin Asya devrimlerinin prototipini bugün Afrikada aramaya kalkmak, ya da Afrika veya Asya memleketlerinin mutlaka Lâtin Amerikada geçilen devrim yollarını izlemeleri gerektiğini düşünmek anlamsız olur. Fakat bu hiçbir suretle, devrimci gelişmesi hakkında Marksist-Leninist teorisinin tesbit ettiği genel kanunların reddi demek değildir. Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri L. Korvalan'ın haklı olarak belirttiği gibi «halklar kendi tecrübesinden biliyorlar ki, onlar hangi

devrim yolunu seçerlerse seçsinler, bu yolun biryandan somut gerçeklere uygun olması lâzım, öte yandan da emekçilerin ve halk yığınlarının savaşta birleşmeleri lâzımdır. Yol doğru olarak tesbit edilmişse zaferin anahtarı, işçi sınıfının, bütün ulusal güçlerin birliğinde ve savaşındadır.» Kesinlikle söyleyebiliriz ki, günümüzde olduğu gibi, yakın gelecekte de Asya, Afrika ve Lâtin Amerika halklarının yürüttükleri ulusal kurtuluş hareketinin ana gelişme yolu ulusal devrimlerin sosyal muhteviyatla doldurulmasından, bunların toplumu sosyalizme doğru götüren yeni tip devrimlere yükselmesinden geçmektedir. Bu da Marksist-Leninist öğretinin ulusal kurtuluş hareketinin dünyanın sosyal bakımından yenilenmesinde en devrimci güçlerden biri olduğu hakkındaki görüşünü inandırıcı bir surette teyit etmektedir.

S. Şariddin

Kahire konferansı

H. Fuçs – E. Yorgen

«Şari Korneiş El-Nil» caddesi boyunca, Afrika ve Asya ülkelerinin bayrakları dalgalanıyordu. Nil kıyısındaki bu caddeye bakan Arap Sosyalist Birliği Merkez Komitesi binasında, 10–13 Ocak günlerinde, Asya ve Afrika Halkları Dayanışma Örgütü'nün (AAHDÖ) Beşinci Konferansı yapıldı. Konferans, baştanbaşa, sömürgecilğe ve emperyalizme karşı mücadele eden savaşçılar arasındaki politik birliğin bir gösterisi halinde geçti.

Merkez Komitesi binası salonunun pencerelerinde kum torbaları vardı. Şehirde bir harp tehlikesi havası esiyordu. Nil üzerindeki köprülerde askerî devriyeler geziyor, birçok binanın giriş yerlerinde tuğladan siperler yükseliyordu. AAHDÖ Konferansının Kahire'de toplanmış olması, kamuoyu tarafından, doğal olarak, İsrail'in koruyucusu Amerikan emperyalizminin saldırılarına karşı Mısır halkının yürüttüğü savaşın desteklenmesi olarak değerlendiriliyordu.

Amerikan emperyalizmi başta olmak üzere emperyalizmin ortak düşman olduğu ve bunlara karşı her yerde – Viyetnam'da, Yakın-Doğu'da veya Portekiz sömürgelerinde – hep birlikte savaş yürütülmesi gerektiği inancı, konferansa katılanları birbirine sımsıkı kenetliyordu. Anti-emperyalist savaşın bölünmez bir bütün olduğu düşüncesi, konferansta kabul edilen bütün belgelerin temelini teşkil ediyordu. Mısır Arap Cumhuriyeti Başkanı Enver Sedat, konferansı selâmlama mesajında, bu düşünceyi şöyle dile getiriyordu: «Asya ve Afrika halklarını temsil eden konferansınızın, savaş halindeki Mısır'ın içinde bulunduğu bu çözümleyici tarihsel dönemde başkan-timizde toplanması, bugün her iki kıtanın her köşesinde, zulüm, kötülük ve saldırı kuvvetlerine karşı yürütülen savaşın birlik ve bütünlüğüne olan ortak inancımızın kesin bir ifadesidir.»

AAHDÖ'nün eylemleri, Asya ve Afrika halklarının yürüttükleri kurtuluş hareketinin gelişmesine, bu halkların ulusal ve politik bilinçlerinin artmasına organik bağlarla bağlıdır. 1957'deki Kahire Konferansı, 1960'taki *Konakri Konferansı*, 1963'teki *Moşi Konferansı*, 1965'teki *Vineba Konferansı* ve 1972 yılında yine Kahire'de toplanan konferans, AAHDÖ'nün birini tamamlayan, aynı zamanda bu örgütün 14 yıllık hayatının aşamalarını teşkil eden toplantılardır.

Son Kahire Konferansı karmaşık koşullar içinde yapıldı: Ayrıcılar, Dayanışma Örgütü'nü parçalayıp çökertme çabalarından vazgeçemediler. Ne var ki, bunların, bu seferki konferansta örgütün «kendi kendini dağıtacağı» yolundaki kehanetleri gerçekleşmedi. İşte onları yalanlayan bazı kanıtlar: 63 komite ve örgüte dâvetiye gönderildi ve konferansta bunları temsil eden 86 delege hazır bulundu. Delegelerin 56'sı örgüt üyesi, 30'u da gözlemciydi. Dergimiz delegasyonu da gözlemciler arasındaydı.

Çeşitli sınıfsal güçlerle sosyal tabakaları ve gelişme düzeyleri birbirinden farklı kurtuluş hareketlerini temsil eden bu örgütün içinde komünistlerin ne durumda bulundukları ve nasıl, bir yer tuttukları sorunu bizi elbette yakından ilgilendiriyordu. Sonra, Lübnan Komünist Partisinin 111. Kongresi tam o günlerde Beyrut'ta toplanmış, ve çeşitli Arap ülkelerinde çıkan gazeteler, bu kongrede ileri sürülen yeni fikre, yani komünistlerle ilerici partiler arasında işbirliği yapılması fikrine şiddetle hücum etmişlerdi. Bu da yukarıda sözünü ettiğimiz soruna karşı ilgimizi daha da arttırmıştı. Gerek konferansın çalışmaları, gerekse delegelerle yaptığımız görüşmeler bizde şu kanıyı yarattı: Örgütte, çeşitli dünya görüşlerine sahip insanlar arasında, anti-emperyalist savaşın ortak plâtfomu üzerinde özgür bir demokratik işbirliği sağlanmıştır. Örneğin, komitelerden birinin oturumunda, Afrika Ulusal Kongresi temsilcisi siyah elini uzatarak şöyle haykırmıştı: «Bizleri burada birleştiren şey renklerimiz midir, Afrikalı ve Asyalı oluşumuz mudur?» Hayır! Bizleri birleştiren şey, sömürgecilğe karşı yürüttüğümüz ortak savaştır.» İşte Asya ve Afrika Halkları Dayanışma Örgütü'nün ruhu bu sözlerde dile gelmiştir.

Konferansın kararlarında öyle değerlendirme ve sonuçlamalar var ki, bunlar, esasları bakımından, komünistlerin anti-emperyalist savaş sorunlarına hasredilen uluslararası forumlarında kabul ve ilân edilen hükümlerden hiç de farklı değildir. Bu uygunluk, komünistlerin, halkların özlem ve emellerini doğru biçimde dile getirmekte olduklarını bir kez daha ispat ettikten başka, ulusal kurtuluş ve komünist hareketleri arasındaki ittifakı genişletip güçlendirme olanaklarının da meydana olduğunu apaçık göstermektedir.

Genel Kurul toplantısında, Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri Leonid Brejnev yaldaşın Konferans'a gönderdiği mesaj okundu. Bunda şöyle deniliyordu: «Asya ve Afrika halklarıyla sosyalist ülkeler halkları ve yeryüzündeki ilerici güçler arasındaki eylembirliği ve savaş dayanışması, günümüzde, emperyalizme karşı yürütülmekte olan savaşta başarının başlıca koşulu, ulusal ve sosyal kurtuluş dâvasında zaferin en sağlam garantisidir.»

Anti-emperyalist temel güçler arasında devrimci bir ittifakın zorunlu olduğu düşüncesi, Afrika ve Asya halklarının bilincinde gittikçe yer etmektedir. Konferans'ın kararlarını okurken, halkların politik anlayışlarında son yıllarda ne büyük bir ilerleme olduğunu apaçık görmekteyiz. Asya-Afrika dayanışması fikri yeni bir içerikle zenginleşmiştir. Bu dayanışma, artık hep birlikte eylemde bulunmanın, her kıtadaki ulusal kurtuluş hareketleri çerçevesi içinde birbirini karşılıklı olarak desteklemenin bir zorunluk olduğunu yalın bir idrakten ibaret değildir. Asya ve Afrika halkları, haklı dâvalarında, ancak *sosyalizm* temellerine dayanmakta, *sosyalizmle ittifaklarını* güçlendirmekte başarı kazanabileceklerini, zaferlerinin garantisinin bunlar olduğunu görmekte-dirler. Diğer devrimci güçlerle sıkı eylembir-

liği, bugünkü aşamada dayanışma hareketinin özüdür. Ortak Bildiri'de şöyle denilmektedir: «Gelişme halindeki ülkelerin, ekonomik, politik, askeri ve diğer alanlarda sosyalist devletlerle sıkı işbirliği yapmaları, onların gelişmeleri ve sağlamlaşmaları için başlıca garantilerden biridir. Çünkü, sosyalist ülkeler, genç Asya ve Afrika devletlerine hiçbir çıkar gözetmeyen yardımlarda bulunmaktadır. Onlar bu yardımları yaparken, sadece ortak amaçları ve ortak düşman emperyalizmle sömürgecilığe ve bunların her türlü biçimlerine, aynı zamanda bunlardan türeyen faşizm ve ırkçılık olaylarına karşı mücadelenin çıkarlarını gözetmektedirler. Öte yandan, genç devletler, dünya devrim sürecinin kollarından biri olan Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkeleri ulusal kurtuluş hareketi, emperyalizme ve uluslararası gericiliğe karşı yürütölen ortak savaşıa önemli katkılarda bulunmaktadır. Zamanımızın temel devrimci güçleri arasındaki eylembirliğinin gelişmesi, emperyalizme karşı olan bütün güçler arasında tekcephe kurulmasına elverişli koşullar yaratmaktadır.»

Konferans'ta birçok sorunlar incelendi. Bunlardan bazıları şunlardır: Emperyalizme, sömürgecilığe ve yeni-sömürgecilığe karşı yürütölen savaşın bugünkü aşamasının karakteristik çizgileri; Viyetnam halkıyla dayanışma; ulusal kurtuluş uğrunda ve Çin-Hindi'yle Güney-Doğu Asyada, Yakın-Doğu'da, Portekiz, İspanyol ve Fransız sömürgelerinde, Orta, Güney ve Doğu Afrikada emperyalist baskı ve saldırısına mâruz ülkelerde, bağımsız Afrika ülkelerinde yürütölen anti-emperyalist mücadeleyi desteklemenin somut sorunları ve araçları; Hindistan yarımadasındaki olaylar; ırkçılık ve siyonizmle mücadele; emperyalizme ve sömürgecilığe karşı yürütölen mücadele ile kapitalist olmiyan gelişme yolu arasındaki bağ; Afrika ve Asya halklarının sosyal ve kültürel kazanımlarının sağlamlaşdırılmasında, ulusal kurtuluş hareketiyle ilerici güçler ve sosyalist ülkeler arasındaki ittifakın kuvvetlendirilmesinde AAHDO'ne düşen ödev ...

Bu sorunların incelenmiş olması, dayanışma hareketinin politik olgunluğunun bir kanıtıdır. Delegeler, dayanışma hareketini aktifleştirmek, onu anti-emperyalist savaşın bellibaşlı problemlerinin çözümüne yöneltmek, eylemlerini arttırmak için büyük çabalar harcadılar. Onların bu çabaları, öncelikle Asya ve Afrika kurtuluş hareketinin sorunlarına yanaşım tarzlarında açıkça görölüyordu. Delegeler, bunları birer bölgesel problem olarak değil, dünya politikasının, ortak anti-emperyalist savaşın sorunları olarak ele alıyor ve çözüyorlardı. Bu durum, Asya ve Afrika halklarının, diğer kıtaların kaderiyle ilgilenmelerine yol açıyordu. Konferans'ta, Lâtin Amerikadaki anti-emperyalist güçlerle, özellikle Küba, Şili ve Peru ile organik bir ittifakın zorunlu olduğu fikri belirmiş bulunuyordu. Konferans, Avrupa'nın güvenliği hareketini de desteklemeyi kararlaştırdı. Bu suretle, Afrika ve Asya halklarının, Avrupa'da sürekli barışın güven altına alınmasıyla yakından ilgilenmekte oldukları göröldü. Ve biz, Lâtin Amerikalı ile Avrupalı, kıtalarımızda barış ve sosyal ilerleme uğrunda yürütölen

mücadelenin dünya çapında bir savaş olduğunu bu Afrika memleketinden de açık-seçik görebildik. Delegeler, gerginliğin azaltılması, barış içinde yanyana yaşama prensiplerinin kökleşmesi, genel ve tam silâhsızlanma uğrunda yürütülen savaş azimle desteklediler. Bu da, hiç şüphesiz, halkların enternasyonalist bilinçlerinin yükseldiğini gösteriyordu.

Öte yandan, tarihsel tecrübe, anti-emperyalist dayanışmanın iç politikada ulusal sınırlamayla bağdaşmazlığını inandırıcı biçimde göstermiş bulunuyor. Konferans, gerici nasyonalizmi yerdı ve halkları buna karşı mücadeleye çağırdı: «Tüm ulus, ancak bütün ülkelerin demokratik güçleri arasındaki birliğin azami ölçüde kuvvetlendirilmesi ve gerici nasyonalizmle komprador unsurlara karşı amansız bir mücadele yürütülmesi sayesinde, özgürlük, bağımsızlık ve sosyal ilerleme savaşına sevkedilebilir.»

Konferans çalışmalarının en dikkate değer yanı, anti-emperyalist savaş tecrübelerinin değiş-tokuşuydu. Bu değiş-tokuş, Asya ve Afrika'da yürütülen ulusal kurtuluş hareketinin bugünkü aşamasının nitelikleri hakkında bazı genellemeler yapılmasına imkân verdi. Şöyle ki: Bu hareketin en belirgin çizgisi, demokratik ve devrimci güçlerin hücumlarına devam etmekte oluşudur. Bu hücumlar, emperyalizmin silâhlı saldırıları koşulları içinde sürdürülmektedir. Emperyalizm, sömürgeciliği korumak için bir yandan kuvvet kullanırken, öte yandan kurtuluş hareketini içinden yıkmaya çalışıyor. Bugünkü aşamada devrim süreci gittikçe derinleşmektedir: Afrika-Asya ülkelerinin politik bağımsızlıklarını sağlamlaştırma sorunlarının çözümü sırasında sosyal-ekonomik alan ağır basıyor. Afrika-Asya ülkelelerinin anti-emperyalist savaştaki dayanışma olanakları işte bu temel üzerinde genişliyor. Netekim, Konferans'ın kararlarında, ekonomik gelişmeyi hızlandırmak için kapitalist olmiyan gelişme yoluna geçilmesinin bir zorunluk olduğu belirtilmektedir.

Konferansın ikinci günü, delegelerin çoğu, kararların hazırlandığı komite toplantılarının çalışmalarına katılmışlardı. Komitelerdeki tartışmalar sırasında, Dayanışma Örgütü'nün karşılaştığı bazı güçlükler açıkça belirmiş bulunuyordu. Özellikle Bangladeş'in AAHDÖ üyeliğine kabul edileceği Ulusal Komite'de tartışmalar çetin bir mahiyet almıştı. Delegelerin hepsi bu sorunu çözmeye hazır değildi. Bu yüzden de, Bangladeş'in Dayanışma Örgütü'ne kabulü işi iki ay sonraya ertelendi. Fakat bu arada, ne yazık ki, bazı delegeler, dayanışma hareketini kuvvetlendirme, açık bir anti-emperyalist plâtfarm üzerinde politik birliği sağlamlaştırma çabalarına aykırı düşen konuşmalar yaptılar.

Kahire Konferansı'ndan çıkarılan ibret derslerinden biri de şu oldu: Afrika-Asya dayanışma hareketi, halkların özlem ve emellerine aykırı olan eğilimleri önliyecek kadar tecrübeli ve olgundur. Güçlükleri başarıyla yenen Konferans'ta, sömürgeciliğe ve emperyalizme karşı yürütülen savaşın ilkesel sorunları üzerinde anlaşılmaya varılmıştır. Oybirliğiyle kabul edilen kararlar bunun kanıtlarıdır. Önemli olan da budur.

Konferans sırasında, Kahire sokaklarında sık sık AAHDÖ amblemleri taşıyan araçlar görülmüyordu. Dayanışma Örgütü'nün amblemi, iki kıtanın fonu üzerinde birbirini sımsıkı kavramış iki elden ibaretti.

Konferansın sonucu ümit vericidir: Emperyalizme karşı savaşıyan halklar arasındaki birlik ve ittifakı hiçbir kuvvet parçalayamayacaktır!

ÖZEL SAYFALAR

İTALYAN KOMÜNİST PARTİSİNİN XIII KONGRESİNE

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, bütün Türk komünistleri adına İtalyan Komünist Partisinin XIII. Kongresi delegelerini, Sizleri hararetle selâmlar ve çalışmalarınızda Sizlere büyük başarılar diler.

İtalyan Komünist Partisi, memleketinizde sınıf mücadelesinin alabildiğine şiddetlendiği, faşizmin taaruz halinde bulunduğu bir sırada işçi sınıfının, emekçi yığınların gerçek haklarını savunan güçlü bir kuvvet olarak doğdu; Marksizm-Leninizm prensipleri uğrunda, her türlü oportünist akımlara karşı mücadele içinde gelişti.

İtalyan Komünist Partisinin uzun yıllar illegal şartlarda geçen faaliyetleri, faşizmin kontrolü altındaki işçi örgütleri içinde ve diğer kuruluşlar arasındaki başarılı çalışmaları, memleketin bütün ilerici güçlerini faşizme ve gericiliğe karşı eylem birliğine çekmede gösterdiği beceriklilik, bugün faşizmin, gerici sivil ve askeri diktatörlüklerin pençesi altında kıvranan ülkelerin, bu arada yurdumuzun devrimci güçleri için, biz Türkiye komünistleri için zengin bir tecrübe kaynağıdır.

İtalyan komünistlerinin Avrupada ve dünyada barışın, güvenliğin sağlanması uğrunda ortak mücadeleye katkıları çok büyüktür. İtalyan Komünist Partisi, barışsever halkların, emperyalizme karşı milli kurtuluşları için savaşıyan ülkelerin Batı Avrupadaki en güçlü desteklerinden biridir.

İtalyan Komünist Partisinin XIII. Kongresi İtalyan halkının barış, demokrasi ve sosyalizm için mücadelesinde yeni bir aşamayı müjdeliyor.

Yaşasın İtalyan Komünist Partisi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ

A. SAYDAN

Yurtta

● 25 Martta toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi Sıkıyönetimin iki ay uzatılmasını isteyen hükümet tezkeresini çoğunlukla onayladı. Hükümetin teklifine AP, DP, MGP grupları olumlu, CHP, Milli Birlikçiler, bazı kontenjan senatörleri, sosyalist akımın temsilcisi Fatma İşmen, Kargılı ve Aybar gibi bağımsız milletvekilleri karşı oy kullandı.

Sıkıyönetimin uzatılmasından yana olanlarla olmayanların parlamentodaki çatışması çok sert oldu. Ne var ki, yalnız parlamentoda grubu olan parti ve teşekküllere konuşma hakkı tanındığından, sosyalist akım dahil, parlamentoda temsil edilen bütün parti ve akımların fikirlerini izah etmeleri mümkün olmadı. Bundan ötürü de memleket kamuoyu muhalefet olarak yalnız CHP'nin tutumunu etraflı olarak öğrenmek fırsatını buldu. Partisi adına konuşan CHP Genel Başkanı İnönü, ordunun kışlasına çekilmesini istedi. Ordu, esas ödevi olan memleketi savunma işi ile meşgul olmalı ve bunalımların günahını çekmemeliydi. Ayrıca Sıkıyönetim, ordu içinde faşizan akımların su yüzüne çıkmasını kolaylaştırıyordu.

İnönü daha sonra Ankara Dev-Genç ve TOS davalarında Sıkıyönetim savcılarının CHP'ye saldırdıklarını ve Atatürk'ün ölümünden sonra Türkiye'de meydana gelen bütün bunalımları CHP'ye yüklettiklerini de belirtti.

Söz alan AP, DP ve MGP sözcüleri Sıkıyönetimin iki ay daha uzatılmasını savundular, hatta terörde daha da ileri gidilmesini istediler.

Sıkıyönetimi savunan Başbakan Erim ise, «Türkiye sıkıyönetimsiz idare edilecek ortamda değildir» dedi.

● Parlamentodaki bu konuşmalar veya hükümetin Sıkıyönetimi iki ay uzatılmasını isteyen tezkeresinin parlamentoda görüşülmesi bir formaliteden başka birşey değildi. Sıkıyönetimin uzatılması bir gün evvel Milli Güvenlik Kurulundaki komutanlar tarafından kararlaştırılmıştı. AP, DP ve MGP yöneticileri ile bu komutanlar arasında sıkıyönetim terörünü uzatma konusunda bir eylem birliğinin varlığı da bir sır değildi.

● Bu arada Sıkıyönetim makamları hükümetten ve gerici parti yöneticilerinden aldıkları yetki ile Mart ayı içinde de teröre, tutsak etmelere devam ettiler. İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından Fikir Klüpleri Başkanı Yusuf Küpeli ile birlikte 25 genç daha tutuklandı. Tutuklananlar arasında dünyaca tanınmış filim sanatçısı Yılmaz Güney de bulunmaktadır.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığına bağlı polis birlikleri Koray Doğan adında bir genci evinin önünde yaylım ateşe tutarak öldürdüler.

Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi Ankara Hukuk Fakültesi eski dekan-

larından profesör Uğur Alacakaptan'ı, profesör Uğur Mumcu'yu, Adil Özkol'u, Mukbil Özyörük'ü tutsak etti. Askeri makamlar, öğrencileri devlete karşı kışkırtmak iddiasıyla profesörleri tutsak ettiler. Profesör Alacakaptan'ın Gümrük ve Tekel Bakanı ile öğle yemeği yerken sıkıyönetim makamları tarafından tutsak edilmesi terörün kapsamının gittikçe genişlediğini göstermektedir. Tutsak edilen profesörler, verdikleri derslerde bazı demokratik fikirleri savunmaktan başka birşey yapmamışlardır. Dünyanın bütün üniversitelerinde okutulan derslerin iktidar çevreleri tarafından «isyan teşvik» sayılması, demokratik fikir hayatının yok edilmek istendiğinin yeni delillerinden biridir.

Diyarbakır Sıkıyönetim komutanlığı, 29 Martta yayınladığı bir bildiri ile 11 aylık faaliyetinin kısa bir bilânçosunu kamuoyuna duyurdu. Resmi rakamlara göre, bu süre içinde Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından 4483 kişi tutsak edilmiş veya gözaltına alınmıştır.

Hemen ilâve etmek gerek ki, bu rakam resmidir ve yalnız bir ilimizi ilgilendirmektedir. Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığının Kürt köylerine karşı yürüttüğü yığınsal terör hareketlerinin Kürt yurttaşlarımızı toplama kamplarına atmanın, işkence ve cinayetlerin bilançosu yapılmamıştır.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı da 28 Martta yayınladığı bir bildiri ile fabrika sahiplerini işletme yöneticilerini, sabotajcılara karşı tedbir almaya davet etti. Hükümetin teşviki ile yayınlanan bu bildiri, memleketi büyük bir komplo ile karşı karşıya imiş gibi göstererek, terör hareketlerini, sıkı yönetimleri haklı gösterme çabalarının bir parçasıdır.

İstanbul 1 numaralı Sıkıyönetim Mahkemesinde, askeri savcı, eski Milli Birlikçi İrfan Solmazer ve sekiz arkadaşına karşı idam cezası istemiştir. İdamı isteneler arasında Türkiye Milli Gençlik Teşkilâtı başkanlarından Alp Kuran ve Ruhi Koç da vardır.

Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi 30 Mart günü yayınladığı 68 no. lu bildirisiyle bütün grevleri yasaklamıştır.

Silâhlı kuvvetler sıkıyönetim terörünün dışında kalmadılar. 13 Martta açıklanan bir habere göre yurtsever akımlara bağlılıkları yüzünden 57 subay, 11 assubay tutsak edilmişlerdir.

Bu tedbirlerden de anlaşıldığı gibi terörün sürekli olarak genişlemesine karşılık, direnme hareketinin de durmadan geliştiği, işçi sınıfından, liberal burjuvaziye kadar geniş bir mukavemet cephesinin belirlediği görülmektedir.

● Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idam cezalarının infazını öngören hükümetin teklifi etrafında Meclis ve Senatoda Mart ayı içinde yoğun bir faaliyet kaydedildi. İnfaz teklifi evvelâ Meclis Adalet Komisyonunda görüşüldü, ve AP çoğunluğu ile kabul edildi. Hattâ AP'li Azimoğlu ve CHP'li Özgüner komisyonda Yurtsever gençlerin iplerini bile çekebileceklerini söylediler. Özgüner'in tutumu, CHP'deki aşırı gerici kanadın görüşünü yansıtıyordu. CHP, parti olarak idamlarını infazı teklifine karşı cephe almıştır.

Komisyon üyesi CHP Niğde Senatörü Mevlut Orakoğlu Komisyon kararına verdiği itiraz notunda, «idamlarla hiç birşeyin çözümlenemeyeceğini, sosyal-ekonomik sebeplerin ortadan kaldırılması gerektiğini» belirtiyordu.

Hükümetin infazlar hakkında teklifinin Mecliste görüşülmesi hemen hemen on üç saat kadar sürdü. AP, DP, DGP sözcüleri idamların derhal infazını savundular. CHP sözcüsü, bağımsızlardan Kargılı ve Aybar idamlara karşı çıktılar. AP sözcüsü Yozgat sayıslı İsmail Hakkı Şengüler'in CHP Genel Başkanı İnönü'yü Meclis kürsüsünden «memlekette anarşistlerin başı» ilân etmesi, CHP'li ve AP'li sayıslar arasında büyük bir boğuşmaya sebep oldu. Meclis Başkanı AP'li Sabit Osman Avcı'nın AP'yi tutan davranışını protesto maksadıyla CHP grubu Meclisi terk etti. Infazlarla ilgili hükümet teklifi bundan sonra AP, DP ve MGP oyları ile kabul edildi.

Teklifin Senatoda görüşülmesi sırasında sosyalist akımı temsil eden Fatma İşmen, CHP, Milli Birlik grubu, bağımsız ve bazı kontenjan senatörleri infazlara karşı çıktılar. Yine AP, DP ve MGP oyları ile infaz teklifi kabul edildi. Meclis ve Senatodan geçen teklif daha sonra Cumhurbaşkanlığı tarafından imzalanıp «resmî gazete»de yayımlandıktan sonra kanunlaştı.

CHP Merkez Yönetim Kurulu bu infaz kanununa karşı Anayasa Mahkemesinde derhal iptal davası açtı. Anayasa Mahkemesi bir ara kararıyla, verilen iptal dilekçesini usule uygun bularak kabul etti ve sorunu esastan incelemeyi kararlaştırdı.

Öteyandan idamların önlenmesini isteyen 20 bin aydının imzasını taşıyan bir dilekçenin İnönü'ye verilmesi, memleket kamuoyunda idamlara karşı geniş bir hareketin hızla gelişmekte olduğunu gösterdi. Bu dilekçeyi değişik politik eğilimlerde olan aydınlar imzalamıştı. Ama hepsi de bir noktada birleşiyordu: idamları önlemek, faşist baskıyı geriletmek. Bu noktada birleşmeler, sosyalist akım, CHP, Milli Birlikçiler, sendikacılar üniversite ve öteki bilim çevreleri ile yurtsever subaylar arasındaydı.

İdamlara karşı dünya kamuoyunda da geniş bir tepki meydana geldi. Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi sekreterliği, Fransa İşçi Sendikaları Konfederasyonu (CGT), dünyaca tanınmış yazar ve düşünürlerden Jean Paul Sartre, de Golcu eski bakanlardan yazar André Malraux, Batı Almanyanın tanınmış yazarlarından Günter Grass, profesörler ve bilim adamları cumhurbaşkanı ve başbakana telgraf ve mesajlar göndererek idamların durdurulmasını istediler. Belçika, İsviçre, İsveç ve Danimarka hükümetleri de yine cumhurbaşkanı ve başbakana başvurarak infazların yerine getirilmemesini rica ettiler.

Dış ülkelerde bulunan işçi ve öğrencilerimiz de açlık grevleri tertipli-yerek, imza toplama kampanyaları açarak idamlara karşı direnmede aktif bir rol oynadılar.

Bu geniş direnme karşısında Ankara infaz savcısı idam kararlarının uygulanması konusunda tereddütlere düştü. Kararı veren Ankara Sıkıyönetim Mahkemesinden idam kararlarının uygulanıp uygulanamayacağı hakkında yeni bir karar istedi. Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi idam kararlarının derhal uygulanabileceğini bildirdi. Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının avukatları sıkıyönetim mahkemesinin bu kararını Askeri Yargıtayda temyiz ettiler.

● Martin 18'inde Başbakan Nihat Erim Birleşik Amerika seyahatine başlamak üzere Ankaradan hareket etti. Erimin yanında Dışişleri Bakanı Bayülken, Planlama Teşkilâtı Müsteşarı Aytur, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri General Konuralp bulunuyordu. Amerikaya giden heyetin kuruluş şekli bile, başbakanın Amerika seyahatını ne maksatla yaptığı hakkında yeter derecede bilgi veriyordu. Erimin Amerika gezisinden az evvel, DPT'nin bir kararı vardı: 3. Beş Yıllık Kalkınma Planını «sanayileşme sürecini hızlandıracak şekilde geliştirmek. Hedef de 1995 de İtalyanın 1970'deki seviyesine gelmekti . . . Bunun içinde Dünya Bankası gibi müesseselerden daha fazla kredi sağlanmalıydı . . .

Esasen DPT bu yeni «hamlenin» ilk denemesini Ereğli Demir Çelik Kombinasında yapmıştı. Kombina genişletilecekti. Bunun için 234 milyon dolara ihtiyaç vardı. Teşkilât, bunun 177 milyon dolarının, esasen kombinaya hakim olan Amerikan Morisson tekelinin bir şubesi olan Kopers firması tarafından sağlanmasını kabul etmişti . . .

Ne var ki Türkiye Mimarlar Odası Yönetim Kurulu tertiplelediği basın toplantısında Kopers firmasına bu gibi bir imkânın verilmesine karşı çıkmış, finansmanın yerli imkânlarla sağlanmasını, hatta Ereğli Demir çelikteki hissesinin devletleştirilmesini ve emperyalizme bağlı olmayan sanayi ilkesine gidilmesini istemişti.

Erim ve beraberindeki heyetse DPT'ye verdikleri yönü, yani sanayii daha geniş ölçüde dış, özellikle Dünya Bankası, yani Amerikan finansmanına bağlama işini, genellikle NATO ve Vaşingtonla daha yakın ilişkeler kurmayı, görüşeceklerdi.

Erim New York, Wall Street bankerleri, tekel temsilcileri ile bir ziyafette «çok samimi» ve uzun bir görüşme yaptı onlara Türkiye'nin Amerikan sermayesi için tatlı kârlar ülkesi olduğunu tekrarladı.

Başbakan daha sonra Dünya Bankası Müdürü ve eski harp bakanı Macnamarra ile görüştü. Erim-Nikson görüşmesi sonunda ise, Amerika Cumhurbaşkanı, Erimin, kendisine Amerikanın, Türkiye'de mevcut iktidara güvenebileceğine dair teminat verdiğini sevinçle açıkladı.

Yayınlanan Türk-Amerikan ortak bildirisinde, Vaşingtonun, silâh almak üzere Türkiyeye 60 milyon dolarlık bir borç verdiği noktasından başka konkrete birşey yoktu.

Dünya Bankasının, Türkiyeye on yıl sürecek, yılda 200 milyon dolarlık

bir kredi açtığını Erimin, yurda döndükten sonra verdiği bir demeçten öğrendik.

Heyete dahil, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri General Kuneralpın Vaşingtondaki temasları hakkında herhangi bir haber sızmadı. Ne var ki, heyet döndükten sonra, provokasyon dalgasının CHP'yi bile kapsamaya başlaması, bu partide ağa ve işbirlikçi zümrelerin temsilcisi sayılan Satır ve arkadaşlarının parti yönetimini ele geçirmek üzere, bir yandan iftira, bir yandan da olağanüstü kongreyi toplamak üzere eyleme geçmeleri, aşırı gericiler koalisyonunu kuvvetlendirme faaliyetleri, nihayet Kızıldere, katliâmı, Kuneralp'ın da Vaşingtonda vaktini boşa geçirmediğini, Türkiye'de provokasyonlar ve parçalamalarla anti-emperyalist akımları ezmeyi salık veren ve tabii senatör Tunçkanat tarafından yıllarca evvel açıklanan raporun sahiplerinden birçok yeni şey öğrendiğini göstermektedir . . .

● 12 Mart Muhtırasının 1. yıl dönümü Mecliste grubu olan bütün parti liderleri tarafından anıldı. AP adına Demirel, DP adına Bozbeyli, MGP adına Feyzioğlu, CHP adına ise İnönü verdikleri demeçlerde, genellikle muhtırayı övdüler.

Oysa muhtıra ile işbaşına gelen iktidarın sıkıyönetimlerden, köy ve kentlerin basılmasından, yığınsal tutsak etmelerden, idam cezalarından, gençlerin sokaklarda öldürülmesinden başka geriye birşey bırakmadığı, pahalılık ve enflasyonun daha hızla arttığı bugün her uyanık yurttaşın gördüğü gerçeklerdir. 12 Mart ve sonrası, bütün bu nitelikleri ile, Demirel iktidarının daha sert yöntemlerle devamından başka birşey değildir.

Hatta 12 Mart Muhtırasında açıkça suçlanan eski başbakan Demirel bu bir yıl içinde iki defa Meclis Soruşturma komisyonları tarafından temize bile çıkarılmıştır . . . Gerçekten de 2. soruşturma komisyonu 7 Martta yaptığı bir açıklamada eski başbakan Demirel hakkında yakınlarına çıkar sağladığı için soruşturma açılmasına lüzum olmadığını ilân etti. Kararı komisyonun AP'li üyeleri vermişti. CHP'li üyeler bu karara şiddetle karşı çıkmışlardır.

● 25 Ocakta başlayan Aydın Tekstil işçileri grevi Mart ayında da devam etti. Grev, toplu sözleşme görüşmelerinde, patronların, işçi isteklerini kabule yanaşmamasından ötürü başlamıştı. İşçiler, gündeliklerin, hayat pahalılığına göre ayarlanmasını, yaşlı işçileri işten çıkarma hareketlerinin durdurulmasını ve bazı sosyal haklar istemektedirler.

Çeştepe, Tepecik, Işıklı, Kadıköy, Kardeşköy, İmamköydeki köy emekçileri yiyecek, içecek sağlıyarak grevci işçilerle dayanışmalarını belirtmişlerdir.

Teksif Sendikası grev süresi içinde işçilere gündeliklerini vermiştir.

● Herekede 876 tekstil işçisinin bir müddetten beri devam eden yemek boykotu 1 Martta sona ermiştir. İşçiler verilen yemeklerin kötülüğünü ve idarenin bazı keyfi tutumlarını protesto için boykot ilân etmişlerdi.

● 30 Martta Mardin Devlet Üretim Çiftliğinde çalışan 3.000 tarım işçisi grev ilân etti. İşçiler, Devlet Toprak ve Su İşleri Genel Müdürlüğü ile yapılan toplu sözleşme görüşmelerinde gündeliklerinin artırılmasını, sosyal sigorta ile beraber daha bazı sosyal hakların tanınmasını istiyorlardı. İşçilerin yekpare bir şekilde yürüttükleri grev hareketi, idareye bağlı bazı sarı sendikacıların provokasyonu ile bozulmak istenmiş, fakat işçilerin kararlı tutum, işe jandarmanın karşısına ve işçilere saldırmasına rağmen grevin başarı ile yürütülmesini sağlamıştır.

D Ü N Y A D A

● 20 Martta Sovyet Sendikalar Birliğinin 15. Kongresi, SBKP Genel Sekreteri Leonid Brejnef'in bir açış konuşmasıyla çalışmalarına başladı.

Brejnef konuşmasında Sovyetler Birliğinde sosyalizmin kuruluşunda, kömünizmin maddi ve teknik temellerinin atılmasında işçi sınıfının ve onun yığınsal bir örgütü, bir okulu olan sendikaların çok önemli rolünü belirtti: İşçi sınıfı, bilimsel teknik devrim yöntemlerini daha iyi ve daha esaslı bir şekilde uygulamanın, iş verimliliğini daha da hızla artırmanın yollarını arayıp bulmalıdır. Sendikalara bu konuda çok önemli ödevler düşmektedir. İşçi sınıfının bu güne kadar elde ettiği başarılar, bilimsel-teknik devrimin ortaya koyduğu sorunları en iyi şekilde başaracağına da bir garantidir. Çünkü Büyük Oktobur Sosyalist Devrimi ile başlayan düzen içinde, işçi sınıfı, paha biçilmez zengin tecrübe ve bilgi elde etmiştir.

Sovyetler Birliği işçi sınıfı, dünya barışının korunması, ulusal bağımsızlıkları için savaşan halklara yardım gibi enternasyonalist ödevlerini de onurla yerine getirmektedir.

● 10 Martta başlayan Hindistandaki eyalet seçimlerinde, Başbakan bayan Gandi'nin, Hindistan Milli Kongres Partisi ezici bir zafer kazanmıştır. 21 eyaletten 16'sında Kongres partisi mutlak çoğunluğu sağlamıştır. Öteki eyaletlerde ise Hindistan Komünist Partisi kurduğu ortaklıklarla başarı sağlamıştır.

Hindistan Komünist Partisi, Kongres Partisinin anti-emperyalist ve anti-feodal, reformcu politikasını desteklemiş, eyalet seçimlerinde ülkenin ikinci politik gücü olarak belirmiştir.

Gerek Kongres Partisi, gerekse Komünist Partisi Bangla Deş halkının Pakistan militaristleri ve onları destekleyen Amerikan emperyalistlerine ve Pekin idarecilerine karşı yürüttüğü ulusal bağımsızlık savaşını desteklemiştir. Hindistan emekçileri bu politikayı da onaylamışlardır.

Hindistandaki Maoçu ve Troçkist gruplar tam bir yenilgiye uğramışlardır.

● Bangla Deş hükümeti Başbakanı Mucibur Rahman'ın Sovyetler Birliğini ziyareti 6 Martta sona ermiştir.

Yayınlanan ortak bildiriye, Sovyetler Birliği Bangla Deş çok önemli

bir ekonomik yardımda bulunmayı vaad etmiştir. Bu yardım herşeyden evvel, Bangla Deş'in, harp yıkımına uğrayan ekonomisini halkındırmayı öngörmektedir. Sovyetler Birliği yerli ham maddeleri işleyen fabrikalar kuracak, başta demiryolu olmak üzere ulaştırma şebekeleri kuracak, mevcutları ıslah edecek, kadroların yetişmesine de yardım edecektir.

Sovyet kredileri uzun vadeli ve düşük faizli olacak, yerli geleneksel ürünlerle ödenecektir.

Mucibur Rahman Sovyetler Birliğinden ayrılmadan, verdiği demeçte, gerek ulusal bağımsızlık savaşı sırasında, gerekse savaştan sonra yurdun ekonomisinin halkınması için Sovyetler Birliğinin gösterdiği kardeşçe yardıma teşekkürlerini bildirmiştir.

Ayrıca Mart ayının başlarında Bangla Deş Sendikalar Birliğinden bir heyet Sovyet Sendikalar Birliğinin davetlisi olarak Moskovaya varmıştır. Abdul Mannan ve Şerefettin Ahmet Manikin başkanlığında olan Bangla Deş Sendikalar Birliği heyeti Sovyetler Birliğinde incelemelerde bulunmuştur. İki ülke sendikaları arasında yakın bağlar kurulmuştur.

● Amerikalı editörlerin Pakistanın başkenti Karaşide açtıkları kitap sergisinde en büyük yer Mao Tse Tun'un eserlerine verilmiştir. Çok sayıda olan kitaplar Amerikan editörlerinin ve politikacılarının umut ettiği ilgiyi görmemişlerdir.

● İtalyan Komünist Partisinin 13. Kongresi Milanoda 13 Martta çalışmalarına başlamıştır. Merkez Komitesinin faaliyet raporu genel sekreter yardımcısı Berlinguer tarafından okunmuştur. Berlinguer NATO'nun, Amerikan emperyalizminin İtalyadaki ekonomik ve politik alanlardaki yıkıcı eylemlerini belirttikten sonra sosyalizm yolunda, işçi ve emekçilerin birliği, demokratik bir hükümeti işbaşına getirmek savaşında halk birliğinin önem ve gereğini belirtmiştir.

Kongre 17 Martta sona ermeden evvel yapılan seçimlerde Berlinguer genel sekreterliğe, eski genel sekreter Longo ise parti başkanlığına seçilmişlerdir.

TKP Merkez Komitesi, kongreyi bir telgrafla selamlamış ve ona başarı dilemiştir.

● Bulgaristan Komünist Partisi Birinci Sekreteri Todor Jivkov'un Mısır Arap Cumhuriyetini ziyareti sırasında iki ülke arasında imzalanan ekonomik anlaşma açıklanmıştır. Bu anlaşmaya göre, Bulgaristan sanayi kuruluşunda kullanılmak üzere Mısırda 40 milyon dolarlık bir kredi açmıştır. Bulgaristan ayrıca Mısırdaki kurulacak yeni işletmelerin projelerinin hazırlanmasında teknik yardımlarda da bulunacaktır.

Ayrıca açıklandığına göre, Bulgaristanla Suriye arasında varılan bir anlaşmaya göre, Bulgaristan Suriyeye 15 milyon dolarlık bir kredi açacaktır. Bulgaristan bu kredi ile Suriyeye makine ve teknik donatım verecektir.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Tunus ve Fasla da bu gibi yardım anlaş-

maları imzalamıştır. Bulgaristan bu ülkelere de açtığı kredilerle sanayi donatımı ve makine sağlayacaktır.

Bulgaristan ayrıca Şili ve Peru ile de ekonomik yardım anlaşmaları imzalamıştır. Bu anlaşmalara göre, Bulgaristan Peru'ya 10 milyon dolar, Şili'ye 20 milyon dolar kredi açacaktır. Bu krediler de makine ve teknik donatımın satın alınmasına kullanılacaktır.

Bütün bu ülkeler, kredileri, geleneksel üretimleri ile ödeyeceklerdir.

AYIN YORU MU

Kızıldere Olayları

Mart ayı olayları kanlı bir perde ile kapandı. Bütün dünya ajanslarının da belirttiği gibi yığınsal sayılacak bir cinayet daha işlendi. Resmi bil-dirilere göre, Ordu'nun Niksar ilçesinin Kızıldere köyünde Mahir Çayan, Cihan Alptekin ve daha yedi arkadaşı polis ve komandolar tarafından öldürüldüler.

Yine resmi açıklamalara göre, gençler Ünye'de bulunan NATO üssünü basarak iki İngiliz ve bir Kanada'lı uzmanı rehine almışlardır. Resmi açıklamalarda gençlerin bu rehineleri neden aldıkları açık değildir. Ev-velâ gençlerin, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarını ölümden kurtarmak mak-sadiyle rehineleri aldıkları söylendi. Daha sonra kendilerine yurdu terket-mek imkânlarının sağlanması için bu işe girildiği belirtildi. Fakat gerek İçişleri Bakanının Mecliste verdiği izahattan, gerekse öteki resmi makam-ların açıklamalarından bu iki tezi de doğruluyacak bir delil yoktur.

Resmi makamlar tarafından «öldüğü ve cesedinin de teşhis edildiği» bildirilen, fakat sonra samanlıktaki sağ olarak ele geçirildiği ilân edilen Ertuğrul Kürkçü'nün de bu noktaları aydınlatan bir ifade vermediği, yahut da resmi makamların bu nokta ile «ilgilenmedikleri» anlaşılmaktadır.

Resmi makamların üzerinde ınatla durdukları başlıca konu, gençlerin ölmeden evvel, yabancı rehineleri öldürdükleridir. İktidar, hattâ yabancı ülkelerde, Birleşik Amerikada, İngilterede, Fransada iktidarı destekleyen çevreler, ellerindeki bütün propaganda imkânlarını, Türkiye ve dünya kamuoyunu buna inandırmak için seferber etmişlerdir.

Yurt ve dünya gerici çevrelerinin Türkiye'de anti-emperyalist, ulusal kur-tuluş hareketlerini lekelemek için büyük ölçüde saldırıya geçtikleri görül-üyor. Hatta CHP'deki Satır grubunun, Ortanın Soluna bağlı politikacıları bu karanlık alana çekmek için, CHP Ordu ve Sinop örgütlerini gençlerle işbirliği halinde göstermeye kalkışması da gözönünde tutulacak olursa, yerli ve yabancı gerici güçlerin elele, geniş provokasyona giriştikleri an-laşılır.

Rehinelerin gençler tarafından öldürüldükleri tezi elde edilen bilgiler ışığında çürümektedir. Bir kere gençlerin, rehinelerin cesetleri tanınmaya-

cak şekilde delik deşik olmuştur. Ertuğrul Kükçü olayı da, cesetlerde kimlik tesbitinin bile çok zor, belki de imkansız olduğunu göstermektedir. Bu gerçek de, resmi makamların, rehinelere gençlerin öldürdüğü tezini kökünden çürütmektedir.

Fransız, İngiliz, Batı Almanya'daki bazı insafli televizyon, radyo ve gazete muhabirleri, görgü şahitlerinin söylediklerine dayanarak olayı şu şekilde anlatmaktadırlar: Polis ve askeri birlikler gençlerin sığındığı eve, gaz bombaları, zırlı birlikler ve helikopterlerle saldırmışlar evi bomba ve kurşun yağmuruna tutmuşlardır. Resmi makamlar şiddetli bir çarpışma olduğunu iddia etmekte iseler de, hiç bir asker veya polisin en küçük bir yara bile almaması bu tezi de çürütmektedir.

Bütün bu verilerin ışığında, rehinelere, gençler tarafından değil, bizzat polis ve askeri birlikler tarafından öldürüldükleri anlaşılmaktadır.

Komünistlerin, Çayan ve arkadaşlarının bazı aşırı yöntemlerini paylaşmadıkları açıktır. Fakat bu, onların emperyalizme ve işbirlikçi burjuvaziye karşı işçi sınıfının, asker ve sivil aydınlarımızın yürüttüğü savaşta şerefli bir yer tuttıkları gerçeğinin kabulünü engellemiyor. Mahir Çayan, Cihan Alptekin ve arkadaşları emperyalizme ve yerli ortaklarına karşı savaşın, uğrunda kan dökülecek, hatta yaşamı bile hiçe sayacak bir aşamaya ulaştığını yurt ve dünya kamuoyuna göstermişlerdir. Hem de defalarca.

Kızıldereli patlama, toplum düzeninin derinlerinde kaynayan bir volkanın, bir depremin, toplum düzeyine vurmasından başka birşey değildir. Bu sosyal, politik depremler, devrimcileri, anti-emperyalist militanları «anarşist» gibi laflarla kamu oyunda kötülemeye çalışmakla önlenemeyecektir. Kızıldereli katliamından sonra, Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesinde, Konya Selçuk Terbiye Enstitüsünde, daha birçok yüksek okul ve üniversitelerde, gençlerin anti-emperyalist savaşını paylaşan ve katliamı şiddetle yeren bildiriler yayınlanması, boykotlara gidilmesi, sosyal politik depremleri durdurmanın, emperyalistlerin, iktidar çevrelerinin zannettiği kadar kolay olmadığını göstermektedir.

İktidarın, Kızıldereli katliamını kendisine bağlı Türk-İş yöneticilerine tebrik ettirmesi, bu yöneticilerin, işçi sınıfının, anti-emperyalist ulusal sosyal kurtuluş savaşının dışında, emperyalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin yedek ve yan gücü durumunda olduklarını bir daha doğrulamıştır.

İçinde yaşadığımız politik, sosyal ve ekonomik bunalımın kökenlerine inmeden, hastalığı teşhis etmeden ve gereken tedbirleri almadan sosyal depremler, patlamalar hiç bir zaman önlenemeyecektir. Bunlar belki şekil değiştirecek, fakat hiç bir zaman dinmeyecektir.

Hastalığın kökeni emperyalizmin Türkiye'deki hegemonyasında, işbirlikçi burjuvazinin, toprak beylerinin, halk yığınlarına dayattığı aşırı sömürü düzeninde olduğuna göre, ulusal ve sosyal kurtuluş hareketi hedeflerine ulaşmadıkça, mevcut toplum düzeninin temelleri sarsılmaya devam edecektir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

T. Jivkof:

Devrimci, kitle adamı, teorisyen	161
Georgi Dimitroff konuşuyor	177
Kahramanlıklarla dolu bir hayattan sayfalar	190

Olaylar ve yankılar

A. Braun:

Halkların barış ve güvenlik mücadelesine önemli bir katkı	211
---	-----

S. Şariddin:

Ulusal devrimden sosyal devrime doğru	216
---	-----

H. Fuçs, E. Yorgen:

Kahire Konferansı	227
-----------------------------	-----

Özel sayfalar

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesinin İtalyan

Komünist Partisinin XIII. Kongresine mesajı	231
---	-----

A. Saydan:

Bu ayın olayları	232
Ayın yorumu	239

Adresimiz:

Yeni Çağ – Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thakurova 3, Czechoslovakia

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi 32 dilde çıkıyor ve dünyanın her tarafında okunuyor.

Fiyatı 1 lira